

การพักอาศัยในเรือนนอนที่สะอาด อากาศถ่ายเท และมีแสงสว่างเพียงพอ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.1 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 34.6 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 8.7 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 6.0 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 3.5 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.30 ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงเรื่อในการทำ ความสะอาดเรือนนอนทุกวัน ซึ่งในช่วงที่ต้องขึ้นเรือนนอนหลังจากทำภารกิจส่วนตัวเสร็จแล้ว บนเรือนนอนก็เปิดไฟให้ อย่างเพียงพอเพื่อที่ใครอยากจะเขียนจดหมาย หรืออ่านหนังสือก็ สามารถทำได้

ความแออัดของเรือนนอน พบว่าประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.7 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 34.9 อยู่ในระดับปานกลาง ระดับมากที่สุดมีร้อยละ 12.0 ระดับน้อยมีจำนวนร้อยละ 11.2 และ ร้อยละ 3.3 ส่วนในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.44 ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าความแออัดของเรือนนอน อยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากในอดีตเรือนนอนมีความแออัดมากเพราะผู้ต้องขังมีจำนวนมากแต่ปัจจุบันเมื่อผู้ต้องขังมีจำนวนลดลงก็ทำให้ความแออัดลดลงซึ่งมีบ้างแต่ก็ไม่มากเหมือนก่อน

เรือนจำได้จัดหา น้ำสะอาดและของใช้จำเป็นในการทำ ความสะอาดร่างกาย พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.5 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 25.9 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 16.1 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 4.6 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 1.9 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.15 ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าเรือนจำได้จัดหา น้ำสะอาดและของใช้จำเป็นในการทำ ความสะอาดร่างกายในระดับปานกลางเพราะเรือนจำ/ทัณฑสถานจัดน้ำให้ใช้ในการอุปโภคอย่างเพียงพอ แต่ของใช้จำเป็นต้องจัดหาเอง เว้นแต่จะมีผู้มาบริจาคก็จะมีการจัดสรรให้ทุกคนเท่าเทียมกัน

เรือนจำได้จัดที่อาบน้ำและห้องสุขาเพียงพอ ถูกสุขลักษณะ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 46.6 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 28.9 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 17.2 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 4.6 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 2.7 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.15 ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าที่อาบน้ำและห้องสุขาเพียงพอ ถูกสุขลักษณะในระดับปานกลางเพราะที่อาบน้ำ และห้องสุขาที่ทางเรือนจำจัดไว้มีเพียงพอ และถูกสุขลักษณะพอสมควร ซึ่งเมื่อเทียบกับจำนวนผู้ต้องขังที่มีอยู่เป็นจำนวนมากก็ถือว่าเพียงพอและสะอาด

การขาดแพทย์และยารักษาโรคในการรักษาพยาบาล พบว่าประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 34.3 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 33.8 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 14.2 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 13.9 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 3.8 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.40 ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าการขาดแพทย์และยารักษาโรคในการรักษาพยาบาลอยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากแพทย์ในเรือนจำมีเพียงหนึ่งคนหรือให้แพทย์จากภายนอกมาตรวจบ้างในบางครั้งส่วนยารักษาโรคก็จะให้ตามอาการแต่ส่วนใหญ่จะเป็นยาแก้ปวด พาราเซตามอน ซึ่งบางครั้งก็อยากให้ยารักษาโรคตามอาการจริงๆ

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านสภาพร่างกายต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่ามีผลกระทบด้านสภาพร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะในเรื่องความแออัดของเรือนนอนผู้ต้องขัง ($\bar{X} = 3.44$)

ตารางที่ 3.3
จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร
จำแนกตามประเด็นผลกระทบต่อผู้ต้องขังในด้านสภาพจิตใจ

ด้านสภาพจิตใจ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
14. ระหว่างถูกคุมขังในเรือนจำทำให้รู้สึกเครียดและไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมของเรือนจำ	34 (9.3)	89 (24.3)	142 (38.7)	78 (21.3)	24 (6.5)	3.08	1.04	ปานกลาง
15. การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่าและเป็นภาระต่อสังคม	68 (18.5)	119 (32.4)	112 (30.5)	45 (12.3)	23 (6.3)	3.44	1.11	มาก
16. สังคมมักตีตราผู้ที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำ แม้ว่าศาลอาจจะยกฟ้องหรือไม่ได้เป็นผู้กระทำผิด	112 (30.5)	132 (36.0)	91 (24.8)	25 (6.8)	7 (1.9)	3.86	.99	มาก
17. ท่านมีความวิตกกังวลในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและการต่อสู้คดี	165 (45.0)	140 (38.1)	36 (9.8)	15 (4.1)	11 (3.0)	4.17	.97	มาก
18. เมื่อรู้สึกเครียดหรือวิตกกังวลจะรู้สึกอยากอยู่คนเดียวมากกว่าระบายให้ผู้อื่นรับรู้	57 (15.5)	109 (29.7)	77 (21.0)	97 (26.4)	27 (7.4)	3.19	1.20	ปานกลาง
19. การได้พูดคุยปรึกษา กับเพื่อนผู้ต้องขังหรือเจ้าหน้าที่ทำให้รู้สึกว่ามีความกำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ	78 (21.3)	168 (45.8)	83 (22.6)	30 (8.2)	8 (2.2)	3.75	.95	มาก

$\bar{X} = 3.58$

S.D = .58

ด้านสภาพจิตใจ

ในด้านผลกระทบต่อสภาพจิตใจจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี มีประเด็นในเรื่องความเครียดกับการเข้าร่วมกิจกรรมของเรือนจำ ความรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ความคิดเรื่องการตีตราของสังคม ความกังวลในสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและการต่อสู้คดี การระบายความรู้สึก และการสร้างกำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

ความเครียดระหว่างถูกคุมขังในเรือนจำทำให้ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมของทางเรือนจำ ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า ร้อยละ 38.7 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 24.3 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 21.3 อยู่ในระดับน้อย ส่วนร้อยละ 9.3 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 6.5 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.08 แสดงให้เห็นว่าความเครียดระหว่างถูกคุมขังในเรือนจำทำให้ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมของทางเรือนจำในระดับปานกลางโดยความเครียดส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในระยะแรกที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำเพราะยังเป็นช่วงในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำจึงทำให้ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรม แต่หลังจากปรับตัวได้ก็ไม่มีปัญหาอะไรและทำกิจกรรมต่าง ๆ กับเพื่อนผู้ต้องขังซึ่งก็ช่วยให้หายเครียดได้ส่วนหนึ่ง

ความรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่าและเป็นภาระต่อสังคม ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 32.4 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 30.5 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 18.5 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 12.3 อยู่ในระดับน้อย และร้อยละ 6.3 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.44 ซึ่งผู้ต้องขังมีความรู้สึกที่ตนเองไม่มีคุณค่าและเป็นภาระต่อสังคมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการถูกคุมขังในเรือนจำซึ่งมีกฎระเบียบที่เคร่งครัดและความแตกต่างจากสังคมภายนอกที่เคยมีหน้าที่การงานมีความสามารถในการทำงานดูแลครอบครัว กลับต้องมาอยู่ในที่ที่ ขาดอิสรภาพและอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่จึงทำให้รู้สึกที่ตนเองไม่มีคุณค่า

สังคมมักตีตราคนที่เคยผ่านการถูกคุมขังในเรือนจำ ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.0 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 30.5 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 24.8 อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงร้อยละ 6.8 และ ร้อยละ 1.9 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด ตามลำดับ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.86 ซึ่งผู้ต้องขังมีความรู้สึกที่ตนเองไม่มีคุณค่าและเป็นภาระต่อสังคมอยู่ในระดับมากเนื่องจากสังคมไทยมักจะมองผู้ต้องขังในเรือนจำว่าเป็นคนไม่ดี เป็นอาชญากรทั้งหมดโดยไม่ได้ทราบถึงสาเหตุในการกระทำหรือเจตนาต่าง ๆ ทำให้ภาพของผู้ที่เคยถูกคุมขังในเรือนจำเป็นภาพที่ลบในความคิดเห็นของคนทั่วไป รวมทั้งตัวผู้ต้องขังซึ่งก่อนที่จะเข้ามาอยู่ในเรือนจำก็เคยมีความคิดแบบนี้เช่นเดียวกันจึงมองว่าสังคมยังมีการตีตราผู้ที่เคยติดคุก

ความวิตกกังวลในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและการต่อสู้คดี ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.0 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 38.1 อยู่ในระดับมาก มีเพียงร้อยละ 3.8 ,4.1 และ 3.0 อยู่ในระดับปานกลาง น้อยและน้อยที่สุดตามลำดับ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.17 ซึ่งผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีความวิตกกังวลในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและการต่อสู้คดีอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่เคยเป็นหลักในครอบครัวทำให้กังวลว่าเมื่อไม่มีคนคอยดูแลแล้วครอบครัวจะมีสภาพเป็นอย่างไร จะลำบากแค่ไหนแล้วตนเองยังต้องให้ครอบครัวมา คอยดูแลซึ่งทำให้เกิดความวิตกกังวลมากอีกทั้งการอยู่ระหว่างพิจารณาคดีซึ่งยังไม่ทราบถึงผลของคดีว่าจะตัดสินอย่างไร ทำให้ผู้ต้องขัง มีความวิตกกังวลว่าจะสามารถชนะคดีหรือไม่ หรือถ้าแพ้จะมีโทษหนักหรือไม่ เพราะผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาน้อยไม่ค่อยมีความรู้ทางกฎหมายจึงมีความรู้สึกกลัวตรงจุดนี้

เมื่อรู้สึกเครียดหรือวิตกกังวลจะรู้สึกอยากอยู่คนเดียวมากกว่าระบายกับผู้อื่น ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 29.7 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 26.4 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 21.0 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 15.5 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 7.4 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.19 ซึ่งผู้ต้องขังส่วนใหญ่จะรู้สึกอยากอยู่คนเดียวเมื่อเครียดในระดับปานกลางเนื่องจากในบางครั้งต้องการมีคนรับฟังปัญหามากกว่า

การได้พูดคุยปรึกษากับเพื่อนผู้ต้องขังหรือเจ้าหน้าที่ทำให้รู้สึกว่ามีกำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.8 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 22.6 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 21.3 อยู่ในระดับมากที่สุด มีเพียงร้อยละ 8.2 และ 2.2 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.75 ซึ่งการได้พูดคุยปรึกษากับเพื่อนผู้ต้องขังหรือเจ้าหน้าที่ทำให้รู้สึกว่ามีกำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ เวลามีปัญหาและได้ระบายให้เพื่อนหรือเจ้าหน้าที่ฟังก็ทำให้รู้สึกสบายใจขึ้น และในบางครั้งก็มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทำให้มีมุมมองที่กว้างขึ้น

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านสภาพจิตใจต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่ามีผลกระทบด้านสภาพจิตใจอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่องความวิตกกังวลในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและการต่อสู้คดี ($\bar{X} = 4.17$)

ตารางที่ 3.4
จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร
จำแนกตามประเด็นผลกระทบต่อผู้ต้องขังในด้านสิทธิประโยชน์

ด้านสิทธิประโยชน์	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
20. การได้รับความคุ้มครองระหว่างอยู่ในเรือนจำไม่ให้ถูกปฏิบัติโดยใช้ความรุนแรง	67 (18.3)	162 (44.1)	95 (25.9)	18 (4.9)	25 (6.8)	3.62	1.05	มาก
21. การได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ให้ทราบถึงระเบียบ ข้อบังคับสำหรับผู้ต้องขัง รวมถึงวิธียื่นคำร้องทุกข์ต่าง ๆ	55 (15.0)	188 (51.2)	38 (26.7)	22 (6.0)	4 (1.1)	3.73	.82	มาก
22. ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีควรได้รับสิทธิในการเยี่ยมญาติใกล้ชิดเช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาด	254 (69.2)	86 (23.4)	26 (7.1)	-	1 (0.3)	4.61	.64	มากที่สุด
23. ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีควรได้รับสิทธิในการลาออกไป เช่น ในกรณีที่สมาชิกในครอบครัวเสียชีวิตภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่	224 (61.0)	96 (26.2)	26 (7.1)	9 (2.5)	12 (3.3)	4.39	.96	มากที่สุด
24. ท่านเห็นว่าไม่ควรใช้โซ่ตรวนต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีระหว่างอยู่ในเรือนจำ	180 (49.0)	114 (31.1)	61 (16.6)	6 (1.6)	6 (1.6)	4.24	.90	มากที่สุด
25. ท่านถูกจำกัดสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ มากเกินไป	53 (14.4)	80 (21.8)	124 (33.8)	90 (24.5)	20 (5.4)	3.15	1.11	ปานกลาง
26. เรือนจำให้สิทธิในการพบทนายเป็นการส่วนตัวในสถานที่เหมาะสม	81 (22.1)	170 (46.3)	105 (28.6)	8 (2.2)	3 (0.8)	3.86	.80	มาก

27. ท่านได้รับการพิจารณาดีจากศาล ด้วยความเร็ว ต่อเนื่อง และเป็น ธรรม	24 (6.5)	88 (24.0)	141 (38.4)	66 (18.0)	48 (13.1)	2.92	1.09	ปานกลาง
28. ท่านถูกจำกัดสิทธิในการได้รับการ ศึกษาและฝึกวิชาชีพจากทางเรือนจำ	12 (3.3)	44 (12.0)	94 (25.6)	144 (39.2)	72 (19.9)	2.39	10.3	น้อย

$$\bar{X} = 3.66 \quad S.D = .33$$

ด้านสิทธิประโยชน์

ในด้านผลกระทบต่อการได้รับสิทธิประโยชน์ในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี มีประเด็นในเรื่อง การได้รับความคุ้มครองมิให้มีการใช้ความรุนแรงในเรือนจำ การได้รับแจ้งเรื่องระเบียบข้อบังคับจากเจ้าหน้าที่ การได้รับสิทธิในการเยี่ยมญาติใกล้ชิด การลาภิจรณะ การใช้ชีวิตระหว่างอยู่ในเรือนจำ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สิทธิในการพบทนาย

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

การได้รับความคุ้มครองมิให้มีการใช้ความรุนแรงในเรือนจำ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 44.1 เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 245.9 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 18.3 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนร้อยละ 6.8 อยู่ในระดับน้อยที่สุด และร้อยละ 4.9 อยู่ในระดับน้อย โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.62 ซึ่งการได้รับความคุ้มครองมิให้มีการใช้ความรุนแรงในเรือนจำอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเรือนจำมีกฎระเบียบให้ผู้ต้องขังยึดถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด ซึ่งถ้าหากผู้ใดละเมิดก็จะถูกลงโทษตามบทลงโทษที่กำหนดไว้โดยเท่าเทียมกัน เพราะฉะนั้นหากมีการทะเลาะวิวาทก็จะถูกลงโทษเหมือนกันไม่มีการยกเว้น และเจ้าหน้าที่ก็ไม่สามารถลงโทษรุนแรงกว่าบทลงโทษที่กำหนดไว้

การได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ให้ทราบถึงระเบียบ ข้อบังคับสำหรับผู้ต้องขังรวมถึงวิธียื่นคำร้องทุกข์ต่าง ๆ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 51.2 เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 26.7 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 15.0 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 6.0 อยู่ในระดับน้อย มีเพียงร้อยละ 1.1 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.73 ซึ่งการได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ให้ทราบถึงระเบียบ ข้อบังคับสำหรับผู้ต้องขังรวมถึงวิธียื่นคำร้องทุกข์ต่าง ๆ อยู่ในระดับมากเนื่องจากเรือนจำมีการอบรมแรกรับให้กับผู้ต้องขังเข้าใหม่ ซึ่งเจ้าหน้าที่จะมีการแนะนำเรื่องการใช้ชีวิตในเรือนจำ การปรับตัว รวมถึงถึงระเบียบ ข้อบังคับสำหรับผู้ต้องขังและวิธียื่นคำร้องทุกข์ต่าง ๆ ให้ผู้ต้องขังทุกคนได้รับทราบ

ความต้องการในการได้รับสิทธิในการเยี่ยมญาติใกล้ชิดเช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาด ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.2 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 23.4 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 7.1 อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงร้อยละ 0.3 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.61 ซึ่งการที่ผู้ต้องขังมีความต้องการในการได้รับสิทธิในการเยี่ยมญาติใกล้ชิดเช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาด อยู่ในระดับมากที่สุดเนื่องจากอยากได้โอกาสในการใกล้ชิดกับครอบครัวมากกว่าการเยี่ยมแบบปกติ ซึ่งมีเวลาจำกัดและต้องการอยู่ใกล้ชิดกับคนในครอบครัวเช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาด ซึ่งผู้ต้องขังระหว่าง ๆ มีความต้องการกำลังใจหรือการปรึกษาในเรื่องคดีซึ่งเป็นการดีถ้าสามารถให้สิทธิได้เท่าเทียมกัน

ความต้องการสิทธิในการลาออกจากราชการเป็น ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.0 เห็นว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 26.2 อยู่ในระดับมาก ส่วนร้อยละ 7.1 อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงร้อยละ 3.3 อยู่ในระดับน้อยที่สุด และร้อยละ 2.5 อยู่ในระดับน้อย โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.39 ซึ่งผู้ต้องขังระหว่าง ๆ มีความต้องการสิทธิในการลาออกจากราชการเป็นในระดับมากที่สุดเพราะบางครั้งอาจมีความจำเป็นบางอย่าง เช่น กรณีบิดา มารดาเสียชีวิต หรือการจัดการทรัพย์สินซึ่งยังไม่เรียบร้อย น่าจะสามารถลาออกไปจัดการธุระสำคัญได้ ซึ่งอาจพิจารณาตามความเหมาะสม เงื่อนไขต่าง ๆ และความสามารถของเรือนจำในการจัดเจ้าหน้าที่ในการควบคุมดูแล

การไม่ใช้โซเชียลมีเดียต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีระหว่างอยู่ในเรือนจำ ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 49.0 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 31.1 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 16.6 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในระดับน้อยและน้อยที่สุดมีจำนวนเท่ากัน คือร้อยละ 1.6 โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.24 ซึ่งความไม่ต้องการให้ใช้โซเชียลมีเดียต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีระหว่างอยู่ในเรือนจำ อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการถูกควบคุมตัวในเรือนจำก็มีความปลอดภัยเพียงพอแล้ว ไม่สามารถหลบหนีได้ และการใส่โซ่ตรวนทำให้มีความลำบากในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

การถูกจำกัดสิทธิในการรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 33.8 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 24.5 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 21.8 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 14.4 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 5.4 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.15 ซึ่งการถูกจำกัดสิทธิในการรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากการได้รับสื่อต่าง ๆ ในเรือนจำทั้งทางหนังสือพิมพ์ หรือโทรทัศน์จะได้รับโดยผ่านการกลั่นกรองจากเจ้าหน้าที่เรือนจำให้ไม่กระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำ ซึ่งอาจมีการจำกัดข่าวที่รุนแรง เช่น การแหกหักหลบหนี แต่จะเป็นข่าวหรือละครทีวีทั่วไป ซึ่งจะมีเวลาช่วงกลางวันและตอนขึ้นเรือนนอนที่สามารถดูได้เท่านั้น

สิทธิในการพบทนายเป็นการส่วนตัวและสถานที่มีความเหมาะสม ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 46.3 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 28.6 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 22.1 อยู่ในระดับมากที่สุด มีเพียงร้อยละ 2.2 และ 0.8 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุดตามลำดับ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.86 ซึ่งเงื่อนไขให้สิทธิในการพบทนายเป็นการส่วนตัวโดยสถานที่ที่จะจัดให้พูดคุยในห้องที่แยกต่างหากโดยไม่มีผู้อื่นรบกวนซึ่งเห็นว่ามีเหมาะสม

การพิจารณาคดีจากศาลมีความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.4 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 24.0 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 18.0 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 13.1 อยู่ในระดับน้อยที่สุด และร้อยละ 6.5 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 2.92 ซึ่งการพิจารณาคดีจากศาลมีความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม เนื่องจากในปัจจุบันศาลได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการพิจารณาคดีเป็นแบบต่อเนื่องซึ่งทำให้มีความรวดเร็วขึ้นในระดับหนึ่ง แต่ด้วยคดีที่เกิดขึ้นในปัจจุบันยังมีจำนวนมากทำให้การพิจารณาคดีแบบต่อเนื่องอาจทำให้คดีที่เข้ามาในลำดับหลังๆต้องรอการพิจารณาของคดีแรกให้เสร็จสิ้นก่อน

การถูกจำกัดสิทธิในการศึกษาและฝึกวิชาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 39.2 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 25.6 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 19.9 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 12.0 อยู่ในระดับมาก และร้อยละ 3.3 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยเท่ากับ 2.39 แสดงว่าการถูกจำกัดสิทธิในการศึกษาและฝึกวิชาชีพอยู่ในระดับน้อยเนื่องจากเงื่อนไขให้สิทธิในการศึกษาและการฝึกวิชาชีพ ซึ่งขึ้นอยู่กับความสมัครใจของผู้ ต้องขังว่าต้องการที่จะศึกษาหรือฝึกวิชาชีพอะไร แต่ในบางครั้งอาจมีข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนผู้ที่สามารถศึกษาหรือฝึกอบรม เพราะสถานที่หรือบุคลากรไม่เพียงพอ

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของประเด็นเรื่องสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีพบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการได้รับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีอยู่ในระดับมาก หมายถึงมีผลกระทบในด้านนี้น้อยโดยผู้ต้องขังได้รับสิทธิประโยชน์ในการแจ้งจากเจ้าหน้าที่ในสิทธิ การร้องทุกข์ การได้รับการศึกษาและฝึกวิชาชีพเป็นอย่างดี แต่ยังต้องการสิทธิประโยชน์อื่นเพิ่มเติม โดยเฉพาะในเรื่องความต้องการในการได้รับสิทธิในการเยี่ยมญาติใกล้ชิดเช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$)

ตารางที่ 3.5

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร
จำแนกตามประเด็นผลกระทบต่อกิจกรรมด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว

ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. สมาชิกในครอบครัวเข้าใจและให้กำลังใจในการต่อสู้คดีของท่านด้วยดี	160 (43.6)	153 (41.7)	41 (11.2)	7 (1.9)	6 (1.6)	4.23	.84	มากที่สุด
2. ท่านได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อทางจดหมายจากครอบครัวและญาติมิตรอยู่เสมอ	87 (23.7)	130 (35.4)	78 (21.3)	45 (12.3)	27 (7.4)	3.55	1.18	มาก
3. การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้เกิดความขัดแย้งกันภายในครอบครัว	25 (6.8)	42 (11.4)	76 (20.7)	114 (31.1)	110 (30.0)	2.34	1.21	น้อย
4. . การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ท่านกลายเป็นภาระของครอบครัวที่ต้องคอยดูแล	127 (34.6)	148 (40.3)	56 (15.3)	22 (6.0)	14 (3.8)	3.95	1.04	มาก
5. ท่านกังวลว่าเมื่อออกจากเรือนจำไปแล้ว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของท่านจะไม่เหมือนเดิม	63 (17.2)	58 (15.8)	85 (23.2)	94 (25.6)	67 (18.3)	2.88	1.34	ปานกลาง
6. ท่านคิดว่าครอบครัวของท่านไม่ยอมรับและไม่ต้อนรับท่าน	12 (3.3)	21 (5.7)	69 (18.8)	149 (40.6)	116 (31.6)	2.08	1.01	น้อย

$\bar{X} = 3.17$

S.D = .57

ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว

ในด้านผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีของผู้ต้องขัง มีประเด็นในเรื่อง ความเข้าใจและการให้กำลังใจในการต่อสู้คดีของครอบครัว การเยี่ยมและการติดต่อจากญาติ ความขัดแย้งภายในครอบครัว การเป็นภาระที่ครอบครัวต้องคอยดูแล ความกังวลเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัว การยอมรับจากคนในครอบครัว

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

ครอบครัวมีความเข้าใจและให้กำลังใจในการต่อสู้คดี ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 43.6 เห็นว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 41.7 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 11.2 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนร้อยละ 1.9 และ 1.6 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุดตามลำดับ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.23 เนื่องจากครอบครัวมีความเข้าใจและให้กำลังใจในการต่อสู้คดีอยู่ในระครอบครัวของผู้ต้องขังมีความเข้าใจให้กำลังใจและไม่ซ้ำเติมในสิ่งที่เกิดขึ้น คอยช่วยเหลือในการต่อสู้คดีซึ่งทำให้รู้ว่าเมื่อมีปัญหาจะมีเพียงคนในครอบครัวเท่านั้นที่เข้าใจ

การได้รับการเยี่ยมและติดต่อจากญาติอย่างสม่ำเสมอ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 35.4 อยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 23.7 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 21.3 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 12.3 อยู่ในระดับน้อยและระดับน้อยที่สุด มีเพียงร้อยละ 7.4 โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.55 ซึ่งการได้รับการเยี่ยมและติดต่อจากญาติอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับมาก เพราะส่วนใหญ่ผู้ต้องขังที่มีญาติอยู่ไม่ไกลจากเรือนจำจะสามารถมาเยี่ยมได้เป็นประจำ แต่สำหรับญาติที่อยู่พื้นที่ห่างไกลอาจลำบากในการเดินทางและส่วนใหญ่ก็มีฐานะยากจนทำให้ไม่สามารถมาเยี่ยมได้อาจติดต่อทางจดหมายซึ่งประหยัดกว่า

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในครอบครัวเมื่อถูกคุมขังในเรือนจำ ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 31.1 และร้อยละ 30.0 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด ส่วนร้อยละ 20.7 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 11.4 อยู่ในระดับมาก และร้อยละ 6.8 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยเท่ากับ 2.34 ซึ่งการถูกคุมขังในเรือนจำทำให้เกิดความขัดแย้งกันภายในครอบครัว อยู่ในระดับน้อยเนื่องจากครอบครัวในสังคมมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และความเข้าใจจากสมาชิกใน ครอบครัวทำให้ไม่ปัญหาภายในครอบครัว

การเป็นภาระของครอบครัวที่ต้องคอยดูแล ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.3 เห็นว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 34.6 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 15.3 อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงร้อยละ 6.0 และ 3.8 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.95 แสดงว่าการเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้รู้สึกว่าเป็นภาระของครอบครัวที่ต้องคอยดูแล เนื่องจากผู้ต้อง

ข้างส่วนใหญ่เคยเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ต้องคอยดูแลสมาชิกในครอบครัวเมื่อไม่สามารถทำหน้าที่ได้จึงรู้สึกว่ามันกลายเป็นภาระของครอบครัว

ความกังวลว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวจะไม่เหมือนเดิม ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 25.6 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 18.3 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ส่วนร้อยละ 17.2 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 15.8 อยู่ในระดับมาก โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 2.88 แสดงว่าความกังวลว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวจะไม่เหมือนเดิมอยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากครอบครัวให้กำลังใจมาโดยตลอดจึงไม่กลัวว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะ บิดามารดาซึ่งให้อภัยอยู่แล้วแต่ในบางกรณีที่เป็นสามีภรรยา อาจมีความกังวลว่าจะมีครอบครัวใหม่เพราะความห่างเหินและไม่มีคนคอยดูแล หรือบางครั้งไม่มีการติดต่อเยี่ยมเยียนก็จะทำให้วิตกกังวลบ้าง

ความคิดว่าครอบครัวจะไม่ยอมรับและไม่ต้อนรับ ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 40.6 อยู่ในระดับน้อย และร้อยละ 31.6 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 18.8 อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงร้อยละ 5.7 และ 3.3 อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ตามลำดับ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยเท่ากับ 2.08 แสดงว่า ความคิดว่าครอบครัวจะไม่ยอมรับและไม่ต้อนรับอยู่ในระดับน้อยเนื่องจากการให้อภัยจากคนในครอบครัวของสังคมไทยและเชื่อว่าครอบครัวที่เข้าใจและให้กำลังใจมาโดยตลอด ยินดีที่จะต้อนรับกลับไปสู่ครอบครัวเหมือนเดิม

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีมีผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีอยู่ในระดับปานกลาง โดยหมายถึงครอบครัวยังให้กำลังใจและยอมรับเป็นอย่างดี โดยประเด็นในเรื่องความเข้าใจและให้กำลังใจในการต่อสู้คดีจากครอบครัวอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$)

ตารางที่ 3.6
จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร
จำแนกตามประเด็นผลกระทบต่อกบครัวในด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
7. การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ครอบครัวขาดรายได้ เนื่องจากท่านเป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว	144 (39.2)	112 (30.5)	53 (14.4)	31 (8.4)	27 (7.4)	3.85	1.23	มาก
8. ครอบครัวของท่านประสบปัญหาในการหาเงินเพื่อนำมาใช้ในการต่อสู้คดี	111 (30.2)	112 (30.5)	71 (19.3)	35 (9.5)	38 (10.4)	3.60	1.28	มาก
9. การที่ท่านเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ครอบครัวมีภาระหนี้สินเพิ่มมากขึ้น	61 (16.6)	118 (32.2)	83 (22.6)	55 (15.0)	50 (13.6)	3.23	1.27	ปานกลาง
10. ระบบงานในกระบวนการยุติธรรมให้ความเป็นธรรมกับคนที่มีฐานะจนหรือรวยเท่าเทียมกัน	23 (6.3)	59 (16.1)	126 (34.3)	77 (21.0)	82 (22.3)	2.62	1.17	ปานกลาง
11. การที่ท่านเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้คนในครอบครัวทำงานหนักมากยิ่งขึ้นเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว	116 (31.6)	161 (43.9)	42 (11.4)	27 (7.4)	21 (5.7)	3.88	1.10	มาก

$\bar{X} = 3.44$ S.D = .75

ด้านเศรษฐกิจ

ในด้านผลกระทบต่อเศรษฐกิจของครอบครัวในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีของผู้ต้องขัง มีประเด็นในเรื่องการขาดรายได้ของครอบครัว การหาเงินเพื่อใช้ต่อสู้คดี การมีภาระหนี้สินในครอบครัวเพิ่มขึ้น การให้ความเป็นธรรมกับคนจนหรือคนรวย คนในครอบครัวต้องทำงานหนักมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ครอบครัวขาดรายได้ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 39.2 เห็นว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 30.5 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 14.4 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนร้อยละ 8.4 และ 7.4 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุดตามลำดับ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.85 ซึ่งการเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ครอบครัวขาดรายได้ในระดับมาก เนื่องจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นหลักในการหารายได้เลี้ยงครอบครัว เมื่อต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ครอบครัวขาดรายได้หลักไป

ครอบครัวประสบปัญหาในการหาเงินเพื่อนำมาใช้ในการต่อสู้คดี ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 30.5 และ 30.2 อยู่ในระดับมากและมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 19.3 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 9.5 และร้อยละ 10.4 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.60 ซึ่งครอบครัวประสบปัญหาในการหาเงินเพื่อนำมาใช้ในการต่อสู้คดีในระดับมากเนื่องจากผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีที่ต้องสู้คดีจะต้องเสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่การยื่นหลักทรัพย์ขอประกันตัวซึ่งมีมูลค่าสูงตามแต่ศาลจะพิจารณาว่าจะให้ประกันในวงเงินจำนวนเท่าไร รวมทั้งการจ้างทนายความ ซึ่งต้องสูญเสียเงินไปเป็นจำนวนมาก

ครอบครัวต้องมีภาระหนี้สินเพิ่มมากขึ้น ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 32.2 เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 22.6 อยู่ในระดับปานกลาง และร้อยละ 16.6 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนร้อยละ 15 และ 13.6 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.60 ซึ่งครอบครัวต้องมีภาระหนี้สินเพิ่มมากขึ้นจากการที่ผู้ต้องขังต้องโทษจำคุกอยู่ในระดับมากเนื่องจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นครอบครัวที่มีฐานะยากจน การสูญเสียเงินไปในการต่อสู้คดีทำให้ต้องเป็นหนี้สินเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีและใช้จ่ายในครอบครัวเนื่องจากขาดผู้ที่เป็นหลักในการหารายได้เลี้ยงครอบครัว

ระบบงานในกระบวนการยุติธรรมให้ความเป็นธรรมกับคนที่มิฐานะจนหรือรายเท่าเทียมกัน ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 34.3 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 21.0 และ 22.3 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด ส่วนร้อยละ 16.1 อยู่ในระดับมาก และร้อยละ 6.3 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.23 ซึ่งผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่า ระบบงานในกระบวนการยุติธรรมให้ความเป็นธรรมกับคนที่มิฐานะจนหรือรายเท่าเทียมกันอยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากผู้ต้องขังที่มีฐานะยากจนนั้นไม่สามารถประกันตัวออกไปสู้คดีภายนอกเรือนจำ ได้ทั้งที่ศาลให้สิทธิ

ในการประกันตัวแต่ไม่มีหลักทรัพย์เพราะต้องใช้หลักทรัพย์ที่มีมูลค่าสูง หรือคนที่มีความดีสามารถ
จ้างทนายส่วนตัว แต่ถ้าไม่มีเงินก็จำเป็นต้องใช้ทนายศาลซึ่งอาจมีภารกิจมากอยู่แล้ว จึงมองว่าใน
กระบวนการบางส่วนยังไม่เอื้อต่อคนที่มีความยากจน

ครอบครัวต้องทำงานหนักมากยิ่งขึ้นเมื่อต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 43.9 เห็นว่าอยู่ในระดับมาก และร้อยละ 31.6 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนร้อยละ 11.4 อยู่ใน
ระดับปานกลาง ร้อยละ 7.4 และร้อยละ 5.7 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุดตามลำดับ โดยรวมค่า
เฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ซึ่งครอบครัวต้องทำงานหนักมากยิ่งขึ้นเมื่อต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำในระดับมาก
เนื่องจากครอบครัวขาดหัวหน้าหรือหลักในการหารายได้เลี้ยงครอบครัว ทำให้สมาชิกในครอบครัว
อื่นๆ เช่น ภรรยา บิดามารดา ของผู้ต้องขังต้องทำงานเพื่อหารายได้เพิ่มเติมและในบางกรณีบุตรอาจ
ต้องออกจากโรงเรียนเพื่อช่วยทำงานหารายได้ในครอบครัว ฯลฯ

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านเศรษฐกิจในครอบครัวของผู้ต้อง
ขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการถูกคุม
ขังระหว่างพิจารณาคดีมีผลต่อเศรษฐกิจในครอบครัวของผู้ต้องขังอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นใน
เรื่องครอบครัวต้องทำงานหนักมากยิ่งขึ้นเมื่อต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$)

ตารางที่ 3.7

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร
จำแนกตามประเด็นผลกระทบต่อครอบครัวในด้านการยอมรับจากสังคม

ด้านการยอมรับจากสังคม	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
12. สังคมไม่ให้โอกาสคนที่เคยผ่านการเข้ามาอยู่ในเรือนจำ รั้งเกียจและมองว่าเป็นคนจู้จุก	72 (19.6)	131 (35.7)	110 (30.0)	36 (9.8)	18 (4.9)	3.53	1.06	มาก
13. คนในครอบครัวต้องปิดบังญาติหรือเพื่อนบ้านที่ท่านต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ	51 (13.9)	66 (18.0)	79 (21.5)	109 (29.7)	62 (16.9)	2.82	1.29	ปานกลาง
14. หากคนในชุมชนที่ท่านพักอาศัยทราบว่าท่านอยู่ในเรือนจำ คนในชุมชนจะมองครอบครัวของท่านไปในทางไม่ดีด้วย	68 (18.5)	105 (28.6)	83 (22.6)	80 (21.8)	31 (8.4)	3.26	1.23	ปานกลาง
15. หากออกจากเรือนจำไปแล้ว คิดว่าจะถูกผู้อื่นดูถูก และแสดงความรังเกียจ	46 (12.5)	105 (28.6)	117 (31.9)	69 (18.8)	30 (8.2)	3.18	1.12	ปานกลาง
16. หากออกจากเรือนจำไปแล้วจะไม่สามารถกลับไปศึกษาหรือประกอบอาชีพในสถานศึกษาหรือที่ทำงานเดิมได้อีก	56 (15.3)	102 (27.8)	70 (19.1)	100 (27.2)	39 (10.6)	3.09	1.25	ปานกลาง
17. การเคยถูกคุมขังในเรือนจำจะเป็นอุปสรรคต่อการหางานทำ	97 (26.4)	125 (34.1)	67 (18.3)	52 (14.2)	26 (7.1)	3.58	1.21	มาก

$\bar{X} = 3.25$ S.D = .83

ด้านการยอมรับจากสังคม

ในด้านผลกระทบด้านการยอมรับจากสังคมในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีของผู้ต้องขัง มีประเด็นในเรื่องการให้โอกาสของสังคมต่อผู้ที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำ การปิดบังเรื่องการถูกจำคุก มุมมองของคนในชุมชนต่อครอบครัวผู้ต้องขัง การถูกผู้อื่นดูถูกหรือแสดงความรังเกียจ การกลับไปศึกษาหรือประกอบอาชีพในสถานศึกษาหรือสถานที่ทำงานเดิมหลังพ้นโทษ การเคยถูกคุมขังในเรือนจำเป็นอุปสรรคต่อการหางานทำ

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

สังคมไม่ให้โอกาสคนที่เคยผ่านการเข้ามาอยู่ในเรือนจำ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 35.5 เห็นว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 30.0 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 19.6 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนร้อยละ 9.8 และ 4.9 อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุดตามลำดับ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.53 ซึ่งผู้ต้องขังเห็นว่าสังคมไม่ให้โอกาสคนที่เคยผ่านการเข้ามาอยู่ในเรือนจำ อยู่ในระดับมากเนื่องจากคนในสังคมส่วนมากยังมีมุมมองในภาพลบต่อผู้ต้องขังในเรือนจำว่าเป็นอาชญากรโดยไม่ได้พิจารณาถึงสาเหตุแห่งการกระทำผิดว่าอาจเป็นไปโดยความประมาท หรือพลาดพลั้งทำให้ไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับคนที่เคยติดคุก หรือไม่เชื่อว่าจะสามารถกลับตัวได้

คนในครอบครัวต้องปิดบังญาติหรือเพื่อนบ้านที่ต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 29.7 อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 21.5 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 18.0 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 16.9 อยู่ในระดับน้อยที่สุดและร้อยละ 13.9 อยู่ในระดับปานกลาง โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 2.82 เนื่องจากผู้ต้องขังส่วนหนึ่งอยู่ในชุมชนต่างจังหวัดซึ่งเป็นสังคมที่มีความสนิทสนมกันหมดและเป็นที่รู้จักเมื่อมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นก็ปิดบังได้ยาก หรือในกรณีที่สื่อเผยแพร่ข่าวก็ไม่สามารถปิดบังได้ซึ่งจะมีผลกระทบต่องานและครอบครัวโดยตรง บางรายต้องออกจากที่ทำงานหรือบุตรต้องย้ายโรงเรียน ฯลฯ ส่วนกลุ่มที่ปิดบังนั้นเนื่องจากเป็นบุคคลที่มีหน้ามีตาในสังคมอาจไม่ต้องการให้ผู้อื่นรับรู้ โดยเฉพาะการปิดบังบุตรไม่ให้รู้เพราะกลัวจะกระทบกระเทือนจิตใจ

หากคนในชุมชนทราบว่าสมาชิกในครอบครัวติดคุก จะมีมุมมองที่ไม่ดีต่อครอบครัวผู้ต้องขัง ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 28.6 เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 22.6 อยู่ในระดับปานกลาง และร้อยละ 21.8 อยู่ในระดับน้อย ส่วนร้อยละ 18.5 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 8.4 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.26 ซึ่งหากคนในชุมชนทราบว่าสมาชิกในครอบครัวติดคุก จะมีมุมมองที่ไม่ดีต่อครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ขึ้นอยู่กับลักษณะชุมชน ถ้าเป็นชุมชนในต่างจังหวัดจะไม่ค่อยมีปัญหาเพราะส่วนใหญ่จะมีความใกล้ชิดกัน และช่วยเหลือกัน แต่ปัญหานี้อาจเกิดในสังคมเมืองมากกว่าเพราะมีลักษณะต่างคนต่างอยู่เมื่อทราบว่าครอบครัวใดมี

สมาชิกในครอบครัวติดลูกก็จะมีภาพลบต่อบุคคลในครอบครัวด้วย เช่น ไม่อยากคบหาสมาคม การนิทาหรือเด็ก ๆ อาจมีการล้อเลียนกัน ฯลฯ

หากพ้นโทษไปแล้วคิดว่าจะถูกคนในสังคมดูถูกและรังเกียจ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 31.9 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 28.6 อยู่ในระดับมากและร้อยละ 18.8 อยู่ในระดับน้อย ส่วนร้อยละ 12.5 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 8.2 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.18 ซึ่งหากพ้นโทษไปแล้วคิดว่าจะถูกคนในสังคมดูถูกและรังเกียจ อยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากพื้นฐานแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ดังนั้นต้องมีบ้างที่แสดงความรังเกียจหากทราบว่าเคยติดคุกมาก่อน เพราะก่อนที่ตนเองจะเข้ามาอยู่ในเรือนจำก็เคยมีความรู้สึกเช่นนี้เหมือนกัน

หากพ้นโทษแล้วจะไม่สามารถกลับไปศึกษาหรือประกอบอาชีพในสถานศึกษาหรือที่ทำงานเดิมได้ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 27.8 เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 27.2 อยู่ในระดับน้อยส่วนร้อยละ 19.1 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 15.3 อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 10.6 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.09 ซึ่งเมื่อพ้นโทษแล้วจะไม่สามารถกลับไปศึกษาหรือประกอบอาชีพในสถานศึกษาหรือที่ทำงานเดิมได้ เนื่องจากการยอมรับของสถานศึกษาและสถานที่ทำงานว่าเคยต้องโทษจำคุกและการยอมรับของเพื่อนที่เรียนหรือเพื่อนร่วมงานควรไปเริ่มต้นใหม่ในสถานที่ใหม่ดีกว่า แต่ส่วนที่ไม่มีปัญหานี้เนื่องจากประกอบอาชีพส่วนตัวซึ่งไม่จำเป็นต้องไปหางานทำเมื่อพ้นโทษแล้วก็สามารถกลับไปประกอบอาชีพเดิมได้

การเคยถูกคุมขังในเรือนจำเป็นอุปสรรคต่อการหางานทำ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 34.1 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 26.4 อยู่ในระดับมากที่สุดและร้อยละ 18.3 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนร้อยละ 14.2 อยู่ในระดับน้อย และร้อยละ 7.1 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.58 ซึ่งผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่า การเคยถูกคุมขังในเรือนจำเป็นอุปสรรคต่อการหางานทำในระดับมาก เนื่องจากสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนส่วนใหญ่จะมีการตรวจสอบประวัติการกระทำผิดของผู้สมัคร ซึ่งทำให้ผู้ที่เคยต้องโทษขาดโอกาสในการประกอบอาชีพและเป็นอุปสรรคสำคัญในการหางานทำ

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านการยอมรับของสังคมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีมีผลต่อการยอมรับจากสังคมต่อตัวผู้ต้องขังอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นในเรื่องการเคยถูกคุมขังในเรือนจำเป็นอุปสรรคต่อการหางานทำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$)

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นต่อแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำ

ตารางที่ 4.1

**จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตาม
ความแตกต่างในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีและนักโทษเด็ดขาด**

การปฏิบัติของเรือนจำ/ทัณฑสถาน	จำนวน	ร้อยละ
แตกต่าง	63	17.2
ไม่แตกต่าง	304	82.8
รวม	367	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่าประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.8 เห็นว่าไม่มีความแตกต่างในการปฏิบัติต่อนักโทษเด็ดขาดและผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี มีเพียงร้อยละ 17.2 เห็นว่าความแตกต่างกัน แสดงว่าการปฏิบัติของเรือนจำต่อผู้ต้องขังทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.2

**จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตาม
ความเหมาะสมในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี**

ความเหมาะสม	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสม	188	51.2
ควรปรับปรุง	179	48.8
รวม	367	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่าประชากรมีความคิดเห็นใกล้เคียงกันระหว่างกลุ่มที่เห็นว่าการปฏิบัติของเรือนจำต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีมีความเหมาะสม ร้อยละ 51.2 ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าควรปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ 48.8

ตารางที่ 4.3

จำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตาม ประเด็นที่ควรปรับปรุง

ประเด็นที่ควรปรับปรุง	จำนวน	ร้อยละ
ด้านอาหาร	95	31.6
ด้านการลงโทษเมื่อผิดวินัย	22	7.3
ด้านการรักษาพยาบาล	111	36.9
ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	48	15.9
อื่น ๆ	25	8.3
รวม	301	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่าประชากรแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เรือนจำ/ทัณฑสถานควรปรับปรุงในการปฏิบัติด้านต่าง ๆ ดังนี้

อันดับที่ 1	ด้านการรักษาพยาบาล	ร้อยละ 36.9
อันดับที่ 2	ด้านอาหาร	ร้อยละ 31.6
อันดับที่ 3	ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	ร้อยละ 15.9
อันดับที่ 4	อื่น ๆ	
เช่น การเยี่ยมญาติ การใส่โซ่ตรวน ร้อยละ 8.3		

สำหรับข้อเสนอแนะของผู้ต้องขังโดยรวมสามารถแยกเป็นด้าน ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านการรักษาพยาบาล

- การเพิ่มการรักษาโรคในสถานพยาบาล
- การตรวจรักษาที่มีความละเอียดและเอาใจใส่
- การให้สิทธิในการพบแพทย์มากขึ้น
- การแยกผู้ต้องขังเจ็บป่วยออกจากผู้ต้องขังอื่นเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคต่อผู้ต้องขังอื่น ๆ
- ให้จัดยารักษาโรคให้เหมาะสมกับผู้ต้องขังป่วย
- ต้องการได้รับการรักษาพยาบาลที่เร็วขึ้น โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่เจ็บป่วยเวลากลางคืน
- อนุญาตให้ผู้ต้องขังป่วยเป็นโรคประจำตัว หรือป่วยร้ายแรงสามารถออกไปรักษาที่โรงพยาบาลภายนอกได้ และควรอนุญาตให้นำยาจากภายนอกเข้ามาในเรือนจำ

2. ด้านอาหาร

- ปรับปรุงเรื่องความสะดวก ปริมาณของอาหารให้พอเพียงกับความต้องการของแต่ละบุคคลและคำนึงถึงคุณค่าทางโภชนาการของอาหาร
- การเพิ่มจุดบริการน้ำดื่ม
- การเพิ่มปริมาณโปรตีนจากเนื้อสัตว์ให้มากขึ้น
- ในเรือนจำแต่ละแห่งควรจัดอาหารทั้งที่เป็นอาหารประจำภาคและอาหารในภาคอื่น ๆ ตามความเหมาะสมเนื่องจากในเรือนจำนั้นมิผู้ต้องขังที่มาจากหลากหลายพื้นที่

3. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

- การให้ข้อมูลข่าวสารที่มากขึ้นทั้งทางสื่อหนังสือพิมพ์หรือทางโทรทัศน์
- เรือนจำควรให้ผู้ต้องขังรับทราบข่าวสารบ้านเมืองให้มากขึ้นไม่จำกัดมากจนเกินไปเนื่องจากการอยู่ในเรือนจำเป็นเวลานานทำให้ไม่ได้รับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคม

4. ด้านอื่น ๆ อันได้แก่

4.1 ด้านการอบรมให้ความรู้

- การจัดหาหนังสือที่มีประโยชน์ทางการวิชาการและหนังสืออ่านเล่นเพื่อเป็นการคลายเครียดของผู้ต้องขัง
- การให้นักจิตวิทยาเข้ามาช่วยในสภาพจิตใจของผู้ต้องขัง
- การให้วิทยากรภายนอก เช่น หน่วยงาน เข้ามาให้คำปรึกษาเรื่องคดี เป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายให้แก่ผู้ต้องขัง
- ต้องการให้เรือนจำเปิดการสอนในหลักสูตรที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถเลือกเรียนในหลักสูตรที่ต้องการได้
- ให้กรมราชทัณฑ์/เรือนจำ ช่วยเหลือผู้ต้องขังที่ตกเป็นผู้ต้องหาจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

4.2 ด้านสิทธิประโยชน์

- การปรับปรุงสิทธิในการเรียกร้องเรื่องการทำงาน
- ควรเพิ่มระยะเวลาในการติดต่อญาติทางโทรศัพท์
- การเพิ่มเวลาในการเยี่ยมญาติได้นานขึ้น
- การให้โอกาสในการเยี่ยมญาติใกล้ชิด

- การให้สิทธิต่าง ๆ เช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาด เช่น การกำหนดชั้น การเยี่ยมญาติ ใกล้เคียง ฯลฯ
- การแยกขังหรือแยกเรือนนอนระหว่างนักโทษเด็ดขาดกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีเนื่องจากนักโทษเด็ดขาดซึ่งอยู่มานานกว่าจะใช้สิทธิพลกับผู้ที่เข้ามาอยู่ภายหลัง
- การจัดกีฬาหรือกิจกรรมนันทนาการให้กับผู้ต้องขัง
- การขยายที่อาบน้ำให้กว้างขวางขึ้นและมีระยะเวลานานขึ้น
- เรือนนอนมีสภาพเก่าและชำรุดควรซ่อมแซม มีมุ้งลวด
- การเพิ่มพื้นที่นอนในเรือนนอนเพื่อลดความแออัด

4.3 ด้านการดูแลจากเจ้าหน้าที่

- การมีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขัง
- ความเสมอภาคในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังในทุกด้าน
- มีการให้ออกกำลังกายมากขึ้น
- การปรับปรุงความสะอาดของพื้นที่แต่ละแดนและเรือนนอนรวมทั้งห้องน้ำ
- การลงโทษเมื่อผิดวินัยไม่ควรให้มีการลงเยี่ยมญาติ
- ความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง
- ให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการหารายได้ของผู้ต้องขัง

ส่วนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัยและการวิเคราะห์ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง ระยะเวลาในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัยไว้ 2 ประการ ได้แก่

1. ปัจจัยภูมิหลัง ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพก่อนต้องโทษ รายได้ก่อนต้องโทษ ภาระหนี้สิน ภาระรับผิดชอบในครอบครัว ภูมิฐานะ มีความสัมพันธ์กับผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีทั้งต่อตัวผู้ต้องขังในด้านการควบคุม ด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านสิทธิประโยชน์ และต่อครอบครัวในด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว และด้านการยอมรับจากสังคม
2. ปัจจัยทางคดี ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร ฐานความผิด การต่อสู้คดี การประกันตัว ขั้นตอนในการถูกคุมขัง ระยะเวลาในการถูกคุมขัง และการยอมรับในการกระทำ มีความสัมพันธ์กับผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีทั้งต่อตัวผู้ต้องขัง ในด้านการควบคุม ด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านสิทธิประโยชน์ และต่อครอบครัวในด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว และด้านการยอมรับจากสังคม

การทดสอบสมมติฐานที่ 1 ปรากฏผลการทดสอบตามตารางที่ 5.1 – 5.9

การทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปรากฏผลการทดสอบตามตารางที่ 5.10 – 5.15

ตารางที่ 5.1

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีเพศต่างกัน

ผลกระทบ	เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
1. ด้านการควบคุม	ช	210	3.44	.52		
	ญ	157	3.49	.51		
รวม		362	3.46	.51	-.964	.336
2. ด้านร่างกาย	ช	210	3.17	.38		
	ญ	157	3.23	.40		
รวม		367	3.20	.39	-1.305	.193
3. ด้านจิตใจ	ช	210	3.47	.58		
	ญ	157	3.74	.54		
รวม		367	3.58	.58	-4.592	.000*
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ช	210	3.60	.33		
	ญ	157	3.73	.31		
รวม		367	3.66	.33	-3.722	.000*
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ช	210	3.07	.59		
	ญ	157	3.30	.52		
รวม		367	3.17	.57	-3.801	.000*
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ช	210	3.42	.77		
	ญ	157	3.46	.72		
รวม		367	3.44	.75	-.450	.653
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ช	210	3.16	.80		
	ญ	157	3.36	.86		
รวม		367	3.25	.83	-2.306	.022*

ตารางที่ 5.1 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ (Independent Sample T-test) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า T-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของเพศที่ต่างกันกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านสภาพจิตใจ ด้านสิทธิประโยชน์ ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวและด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าเพศหญิงจะมีผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในทุกด้านที่ปรากฏ ($P = .000^*$, $.000^*$, $.000^*$ และ $.022^*$ ตามลำดับ)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่าเพศหญิงเมื่อถูกควบคุมตัวในเรือนจำจะมีความอ่อนแอในด้านสภาพจิตใจมากกว่าและยอมรับสภาพที่เกิดขึ้นได้ไม่เท่าเพศชาย และผู้หญิงจะเป็นฝ่ายดูแลใกล้ชิดลูกมากกว่า ซึ่งเมื่อครอบครัวขาดแม่บ้านจะทำให้เกิดปัญหาครอบครัว

ตารางที่ 5.2

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีอายุต่างกัน

ผลกระทบ	อายุ	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	ต่ำกว่า 25 ปี	154	3.46	.56		
	26-35 ปี	98	3.55	.42		
	36-45 ปี	66	3.40	.51		
	46-55 ปี	34	3.42	.54		
	56 ปีขึ้นไป	10	3.20	.53		
รวม		362	3.46	.51	1.718	.145
2. ด้านร่างกาย	ต่ำกว่า 25 ปี	158	3.18	.40		
	26-35 ปี	99	3.19	.36		
	36-45 ปี	66	3.20	.41		
	46-55 ปี	34	3.22	.40		
	56 ปีขึ้นไป	10	3.40	.28		
รวม		367	3.20	.39	.715	.582
3. ด้านจิตใจ	ต่ำกว่า 25 ปี	158	3.52	.57		
	26-35 ปี	99	3.74	.58		
	36-45 ปี	66	3.53	.61		
	46-55 ปี	34	3.59	.48		
	56 ปีขึ้นไป	10	3.31	.57		
รวม		367	3.58	.58	3.079	.016*
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ต่ำกว่า 25 ปี	158	3.61	.34		
	26-35 ปี	99	3.74	.27		
	36-45 ปี	66	3.65	.33		
	46-55 ปี	34	3.65	.43		
	56 ปีขึ้นไป	10	3.66	.32		
รวม		367	.33	.33	2.639	.034*

ผลกระทบ	อายุ	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ต่ำกว่า 25 ปี	158	3.13	.53		
	26-35 ปี	99	3.27	.60		
	36-45 ปี	66	3.16	.53		
	46-55 ปี	34	3.18	.73		
	56 ปีขึ้นไป	10	2.90	.46		
รวม		367	3.17	.57	1.513	.198
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ต่ำกว่า 25 ปี	158	3.30	.78		
	26-35 ปี	99	3.57	.72		
	36-45 ปี	66	3.46	.62		
	46-55 ปี	34	3.70	.77		
	56 ปีขึ้นไป	10	3.24	.89		
รวม		367	3.44	.75	3.49	.008*
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ต่ำกว่า 25 ปี	158	3.36	.75		
	26-35 ปี	99	3.27	.90		
	36-45 ปี	66	2.99	.81		
	46-55 ปี	34	3.35	.87		
	56 ปีขึ้นไป	10	2.61	.93		
รวม		367	3.25	.83	4.006	.003*

ตารางที่ 5.2 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของอายุที่ต่างกันกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านสภาพจิตใจ ด้านสิทธิประโยชน์ ด้านเศรษฐกิจในครอบครัวและด้านการยอมรับจากสังคม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ผลกระทบด้านสภาพจิตใจ พบว่า กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 26-35 ปีมีมากที่สุด และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 25 ปีขึ้นไป ($P = .016^*$)

ผลกระทบด้านสิทธิประโยชน์ พบว่า กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 26-35 ปีมีมากที่สุดและที่น้อยที่สุดคือกลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 25 ปี ($P = .034^*$)

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในครอบครัว พบว่า กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 46-55 ปีมีมากที่สุดและที่น้อยที่สุดคือกว่าที่มีอายุมากกว่า 56 ปีขึ้นไป ($P = .008^*$)

ผลกระทบด้านการยอมรับจากสังคม พบว่า กลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 25 ปีมีมากที่สุด และที่น้อยที่สุดคือกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 56 ปีขึ้นไป ($P = .003^*$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีอายุ 26-35 ปีซึ่งอยู่ในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวส่วนใหญ่จึงมีผลทางด้านสภาพจิตใจมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ส่วนกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 46-55 ปีซึ่งเป็นช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนปลายเป็นช่วงวัยที่มีหน้าที่การงานมั่นคงและระยะเวลาการทำงานที่นานกว่ากลุ่มอื่นย่อมมีรายได้สูงกว่าในกลุ่มอื่น ๆ เมื่อต้องถูกคุมขังในเรือนจำจึงมีผลต่อรายได้ของครอบครัวมากที่สุด ส่วนกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 56 ปีขึ้นไปจะมีผลกระทบในด้านต่าง ๆ น้อยกว่าในกลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากมีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตที่ยาวนานกว่ากลุ่มอื่น ๆ เป็นผู้สูงวัยซึ่งมีวุฒิภาวะทางอารมณ์มากกว่าและความมั่นคงในชีวิตสูงกว่าและหากมีบุตรก็จะอยู่ในช่วงวัยที่สามารถดูแลตัวเองได้แล้วจึงมีผลน้อยกว่าในทุกกลุ่ม

ตารางที่ 5.3

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีการศึกษาต่างกัน

ผลกระทบ	การศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	ไม่ได้ศึกษา	20	3.20	.49		
	ประถม	178	3.41	.50		
	มัธยม	138	3.54	.52		
	อาชีว/อนุ	15	3.49	.63		
	ป.ตรีขึ้นไป	11	3.81	.28		
รวม		362	3.46	.51	4.104	.003*
2. ด้านร่างกาย	ไม่ได้ศึกษา	21	3.24	.40		
	ประถม	178	3.24	.35		
	มัธยม	141	3.15	.42		
	อาชีว/อนุ	15	3.12	.44		
	ป.ตรีขึ้นไป	12	3.25	.40		
รวม		367	3.20	.39	1.180	.319
3. ด้านจิตใจ	ไม่ได้ศึกษา	21	3.34	.51		
	ประถม	178	3.53	.58		
	มัธยม	141	3.66	.54		
	อาชีว/อนุ	15	3.71	.88		
	ป.ตรีขึ้นไป	12	3.69	.56		
รวม		367	3.58	.58	2.089	.082
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ไม่ได้ศึกษา	21	3.56	.46		
	ประถม	178	3.61	.32		
	มัธยม	141	3.69	.31		
	อาชีว/อนุ	15	3.80	.36		
	ป.ตรีขึ้นไป	12	3.88	.32		
รวม		367	3.66	.33	3.607	.007*

ผลกระทบ	การศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ไม่ได้ศึกษา	21	2.93	.63		
	ประถม	178	3.15	.55		
	มัธยม	141	3.23	.56		
	อาชีว/อนุ	15	3.20	.88		
	ป.ตรีขึ้นไป	12	3.23	.38		
รวม		367	3.17	.57	1.435	.222
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ไม่ได้ศึกษา	21	3.34	.73		
	ประถม	178	3.53	.69		
	มัธยม	141	3.34	.80		
	อาชีว/อนุ	15	3.25	.81		
	ป.ตรีขึ้นไป	12	3.65	.82		
รวม		367	3.44	.75	1.740	.141
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ไม่ได้ศึกษา	21	2.67	.64		
	ประถม	178	3.09	.84		
	มัธยม	141	3.46	.77		
	อาชีว/อนุ	15	3.61	.80		
	ป.ตรีขึ้นไป	12	3.65	.74		
รวม		367	3.25	.83	8.218	.000*

ตารางที่ 5.3 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้าน การควบคุม ด้านสิทธิประโยชน์ และด้านการยอมรับจากสังคม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ผลกระทบด้านการควบคุม พบว่า กลุ่มที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีมากที่สุด และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษา ($P = .003 *$)

ผลกระทบด้านสิทธิประโยชน์ พบว่า กลุ่มที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีมากที่สุด และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษา ($P = .007 *$)

ผลกระทบด้านการยอมรับจากสังคม พบว่า กลุ่มที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีมากที่สุด และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษา($P = .000^*$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไปจะมีผลกระทบมากกว่าทุกกลุ่มในทุกด้าน เนื่องจากกลุ่มนี้มีการศึกษาสูงและทราบในเรื่องสิทธิต่าง ๆ รวมทั้งเป็นกลุ่มที่มีหน้าที่การงานและมีหน้าที่ในสังคมซึ่งต่างจากกลุ่มอื่น ๆ ที่จบการศึกษาในระดับที่น้อยกว่า ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษาจะเป็นกลุ่มที่มีผลกระทบน้อยที่สุดในทุกด้าน

ตารางที่ 5.4

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีสถานภาพ ต่างกัน

ผลกระทบ	สถานภาพ	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	โสด	119	3.43	.56		
	สมรส	184	3.48	.50		
	หม้าย	13	3.26	.54		
	หย่าร้าง	46	3.52	.42		
รวม		362	3.46	.51	1.075	.360
2. ด้านร่างกาย	โสด	121	3.18	.40		
	สมรส	187	3.19	.38		
	หม้าย	13	3.23	.39		
	หย่าร้าง	46	3.24	.42		
รวม		367	3.20	.39	.275	.844
3. ด้านจิตใจ	โสด	121	3.50	.63		
	สมรส	187	3.61	.55		
	หม้าย	13	3.56	.59		
	หย่าร้าง	46	3.68	.53		
รวม		367	3.58	.58	1.477	.221
4. ด้านสิทธิประโยชน์	โสด	121	3.61	.34		
	สมรส	187	3.68	.33		
	หม้าย	13	3.70	.39		
	หย่าร้าง	46	3.67	.31		
รวม		367	3.66	.33	1.027	.381

ผลกระทบ	สถานภาพ	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	โสด	121	3.08	.58		
	สมรส	187	3.21	.57		
	หม้าย	13	3.24	.61		
	หย่าร้าง	46	3.25	.53		
รวม		367	3.17	.57	1.483	.219
ผลกระทบ	สถานภาพ	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	โสด	121	3.20	.81		
	สมรส	187	3.53	.71		
	หม้าย	13	3.49	.95		
	หย่าร้าง	46	3.65	.53		
รวม		367	3.44	.75	6.510	.000*
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	โสด	121	3.26	.84		
	สมรส	187	3.24	.82		
	หม้าย	13	3.42	.75		
	หย่าร้าง	46	3.21	.91		
รวม		367	3.25	.83	.221	.882

ตารางที่ 5.4 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษสถานภาพสมรสกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีสถานภาพสมรสที่ต่างกันกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มที่หย่าร้างมีผลกระทบมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มที่สมรสแล้ว กลุ่มที่เป็นหม้าย และกลุ่มที่น้อยที่สุดคือกลุ่มที่ยังโสด ($P = .000^*$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่หย่าร้างซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องหาเลี้ยงชีพเพียงลำพังนั้น เมื่อต้องโทษจำคุกทำให้บุตรหรือสมาชิกในครอบครัวขาดหลักในการหารายได้ให้ครอบครัวจึงเกิดผลกระทบมากที่สุด ส่วนในกลุ่มที่สมรสแล้วมีผลกระทบรองลงมาเนื่องจากยังมีผู้ที่สามารถทำหน้าที่แทนได้ไม่ว่าจะเป็นสามีหรือภรรยา ส่วนกลุ่มที่ยังโสดนั้นไม่ได้มีภาระรับผิดชอบในครอบครัวเหมือนกลุ่มอื่นจึงมีผลกระทบน้อยที่สุดในกลุ่ม

ตารางที่ 5.5

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีอาชีพก่อนต้องโทษต่างกัน

ผลกระทบ	อาชีพ	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	ไม่มี	40	3.58	.45		
	เกษตรกร	38	3.51	.50		
	รับจ้างทั่วไป	179	3.41	.51		
	ค้าขาย	61	3.44	.51		
	ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	9	4.06	.28		
	ธุรกิจส่วนตัว	20	3.51	.41		
	อื่น ๆ	15	3.37	.76		
รวม		362	3.46	.51	2.645	.008*
2. ด้านร่างกาย	ไม่มี	40	3.19	.42		
	เกษตรกร	38	3.19	.34		
	รับจ้างทั่วไป	182	3.21	.40		
	ค้าขาย	62	3.22	.37		
	ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	9	3.15	.40		
	ธุรกิจส่วนตัว	21	3.23	.39		
	อื่น ๆ	15	3.04	.46		
รวม		367	3.20	.39	.516	.796
3. ด้านจิตใจ	ไม่มี	40	3.69	.52		
	เกษตรกร	38	3.54	.54		
	รับจ้างทั่วไป	182	3.52	.59		
	ค้าขาย	62	3.62	.60		
	ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	9	3.85	.32		
	ธุรกิจส่วนตัว	21	3.80	.54		
	อื่น ๆ	15	3.58	.71		
รวม		367	3.08	.58	1.455	.193

ผลกระทบ	อาชีพ	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ไม่มี	40	3.73	.29		
	เกษตรกร	38	3.56	.33		
	รับจ้างทั่วไป	182	3.63	.33		
	ค้าขาย	62	3.68	.32		
	ราชการ/รัฐ วิสาหกิจ	9	3.86	.37		
	ธุรกิจส่วนตัว	21	3.68	.35		
	อื่น ๆ	15	3.77	.34		
รวม		367	3.66	.33	1.837	.091
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ไม่มี	40	3.28	.52		
	เกษตรกร	38	3.03	.55		
	รับจ้างทั่วไป	182	3.06	.56		
	ค้าขาย	62	3.42	.56		
	ราชการ/รัฐ วิสาหกิจ	9	3.48	.58		
	ธุรกิจส่วนตัว	21	3.25	.57		
	อื่น ๆ	15	3.22	.57		
รวม		367	3.17	.57	4.293	.000*
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ไม่มี	40	2.96	.73		
	เกษตรกร	38	3.65	.57		
	รับจ้างทั่วไป	182	3.44	.72		
	ค้าขาย	62	3.48	.84		
	ราชการ/รัฐ วิสาหกิจ	9	4.04	.31		
	ธุรกิจส่วนตัว	21	3.59	.72		
	อื่น ๆ	15	3.46	.79		
		367	3.44	.75	4.556	.000*

ผลกระทบ	อาชีพ	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ไม่มี	40	3.50	.69		
	เกษตรกร	38	2.96	.67		
	รับจ้างทั่วไป	182	3.24	.80		
	ค้าขาย	62	3.17	.97		
	ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	9	3.57	.86		
	ธุรกิจส่วนตัว	21	3.27	.92		
	อื่น ๆ	15	3.47	1.02		
รวม		367	3.25	.83	1.901	.080

ตารางที่ 5.5 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพก่อนต้องโทษกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีอาชีพก่อนต้องโทษที่ต่างกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านการควบคุม ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ผลกระทบด้านการควบคุม พบว่า กลุ่มที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมีมากที่สุด และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่มีอาชีพอื่น ๆ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความไม่มั่นคงในอาชีพมีน้อยที่สุด ($P = .008 *$)

ผลกระทบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่า กลุ่มที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมีมากที่สุด และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปมีน้อยที่สุด ($P = .000*$)

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในครอบครัว พบว่า กลุ่มที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมีมากที่สุด และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพมีน้อยที่สุด ($P = .000*$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่เคยประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจซึ่งเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงที่สุดและมีเกียรติมีหน้าตาในสังคมทำให้ส่งผลกระทบในทุกด้าน ทั้งการต้องมาถูกควบคุมตัวในเรือนจำ การแยกจากครอบครัวและรายได้ที่ต้องขาดหายไป ส่วนกลุ่มที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปหรือไม่ได้ประกอบอาชีพนั้นมีผลกระทบน้อยกว่าเนื่องจากไม่ได้เป็นหลักในการหารายได้ให้กับครอบครัวอยู่แล้วหรืองานรับจ้างทั่วไปซึ่งมีรายได้ไม่แน่นอนตั้งแต่ก่อนเข้ามาอยู่ในเรือนจำก็ประสบปัญหานี้อยู่แล้วจึงมองว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมีน้อยกว่า

ตารางที่ 5.6

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่างกัน

ผลกระทบ	รายได้	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	ไม่มีรายได้	47	3.55	.52		
	< 5,000/เดือน	133	3.39	.54		
	5,001-10,000/เดือน	117	3.49	.50		
	10,001-15,000/เดือน	31	3.49	.47		
	> 15,001/เดือน	32	3.52	.48		
รวม		361	3.46	.51	1.015	.409
2. ด้านร่างกาย	ไม่มีรายได้	47	3.21	.43		
	< 5,000/เดือน	134	3.23	.38		
	5,001-10,000/เดือน	118	3.17	.35		
	10,001-15,000/เดือน	32	3.19	.39		
	> 15,001/เดือน	33	3.18	.49		
รวม		365	3.20	.39	.321	.901
3. ด้านจิตใจ	ไม่มีรายได้	47	3.69	.51		
	< 5,000/เดือน	134	3.53	.60		
	5,001-10,000/เดือน	118	3.61	.58		
	10,001-15,000/เดือน	32	3.48	.60		
	> 15,001/เดือน	33	3.62	.59		
รวม		365	3.58	.58	.785	.561
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ไม่มีรายได้	47	3.74	.28		
	< 5,000/เดือน	134	3.64	.36		
	5,001-10,000/เดือน	118	3.60	.28		
	10,001-15,000/เดือน	32	3.67	.35		
	> 15,001/เดือน	33	3.79	.36		
รวม		365	3.66	.33	2.469	.032*

ผลกระทบ	รายได้	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ไม่มีรายได้	47	3.22	.52		
	< 5,000/เดือน	134	3.14	.56		
	5,001-10,000/เดือน	118	3.17	.58		
	10,001-15,000/เดือน	32	3.13	.59		
	> 15,001/เดือน	33	3.33	.65		
รวม		365	3.17	.57	.724	.606
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ไม่มีรายได้	47	3.02	.72		
	< 5,000/เดือน	134	3.46	.72		
	5,001-10,000/เดือน	118	3.48	.73		
	10,001-15,000/เดือน	32	3.55	.68		
	> 15,001/เดือน	33	3.78	.68		
รวม		365	3.44	.74	6.296	.000*
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ไม่มีรายได้	47	3.45	.69		
	< 5,000/เดือน	134	3.15	.88		
	5,001-10,000/เดือน	118	3.30	.79		
	10,001-15,000/เดือน	32	2.96	.85		
	> 15,001/เดือน	33	3.46	.87		
รวม		365	3.25	.83	2.198	.054

ตารางที่ 5.6 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ก่อนต้องโทษกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีรายได้ต่างกันกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านสิทธิประโยชน์ และด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ผลกระทบด้านสิทธิประโยชน์ พบว่า กลุ่มที่มีรายได้สูงกว่า 15,001 บาทขึ้นไป/เดือนมีมากที่สุด และกลุ่มที่มีรายได้ 5,001-10,000 บาท/เดือนมีน้อยที่สุด ($P = .032 *$)

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในครอบครัว พบว่า กลุ่มที่มีรายได้สูงกว่า 15,001 บาทขึ้นไป/เดือนมีมากที่สุด และกลุ่มที่ไม่มีรายได้มีน้อยที่สุด ($P = .000*$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีรายได้สูงซึ่งเป็นกลุ่มที่อยู่ในชนชั้นระดับกลางขึ้นไปในสังคมและเคยมีความเป็นอยู่ที่ดีในดำเนินชีวิตอยู่ในภายนอกเรือนจำเมื่อต้องเข้ามาอยู่ในระบบเรือนจำซึ่งมีกฎระเบียบต่าง ๆ เข้มงวดและถูกจำกัดสิทธิในหลายประการทำให้มีผลกระทบมากกว่ากลุ่มอื่น รวมทั้งในด้านเศรษฐกิจในครอบครัวที่ต้องสูญเสียรายได้ส่วนนี้ไปไม่สามารถประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวได้ ส่วนกลุ่มที่ไม่มีรายได้นั้นมีผลกระทบด้านเศรษฐกิจในครอบครัวน้อยที่สุดเนื่องจากไม่ได้เป็นหลักในการหารายได้เลี้ยงครอบครัวตั้งแต่อยู่ภายนอกเรือนจำจึงไม่มีผลมากนัก

ตารางที่ 5.7

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีภาระหนี้ต่างกัน

ผลกระทบ	ภาระหนี้	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
1. ด้านการควบคุม	ไม่มี	253	3.43	.53		
	มี	108	3.52	.46		
รวม		361	3.46	.51	-1.512	.131
2. ด้านร่างกาย	ไม่มี	256	3.19	.39		
	มี	110	3.21	.38		
รวม		366	3.20	.39	-.413	.680
3. ด้านจิตใจ	ไม่มี	256	3.57	.61		
	มี	110	3.62	.51		
รวม		366	3.58	.58	-.867	.387
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ไม่มี	256	3.66	.33		
	มี	110	3.65	.34		
รวม		366	3.66	.33	-.266	.790
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ไม่มี	256	3.17	.59		
	มี	110	3.18	.54		
รวม		366	3.17	.57	-.233	.816
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ไม่มี	256	3.34	.77		
	มี	110	3.69	.60		
รวม		366	3.44	.77	-4.218	.000*

ผลกระทบ	ภาระหนี้	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ไม่มี	256	3.23	.84		
	มี	110	3.30	.82		
รวม		366	3.25	.83	-.745	.457

ตารางที่ 5.7 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างภาระหนี้สินกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ (Independent Sample T-test) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า T-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประเด็นเรื่องภาระหนี้สินที่ต่างกันกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่ากลุ่มที่มีภาระหนี้สินจะได้รับผลกระทบมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีภาระหนี้สิน ($P = .000^*$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีภาระหนี้สินจะทำให้มีปัญหาในด้านการเงินในครอบครัวมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีภาระหนี้สิน เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีฐานะยากจนและยังต้องมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นทั้งในการต่อสู้คดี การที่ครอบครัวต้องขาดรายได้และยังต้องแบกรับภาระหนี้สินซึ่งต้องชดเชยทำให้เป็นการเพิ่มภาระมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 5.8

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีของกลุ่มประชากรที่มีภาระรับผิดชอบต่างกัน

ผลกระทบ	ภาระรับผิดชอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
1. ด้านการควบคุม	ไม่มี	82	3.39	.53		
	มี	279	3.49	.51		
รวม		361	3.46	.51	-1.438	.153
2. ด้านร่างกาย	ไม่มี	84	3.11	.32		
	มี	282	3.22	.40		
รวม		366	3.20	.39	-2.183	.030*
3. ด้านจิตใจ	ไม่มี	84	3.43	.58		
	มี	282	3.63	.57		
รวม		366	3.58	.58	-2.743	.007*

ผลกระทบ	ภาระรับผิดชอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ไม่มี	84	3.60	.36		
	มี	282	3.67	.32		
รวม		366	3.66	.33	-1.630	.104
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ไม่มี	84	3.12	.57		
	มี	282	3.19	.57		
รวม		366	3.17	.57	-1.059	.290
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ไม่มี	84	2.82	.77		
	มี	282	3.63	.63		
รวม		366	3.44	.75	-9.730	.000*
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ไม่มี	84	3.10	.77		
	มี	282	3.29	.85		
รวม		366	3.25	.83	-1.894	.059

ตารางที่ 5.8 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างภาระรับผิดชอบในครอบครัวกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ (Independent Sample T-test) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า T-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีภาระรับผิดชอบในครอบครัวที่ต่างกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบด้านสภาพร่างกาย สภาพจิตใจ และด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่ากลุ่มที่มีภาระรับผิดชอบในครอบครัวจะได้รับผลกระทบมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีภาระรับผิดชอบในครอบครัว ($P = .030^*$, $.007^*$, $.000^*$ ตามลำดับ)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีภาระรับผิดชอบในครอบครัว คือผู้ที่ต้องเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นบิดา มารดา ภรรยาหรือบุตรย่อมมีความวิตกกังวลและความเครียดในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวภายนอกเมื่อครอบครัวต้องขาดตนเป็นหลักในการดูแลรับผิดชอบรวมทั้งปัญหาทางการเงินในครอบครัวซึ่งขาดรายได้และต้องมีค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีหรือการมาเยี่ยมเยียนตนเองที่ต้องถูกคุมขังในเรือนจำทำให้มีผลต่อสภาพจิตใจและความเครียดและวิตกกังวลนี้มีผลต่อสภาพร่างกายซึ่งทำให้มีโอกาสที่เจ็บป่วยได้ง่าย

ตารางที่ 5.9

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีภูมิลำเนาต่างกัน

ผลกระทบ	ภูมิลำเนา	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	92	3.50	.52		
	ภาคกลาง	34	3.45	.52		
	ภาคเหนือ	110	3.42	.47		
	ภาคใต้	41	3.49	.46		
	ภาคตะวันออก	8	3.65	.76		
	ภาคตะวันตก	5	3.56	.77		
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	72	3.43	.55		
รวม		362	3.46	.51	.459	.839
2. ด้านร่างกาย	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	94	3.20	.43		
	ภาคกลาง	34	3.36	.33		
	ภาคเหนือ	111	3.17	.37		
	ภาคใต้	41	3.03	.40		
	ภาคตะวันออก	8	3.31	.52		
	ภาคตะวันตก	5	3.20	.49		
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	74	3.25	.33		
รวม		367	3.20	.39	2.810	.011*
3. ด้านจิตใจ	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	94	3.70	.59		
	ภาคกลาง	34	3.75	.43		
	ภาคเหนือ	111	3.51	.63		
	ภาคใต้	41	3.42	.51		
	ภาคตะวันออก	8	3.64	.89		
	ภาคตะวันตก	5	3.73	.65		
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	74	3.55	.52		
รวม		367	3.58	.58	1.953	.072

ผลกระทบ	ภูมิสำเนา	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
4. ด้านสิทธิประโยชน์	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	94	3.72	.32		
	ภาคกลาง	34	3.78	.32		
	ภาคเหนือ	111	3.63	.35		
	ภาคใต้	41	3.56	.28		
	ภาคตะวันออก	8	3.62	.22		
	ภาคตะวันตก	5	3.71	.42		
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	74	3.60	.34		
รวม		367	3.66	.33	2.373	.029*
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	94	3.34	.54		
	ภาคกลาง	34	3.24	.66		
	ภาคเหนือ	111	3.13	.62		
	ภาคใต้	41	3.04	.51		
	ภาคตะวันออก	8	3.29	.55		
	ภาคตะวันตก	5	3.26	.45		
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	74	3.05	.50		
รวม		367	3.17	.57	2.566	.019*
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	94	3.42	.73		
	ภาคกลาง	34	3.73	.56		
	ภาคเหนือ	111	3.36	.89		
	ภาคใต้	41	3.32	.58		
	ภาคตะวันออก	8	3.60	.62		
	ภาคตะวันตก	5	3.28	.60		
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	74	3.51	.70		
รวม		367	3.44	.72	1.471	.187

ผลกระทบ	ภูมิสำเนา	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	94	3.46	.82		
	ภาคกลาง	34	3.17	.96		
	ภาคเหนือ	111	3.15	.87		
	ภาคใต้	41	2.99	.68		
	ภาคตะวันออก	8	3.14	.70		
	ภาคตะวันตก	5	3.60	.89		
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	74	3.29	.77		
รวม		367	3.25	.83	2.236	.039

ตารางที่ 5.9 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างภูมิสำเนา กับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีภูมิสำเนาต่างกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านสภาพร่างกาย ด้านสิทธิประโยชน์ และด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และด้านการยอมรับจากสังคม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ผลกระทบด้านสภาพร่างกาย พบว่า กลุ่มที่มีภูมิสำเนาจากภาคกลางมีมากที่สุด และกลุ่มที่มีภูมิสำเนาจากภาคใต้มีน้อยที่สุด ($P = .011 *$)

ผลกระทบด้านสิทธิประโยชน์ พบว่า กลุ่มที่มีภูมิสำเนาจากกรุงเทพและปริมณฑลมีมากที่สุด และกลุ่มที่มีภูมิสำเนาจากภาคใต้มีน้อยที่สุด ($P = .029 *$)

ผลกระทบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่า กลุ่มที่มีภูมิสำเนาจากกรุงเทพและปริมณฑลมีมากที่สุด และกลุ่มที่มีภูมิสำเนาจากภาคใต้มีน้อยที่สุด ($P = .019 *$)

ผลกระทบด้านการยอมรับจากสังคม พบว่า กลุ่มที่มีภูมิสำเนาจากกรุงเทพและปริมณฑลมีมากที่สุด และกลุ่มที่มีภูมิสำเนาจากภาคใต้มีน้อยที่สุด ($P = .039 *$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีภูมิสำเนาจากภาคกลาง กรุงเทพและปริมณฑล จะมีผลกระทบในด้านต่าง ๆ มากกว่ากลุ่มที่มาจากภูมิสำเนาอื่น ๆ เนื่องจากสภาพสังคมเป็นลักษณะสังคมเมืองประกอบด้วยประชากรที่มีการศึกษาสูงกว่ากลุ่มอื่นทำให้ทราบถึงสิทธิต่าง ๆ ที่พึงได้รับมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และความผูกพันกันระหว่างคนในชุมชนหรือสังคมจะไม่เหมือนกับในสังคมชนบททำให้มีลักษณะแข่งขันทางสังคมสูงและต่างคนต่างอยู่การยอมรับจากสังคมสำหรับผู้ต้องโทษในเรือนจำจึงไม่เหมือนกับสังคมชนบท รวมทั้งความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยวและมีความแตกแยกในครอบครัวสูงจึงมีปัญหาในด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว

และความเป็นอยู่ในสังคมเมืองซึ่งมีมลพิษสูงทำให้มีสภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรงเหมือนคนชนบทซึ่งไม่มีมลภาวะและต้องทำงานทางการเกษตรซึ่งมีสุขภาพแข็งแรงกว่า

ตารางที่ 5.10

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีฐานความผิดต่างกัน

ผลกระทบ	ฐานความผิด	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	ทรัพย์สิน	74	3.50	.55		
	ยาเสพติด	199	3.50	.47		
	ชีวิตและร่างกาย	50	3.43	.57		
	เพศ	18	3.36	.51		
	อื่น ๆ	21	3.47	.48		
รวม		362	3.46	.51	1.735	.112
2. ด้านร่างกาย	ทรัพย์สิน	77	3.17	.40		
	ยาเสพติด	199	3.20	.40		
	ชีวิตและร่างกาย	50	3.18	.36		
	เพศ	19	3.21	.34		
	อื่น ๆ	22	3.42	.33		
รวม		367	3.20	.39	.413	.871
3. ด้านจิตใจ	ทรัพย์สิน	77	3.54	.56		
	ยาเสพติด	199	3.67	.56		
	ชีวิตและร่างกาย	50	3.32	.55		
	เพศ	19	3.60	.48		
	อื่น ๆ	22	3.48	.69		
รวม		367	3.58	.58	3.057	.006*
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ทรัพย์สิน	77	3.59	.33		
	ยาเสพติด	199	3.70	.33		
	ชีวิตและร่างกาย	50	3.64	.31		
	เพศ	19	3.52	.28		
	อื่น ๆ	22	3.30	.29		
รวม		367	3.66	.33	2.662	.015*

ผลกระทบ	ฐานความผิด	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ทรัพย์	77	3.21	.50		
	ยาเสพติด	199	3.26	.57		
	ชีวิตและร่างกาย	50	2.85	.58		
	เพศ	19	3.11	.61		
	อื่น ๆ	22	3.28	.38		
รวม		367	3.17	.57	5.419	.000*
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ทรัพย์	77	3.45	.75		
	ยาเสพติด	199	3.46	.72		
	ชีวิตและร่างกาย	50	3.29	.84		
	เพศ	19	3.29	.86		
	อื่น ๆ	22	3.40	.62		
รวม		367	3.44	.75	.559	.763
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ทรัพย์	77	3.50	.75		
	ยาเสพติด	199	3.24	.86		
	ชีวิตและร่างกาย	50	3.00	.80		
	เพศ	19	3.18	.72		
	อื่น ๆ	22	3.54	.74		
รวม		367	3.25	.83	2.485	.023*

ตารางที่ 5.10 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างฐานความผิดกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีฐานความผิดต่างกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านสภาพจิตใจ ด้านสิทธิประโยชน์ และด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ผลกระทบด้านสิทธิประโยชน์ พบว่า กลุ่มที่กระทำผิดในคดียาเสพติดมีมากที่สุด และกลุ่มที่กระทำผิดในคดีอื่น ๆ มีน้อยที่สุด ($P = .015 *$)

ผลกระทบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่ากลุ่มที่กระทำผิดในคดียาเสพติดมีมากที่สุด และกลุ่มที่กระทำผิดในคดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายมีน้อยที่สุด ($P = .000 *$)

ผลกระทบด้านการยอมรับจากสังคม พบว่า กลุ่มที่กระทำผิดในคดีอื่น ๆ มีมากที่สุด และกลุ่มที่กระทำผิดในคดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายมีน้อยที่สุด ($P = .023 *$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่กระทำผิดในคดียาเสพติดจะมีผลกระทบในด้านต่าง ๆ มากที่สุด เนื่องจากในปัจจุบันรัฐเน้นให้มีการปราบปรามกระบวนการค้ายาเสพติดและผลักดันให้ผู้เสพเป็นกลุ่มผู้ป่วยที่ให้การบำบัดรักษา ดังนั้นส่วนใหญ่การจับกุมผู้กระทำผิดซึ่งเข้ามาสู่ระบบเรือนจำจะเป็นกลุ่มที่กระทำผิดในข้อหาจำหน่ายซึ่งมีโทษสูง หรือมีจำนวนยาเสพติดในครอบครองจำนวนมาก เป็นผู้ค้ารายใหญ่ซึ่งบางครั้งจำเป็นต้องมีมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนี เช่น การใช้เครื่องพันธนาการสำหรับผู้ต้องขังระหว่างฯ ที่ศาลชั้นต้นได้ตัดสินกำหนดโทษตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต และเรือนจำมีมาตรการในการป้องกันการลักลอบนำยาเสพติดเข้าเรือนจำซึ่งจำเป็นต้องมีข้อจำกัดบางประการเพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแล เช่น การงดฝากสิ่งของจากญาติ ส่วนในด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นอีกประการหนึ่งที่เป็นผลกระทบสำหรับผู้ต้องขังคดียาเสพติดเนื่องจากคดียาเสพติดจะมีกระบวนการในการสืบพยานและใช้ระยะเวลาในการพิจารณาคดีนานกว่าในคดีอื่น ๆ ทำให้มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ส่วนในคดีอื่น ๆ เช่น คดีปลอมแปลงเอกสาร นื้อโกง จะเป็นคดีความที่ไม่ได้ถือเป็นคดีร้ายแรงแต่ลักษณะผู้กระทำผิดจะเป็นกลุ่มที่มีฐานะทางสังคมมีการวางแผนการต่าง ๆ ซึ่งจะมีผลในเรื่องของการยอมรับจากสังคมมากกว่า

ตารางที่ 5.11

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีการต่อสู้คดีต่างกัน

ผลกระทบ	การต่อสู้คดี	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	ต่อสู้คดีและหาทนายเอง	153	3.55	.48		
	ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรง	62	3.52	.49		
	ไม่ต่อสู้เนื่องจากไร้สภาพ	147	3.35	.53		
รวม		362	3.46	.51	6.244	.002*
2. ด้านร่างกาย	ต่อสู้คดีและหาทนายเอง	155	3.20	.38		
	ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรง	62	3.32	.37		
	ไม่ต่อสู้เนื่องจากไร้สภาพ	150	3.14	.39		
รวม		367	3.20	.39	4.674	.010*
3. ด้านจิตใจ	ต่อสู้คดีและหาทนายเอง	155	3.73	.56		
	ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรง	62	3.69	.54		
	ไม่ต่อสู้เนื่องจากไร้สภาพ	150	3.39	.56		
รวม		367	3.58	.58	15.309	.000*
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ต่อสู้คดีและหาทนายเอง	155	3.68	.32		
	ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรง	62	3.69	.36		
	ไม่ต่อสู้เนื่องจากไร้สภาพ	150	3.62	.33		
รวม		367	3.66	.33	1.768	.172
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ต่อสู้คดีและหาทนายเอง	155	3.28	.55		
	ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรง	62	3.19	.65		
	ไม่ต่อสู้เนื่องจากไร้สภาพ	150	3.05	.54		
รวม		367	3.17	.57	6.124	.002*
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ต่อสู้คดีและหาทนายเอง	155	3.55	.71		
	ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรง	62	3.55	.73		
	ไม่ต่อสู้เนื่องจากไร้สภาพ	150	3.27	.76		
รวม		367	3.44	.75	6.248	.002*

ผลกระทบ	การต่อสู้คดี	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ต่อสู้คดีและหาทนายเอง	155	3.31	.86		
	ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรง	62	3.30	.85		
	ไม่ต่อสู้เนื่องจากรับสารภาพ	150	3.16	.80		
รวม		367	3.25	.83	1.416	.244

ตารางที่ 5.11 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการต่อสู้คดีกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีการต่อสู้คดีต่างกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านการควบคุม ด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ผลกระทบด้านการควบคุม พบว่า กลุ่มที่ต่อสู้คดีและหาทนายเองมีมากที่สุด และกลุ่มที่ไม่ได้ต่อสู้เนื่องจากรับสารภาพมีน้อยที่สุด ($P = .002 *$)

ผลกระทบด้านสภาพร่างกาย พบว่า กลุ่มที่ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรงมีมากที่สุด และกลุ่มที่ไม่ได้ต่อสู้เนื่องจากรับสารภาพมีน้อยที่สุด ($P = .010 *$)

ผลกระทบด้านสภาพจิตใจ พบว่า กลุ่มที่ต่อสู้คดีและหาทนายเองมีมากที่สุด และกลุ่มที่ไม่ได้ต่อสู้เนื่องจากรับสารภาพมีน้อยที่สุด ($P = .000 *$)

ผลกระทบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่า กลุ่มที่ต่อสู้คดีและหาทนายเองมีมากที่สุด และกลุ่มที่ไม่ได้ต่อสู้เนื่องจากรับสารภาพมีน้อยที่สุด ($P = .002 *$)

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในครอบครัว พบว่า ทั้งกลุ่มที่ต่อสู้คดีและหาทนายเองและกลุ่มที่ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรงมีมากเท่ากัน ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้ต่อสู้เนื่องจากรับสารภาพมีน้อยที่สุด ($P = .002 *$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่กลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือกลุ่มที่ต่อสู้คดีโดยหาทนายเองเนื่องจากเป็นกลุ่มที่ปฏิเสธในการกระทำผิดและไม่ยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น ดังนั้นเมื่อต้องมีการต่อสู้คดีจึงได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจ ความห่างไกลจากครอบครัวรวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการต่อสู้คดี ซึ่งต่างจากกลุ่มที่ยอมรับสารภาพในการกระทำผิดซึ่งไม่มีภาระในค่าใช้จ่ายหรือความวิตกกังวลต่าง ๆ และยอมรับสภาพในสิ่งที่เกิดขึ้นได้

ตารางที่ 5.12

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีประเด็นเรื่องการประกันตัวต่างกัน

ผลกระทบ	การประกันตัว	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	ศาลไม่อนุญาตให้ประกัน	111	3.57	.47		
	ขาดหลักทรัพย์ประกัน	140	3.47	.53		
	รับสารภาพ	101	3.37	.52		
	ไม่ทราบเรื่องประกัน	9	3.08	.42		
รวม		361	3.46	.51	4.326	.005*
2. ด้านร่างกาย	ศาลไม่อนุญาตให้ประกัน	111	3.18	.40		
	ขาดหลักทรัพย์ประกัน	143	3.27	.38		
	รับสารภาพ	103	3.11	.38		
	ไม่ทราบเรื่องประกัน	9	3.12	.33		
รวม		366	3.20	.39	3.508	.016*
3. ด้านจิตใจ	ศาลไม่อนุญาตให้ประกัน	111	3.72	.56		
	ขาดหลักทรัพย์ประกัน	143	3.63	.59		
	รับสารภาพ	103	3.37	.54		
	ไม่ทราบเรื่องประกัน	9	3.55	.51		
รวม		366	3.58	.58	7.487	.000*
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ศาลไม่อนุญาตให้ประกัน	111	3.70	.34		
	ขาดหลักทรัพย์ประกัน	143	3.66	.33		
	รับสารภาพ	103	3.61	.32		
	ไม่ทราบเรื่องประกัน	9	3.50	.38		
รวม		366	3.65	.33	2.086	.102
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ศาลไม่อนุญาตให้ประกัน	111	3.32	.53		
	ขาดหลักทรัพย์ประกัน	143	3.12	.59		
	รับสารภาพ	103	3.09	.57		
	ไม่ทราบเรื่องประกัน	9	2.96	.56		
รวม		366	3.17	.57	3.894	.009*

ผลกระทบ	ฐานความผิด	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ศาลไม่อนุญาตให้ประกัน	111	3.46	.75		
	ขาดหลักทรัพย์ประกัน	143	3.59	.70		
	รับสารภาพ	103	3.19	.76		
	ไม่ทราบเรื่องประกัน	9	3.40	.44		
รวม		366	3.43	.75	5.990	.001*
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ศาลไม่อนุญาตให้ประกัน	111	3.22	.90		
	ขาดหลักทรัพย์ประกัน	143	3.37	.82		
	รับสารภาพ	103	3.09	.77		
	ไม่ทราบเรื่องประกัน	9	3.27	.45		
รวม		366	3.24	.83	2.298	.077

ตารางที่ 5.12 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการประกันตัวกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีการประกันตัวต่างกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านการควบคุม ด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ผลกระทบด้านการควบคุม พบว่า กลุ่มที่ศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัวมีมากที่สุด และกลุ่มที่ไม่ทราบเรื่องการประกันตัวมีน้อยที่สุด ($P = .005 *$)

ผลกระทบด้านสภาพร่างกาย พบว่า กลุ่มที่ขาดหลักทรัพย์ในการประกันตัวมีมากที่สุด และกลุ่มที่ทราบเรื่องการประกันตัวมีน้อยที่สุด ($P = .016 *$)

ผลกระทบด้านสภาพจิตใจ พบว่า กลุ่มที่ศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัวมีมากที่สุด และกลุ่มที่ยอมรับสารภาพมีน้อยที่สุด ($P = .000 *$)

ผลกระทบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว กลุ่มที่ศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัวมีมากที่สุด และกลุ่มที่ไม่ทราบเรื่องการประกันตัวมีน้อยที่สุด ($P = .009 *$)

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในครอบครัว พบว่า กลุ่มที่ขาดหลักทรัพย์ในการประกันตัวมีมากที่สุด และกลุ่มที่ยอมรับสารภาพมีน้อยที่สุด ($P = .001 *$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่กลุ่มที่ศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัวมีผลมากในเรื่องของสภาพจิตใจ การควบคุม และความสัมพันธ์ในครอบครัว เนื่องจากไม่ได้รับสิทธิในการขอประกันตัวด้วยเหตุผลในการพิจารณาจากศาล เช่น กรณีที่อาจมีผลต่อพยานหลักฐาน ความรุนแรงในการกระทำผิด ฯลฯ ทำให้มีความวิตกกังวลสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ความไม่พร้อม กับสภาพในการถูกควบคุม และความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ต้องแยกจากคนในครอบครัว ส่วนกลุ่มที่ขาดหลักทรัพย์ในการประกันตัวจะมีผลทางด้านการเงินในครอบครัวเนื่องจากส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจนไม่สามารถหาหลักทรัพย์มาประกันตัวได้ ทำให้ไม่มีโอกาสที่จะต่อสู้คดีภายนอกเรือนจำ และกลุ่มที่มีผลน้อยที่สุดคือกลุ่มที่ไม่ทราบเรื่องการประกันตัว และกลุ่มที่ยอมรับสารภาพซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ทราบในสิทธิหรือกลัวที่จะต่อสู้คดีและกรณีที่เกิดการกระทำผิดจริงก็ยอมรับสภาพกับการกระทำผิดของตนเอง

ตารางที่ 5.13

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีช่วงระหว่างการพิจารณาคดีต่างกัน

ผลกระทบ	ช่วงในการพิจารณาคดี	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	ระหว่างสอบสวน	62	3.22	.54		
	ระหว่างพิจารณา-ไต่สวน	107	3.55	.54		
	ระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา	198	3.49	.47		
รวม		367	3.46	.51	8.569	.000*
2. ด้านร่างกาย	ระหว่างสอบสวน	62	3.20	.35		
	ระหว่างพิจารณา-ไต่สวน	107	3.23	.36		
	ระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา	198	3.18	.41		
รวม		367	3.20	.39	.709	.493
3. ด้านจิตใจ	ระหว่างสอบสวน	62	3.40	.59		
	ระหว่างพิจารณา-ไต่สวน	107	3.67	.56		
	ระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา	198	3.60	.57		
รวม		367	3.58	.58	4.209	.016*
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ระหว่างสอบสวน	62	3.63	.28		
	ระหว่างพิจารณา-ไต่สวน	107	3.73	.33		
	ระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา	198	3.62	.34		
รวม		367	3.65	.33	3.314	.037

ผลกระทบ	ช่วงในการพิจารณาคดี	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	ระหว่างสอบสวน	62	2.99	.44		
	ระหว่างพิจารณา-ไต่สวน	107	3.18	.60		
	ระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา	198	3.23	.58		
รวม		367	3.17	.57	4.107	.017*
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ระหว่างสอบสวน	62	3.35	.79		
	ระหว่างพิจารณา-ไต่สวน	107	3.48	.81		
	ระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา	198	3.44	.70		
รวม		367	3.44	.75	.590	.555
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	ระหว่างสอบสวน	62	3.10	.82		
	ระหว่างพิจารณา-ไต่สวน	107	3.35	.84		
	ระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา	198	3.23	.83		
รวม		367	3.24	.83	1.784	.169

ตารางที่ 5.13 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างช่วงระหว่างการพิจารณาคดีกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีช่วงระหว่างการพิจารณาคดีที่ต่างกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านการควบคุม ด้านสภาพจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ผลกระทบด้านการควบคุม พบว่า กลุ่มที่ถูกคุมขังในช่วงระหว่างการพิจารณา-ไต่สวนมีมากที่สุด และกลุ่มที่อยู่ในช่วงระหว่างการสอบสวนมีน้อยที่สุด ($P = .000 *$)

ผลกระทบด้านสภาพจิตใจ พบว่า กลุ่มที่ถูกคุมขังในช่วงระหว่างการพิจารณา-ไต่สวนมีมากที่สุด และกลุ่มที่อยู่ในช่วงระหว่างการสอบสวนมีน้อยที่สุด ($P = .016 *$)

ผลกระทบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่า กลุ่มที่ถูกคุมขังในช่วงระหว่างอุทธรณ์-ฎีกามีมากที่สุด และกลุ่มที่อยู่ในช่วงระหว่างการสอบสวนมีน้อยที่สุด ($P = .017 *$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่กลุ่มที่ถูกคุมขังในช่วงระหว่างการพิจารณา-ไต่สวน ซึ่งเป็นช่วงที่ศาลประทับฟ้องและยังไม่ได้ทราบผลการพิจารณาจากศาลชั้นต้นทำให้เป็นระยะเวลาที่มีความวิตกกังวลสูง รวมทั้งการถูกควบคุมตัวในระยะแรกนั้นยังไม่สามารถปรับตัวได้ ส่วนกลุ่มที่อยู่ในช่วงระหว่างอุทธรณ์-ฎีกาซึ่งทราบการตัดสินจากศาลชั้นต้นแล้วจะมีความวิตกกังวลน้อยกว่ารวมทั้งการปรับตัวเข้ากับสภาพเรือนจำได้ดีขึ้นเมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งแต่จะมี

ความวิตกกังวลด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวแทนที่เนื่องจากการถูกคุมขังไปในระยะเวลานานขึ้น อาจได้รับการเยี่ยมจากญาติคนน้อยลงหรือความกังวลถึงสภาพความเป็นอยู่ภายนอกของครอบครัว

ตารางที่ 5.14

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีระยะเวลาในการถูกคุมขังในเรือนจำต่างกัน

ผลกระทบ	ระยะเวลาในการถูกคุมขัง	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
1. ด้านการควบคุม	น้อยกว่า 1 ปี	216	3.44	.55		
	1-3 ปี	108	3.44	.46		
	3 ปีขึ้นไป	38	3.64	.41		
รวม		362	3.46	.51	2.594	.076
2. ด้านร่างกาย	น้อยกว่า 1 ปี	221	3.20	.39		
	1-3 ปี	108	3.16	.37		
	3 ปีขึ้นไป	38	3.26	.44		
รวม		367	3.20	.39	.995	.371
3. ด้านจิตใจ	น้อยกว่า 1 ปี	221	3.52	.57		
	1-3 ปี	108	3.60	.58		
	3 ปีขึ้นไป	38	3.92	.50		
รวม		367	3.58	.58	8.313	.000*
4. ด้านสิทธิประโยชน์	น้อยกว่า 1 ปี	221	3.66	.32		
	1-3 ปี	108	3.62	.35		
	3 ปีขึ้นไป	38	3.72	.34		
รวม		367	3.66	.33	1.597	.204
5. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว	น้อยกว่า 1 ปี	221	3.07	.55		
	1-3 ปี	108	3.31	.59		
	3 ปีขึ้นไป	38	3.37	.49		
รวม		367	3.17	.57	8.968	.000*
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	น้อยกว่า 1 ปี	221	3.38	.77		
	1-3 ปี	108	3.54	.72		
	3 ปีขึ้นไป	38	3.48	.67		
รวม		367	3.44	.75	1.865	.156

ผลกระทบ	การต่อสู้คดี	N	$\bar{X}$	S.D.	F	P
7. ด้านการยอมรับจากสังคม	น้อยกว่า 1 ปี	221	3.21	.83		
	1-3 ปี	108	3.28	.80		
	3 ปีขึ้นไป	38	3.40	.93		
รวม		367	3.25	.83	.947	.389

ตารางที่ 5.14 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีกับผลกระทบจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และทดสอบความมีนัยสำคัญโดยการหาค่า F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีระยะเวลาในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีที่ต่างกันกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านสภาพจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

ผลกระทบด้านสภาพจิตใจ พบว่า กลุ่มที่ถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดีที่มีระยะเวลามากกว่า 3 ปีขึ้นไปมีมากที่สุด และกลุ่มที่มีระยะเวลาน้อยกว่า 1 ปีมีน้อยที่สุด ($P = .000 *$)

ผลกระทบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่า กลุ่มที่ถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดีที่มีระยะเวลามากกว่า 3 ปีขึ้นไปมีมากที่สุด และกลุ่มที่มีระยะเวลาน้อยกว่า 1 ปีมีน้อยที่สุด ($P = .000 *$)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ายิ่งการพิจารณาคดีมีระยะเวลานานเท่าไรยิ่งส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้ต้องขังและความสัมพันธ์ในครอบครัวมากขึ้นเท่านั้น เนื่องจากความเครียดในผลของคดีที่ใช้ระยะเวลาในการพิจารณานานและการห่างเหินจากครอบครัว

ตารางที่ 5.15

การทดสอบความแตกต่างระหว่างผลกระทบในแต่ละด้านจากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี
ของกลุ่มประชากรที่มีการยอมรับในการกระทำผิดต่างกัน

ผลกระทบ	การยอมรับ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
1. ด้านการควบคุม	ยอมรับ	205	3.38	.53		
	ปฏิเสธ	156	3.57	.48		
รวม		361	3.46	.51	-3.668	.000*
2. ด้านร่างกาย	ยอมรับ	210	3.17	.39		
	ปฏิเสธ	156	3.24	.39		
รวม		366	3.20	.39	-1.540	.124
3. ด้านจิตใจ	ยอมรับ	210	3.45	.56		
	ปฏิเสธ	156	3.76	.56		
รวม		366	3.58	.58	-5.299	.000*
4. ด้านสิทธิประโยชน์	ยอมรับ	210	3.64	.33		
	ปฏิเสธ	156	3.67	.33		
รวม		366	3.66	.33	-7.23	.470
5. ด้านความสัมพันธ์ใน ครอบครัว	ยอมรับ	210	3.09	.54		
	ปฏิเสธ	156	3.28	.60		
รวม		366	3.17	.57	-3.273	.001*
6. ด้านเศรษฐกิจในครอบครัว	ยอมรับ	210	3.37	.75		
	ปฏิเสธ	156	3.53	.74		
รวม		366	3.44	.75	-2.075	.039*
7. ด้านการยอมรับจาก สังคม	ยอมรับ	210	3.19	.80		
	ปฏิเสธ	156	3.32	.87		
รวม		366	3.25	.83	-1.539	.125

ตารางที่ 5.15 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับในการกระทำผิดกับผลกระทบ
จากการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในแต่ละด้าน

จากผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ (Independent Sample T-test) และทดสอบความมีนัย
สำคัญโดยการหาค่า T-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีการยอมรับใน

การกระทำผิดที่ต่างกันกับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบด้านสภาพจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวและด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่ากลุ่มที่ปฏิเสธในการกระทำผิดจะมีผลกระทบมากกว่ากลุ่มที่ยอมรับสารภาพ ($P = .000^*$, $.001^*$, $.039^*$ ตามลำดับ)

โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่ยอมรับสารภาพในการกระทำผิดจะสามารถยอมรับสภาพในการถูกคุมขังในเรือนจำได้มากกว่า รวมทั้งไม่ต้องวิตกกังวลในการต่อสู้คดีซึ่งกลุ่มที่ปฏิเสธจะต้องมีทั้งค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีรวมทั้งความวิตกกังวลในเรื่องผลคดีจึงได้รับผลกระทบมากกว่า

ส่วน 6 กรณีศึกษา

จากการศึกษาถึงผลกระทบของระยะเวลาในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีโดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม คณะวิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องของการดำเนินชีวิตในเรือนจำ การปรับตัวในระยะแรกที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำ ผลกระทบในด้านต่าง ๆ บทเรียนที่ได้รับและความคาดหวังซึ่งในที่นี้ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังทั้งเพศชายและหญิงจำนวน 5 คน โดยสรุปจัดทำเป็นกรณีศึกษาที่ 1-5 ดังนี้

กรณีศึกษาที่ 1

ชื่อ – สกุล   ข.ญ. น้ำผึ้ง (นามสมมติ)

ปัจจุบันอายุ 39 ปี

คดี กระทำผิดครั้งแรกในคดีลักทรัพย์ ครั้งนี้เป็นการกระทำผิดครั้งที่ 2 ในคดีชิงทรัพย์

จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบอาชีพ รับจ้างซักผ้า รายได้ 2,000 บาท/เดือน

สถานภาพสมรสและสภาพครอบครัว สมรสแล้ว สามีเคยรับราชการทหาร แต่ถูกออกจากราชการแล้วเนื่องจากขาดราชการและติดยาเสพติด (ยาบ้า) อย่างหนัก ข.ญ. จึงต้องเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพังทั้งหมด 4 คน รวมทั้งสามีด้วย (ขณะนี้ลูกสาวคนเล็กเสียชีวิตแล้ว เนื่องจากถูกบิดาตีจนเสียชีวิต)

ลักษณะที่พบ   ข.ญ. มีลักษณะเก็บกด และไม่ค่อยให้ข้อมูลในตอนแรก แต่ในช่วงหลังที่รู้สึกคุ้นเคยมากขึ้นก็ให้ข้อมูลอย่างเปิดเผยและร้องไห้ตลอดเวลาเมื่อพูดถึงเรื่องในอดีต

พฤติการณ์การกระทำผิด

ข.ญ. มีพฤติกรรมลักทรัพย์ของตามซูปเปอร์มาร์เก็ตในห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งในจังหวัดนครสวรรค์ โดยเริ่มจากการชักชวนของเพื่อนซึ่งจะมีคนสั่งออเดอร์สินค้าที่ต้องการและจะรับซื้อสินค้าดังกล่าวครั้งราคา ข.ญ. เคยถูกจับได้หลายครั้ง และทุกครั้งก็จะเสียค่าปรับถ้าไม่มีเงินเสียก็จะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ จนกระทั่งปี พ.ศ.2537 ข.ญ. ถูกศาลตัดสินจำคุกครั้งแรกเป็นเวลา 6 เดือนที่เรือนจำกลางนครสวรรค์ หลังจากออกจากเรือนจำจึงได้ทราบว่า ลูกสาวคนเล็กเสียชีวิตแล้วเนื่องจากสามีของ ข.ญ. เมายาบ้า และทำร้ายลูกจนเสียชีวิต ศาลตัดสินจำคุกสามี ข.ญ. เป็นเวลา 2 ปี ทำให้ ข.ญ. เครียดยิ่งขึ้นและเสพยามากขึ้นเมื่อไม่มีเงินจึงต้องหันไปลักทรัพย์เช่นเดิม ซึ่งครั้งนี้ได้มีปัญหาเกี่ยวกับคนสั่งออเดอร์ เพราะไม่ยอมให้เงิน และในวันเกิดเหตุประมาณเดือนกันยายน 2544 ข.ญ. ก็ถูกตำรวจจับกุมในขณะที่ลักทรัพย์ที่ห้างสรรพสินค้าเช่นเดิม ในครั้งนี้ ข.ญ. ไม่มีเงินเสียค่าปรับจึงถูกกักขังที่สถานี่ตำรวจแทนค่าปรับเป็นเวลา 1 เดือน หลังจากนั้นตำรวจได้อัยคดีไว้เนื่องจากคนที่สั่งของกับข.ญ. ซึ่งได้ทะเลาะวิวาทด้วยในครั้งนั้น ได้แจ้งความดำเนินคดีกับ ข.ญ. ในข้อหาพยายามชิงทรัพย์ส่วยทอง ข.ญ. ได้ปฏิเสธข้อกล่าวหา และสู้คดีโดยใช้ทนายศาล โดยศาลชั้นต้นตัดสินจำคุก 18 ปี และเนื่องจาก ข.ญ. เคยต้องโทษจำคุกมาแล้ว จึงเพิ่มอีก 1 ใน 3 ของโทษ เป็น 24 ปี ข.ญ. ขออุทธรณ์ซึ่งหลังจากศาลชั้นต้นตัดสินแล้วมีโทษสูง จึงถูกย้ายเรือนจำกลางนครสวรรค์มาอยู่ที่ทัณฑสถานหญิงกลาง

สาเหตุในการกระทำผิด

ข.ญ. ประสบปัญหาทางการเงินเนื่องจากสามีติดยาเสพติด ข.ญ. ต้องทำงานเลี้ยงดูบุตรทั้งหมด 4 คนเพียงคนเดียว และขณะนั้นตนเองก็เริ่มติดยาเสพติดเนื่องจากประชิดสามีที่ไม่ยอมเลิกยา

เสพติดจึงหันมาเสพด้วย เพื่อนของ ข.ญ. ได้ชักชวนให้มาร่วมลักทรัพย์เพื่อต้องการเงินมาเสพยา และใช้จ่ายในครอบครัวด้วย เป็นเงินที่ได้มาง่ายไม่ลำบาก จึงเริ่มทำเป็นประจำจนกระทั่งถูกจับกุม

การดำเนินชีวิตในเรือนจำ

เป็นระยะเวลา 2 ปี 4 เดือนแล้วในการใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำ ซึ่งเริ่มจากการถูกคุมขังที่เรือนจำกลางนครสวรรค์เป็นเวลาเกือบ 2 ปี และย้ายมาอยู่ที่ทัณฑสถานหญิงกลางประมาณ 4 เดือนที่ผ่านมา การเข้ามาในครั้งแรกไม่ได้รับการอบรมแรกรับ เนื่องจากย้ายมาจากเรือนจำอื่นและที่เรือนจำกลางนครสวรรค์ก็ไม่ได้มีการอบรมอะไร โดยกิจกรรมที่ทำในเรือนจำกลางนครสวรรค์นั้น ข.ญ. ได้เรียนสำเร็จนักกรรมโท และฝึกวิชาชีพทำดอกไม้ เมื่อย้ายมาอยู่ที่ทัณฑสถานหญิงกลางนั้นก็ทำงานปักเลื่อมผ้ามา่าน

ที่ผ่านมา ข.ญ. ไม่มีใครให้คำปรึกษาเรื่องคดี ทนายก็จะพบตอนขึ้นศาลเท่านั้น และทนายแนะนำให้รับสารภาพผิดเพียงอย่างเดียว จึงไม่รู้จะฟังใคร ญาติก็ไม่เคยมาเยี่ยม เพราะ ข.ญ. ไม่ได้บอกให้พ่อแม่ทราบ ส่วนสามีก็ไม่ได้ติดต่อแล้ว ลูก ๆ อยู่กับพี่ของสามีดูแลอยู่ และพี่น้องของสามีเองก็ไม่ค่อยชอบ ข.ญ. ทำให้มีชีวิตอยู่ไปวัน ๆ เท่านั้น ทำหน้าที่ของตนเองและพยายามลืมเรื่องอดีต

ผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี

การถูกคุมขังในเรือนจำนั้นย่อมแตกต่างจากโลกภายนอก เวลาที่ต้องสวมชุดนักโทษไปศาลนั้นรู้สึกอายได้แต่ก้มหน้าไม่ยอมมองใครเมื่อออกไปภายนอกเรือนจำ การปรับตัวในระยะแรกให้ทำใจยอมรับสภาพในเรือนจำ ใช้เวลาประมาณ 2 – 3 เดือน ด้วยความเป็นกันเอง และการช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ที่นี้ไม่เคยดูถูกผู้ต้องขัง ไม่รังเกียจ ทำให้อยู่ได้อย่างสบาย และคิดว่าถ้าเราอยู่ในกฎระเบียบก็ไม่มีปัญหา ความเครียดนั้นมีบ้าง ซึ่งเวลาคิดมากก็จะใช้การร้องเพลงเป็นการคลายเครียด เวลาทำงานก็ร้องเพลง และการที่เคยเรียนธรรมะมาก็ทำให้จิตใจสงบยิ่งขึ้น ความรู้สึกเสียใจนั้นมีการได้พูดคุยในวันนี้เหมือนได้ระบายสิ่งที่อยู่ข้างใน ได้ร้องไห้ออกมาทำให้รู้สึกดีขึ้น

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับลูก ๆ ก็คือทำให้ลูก ๆ ขาดความอบอุ่น ต้องอยู่กับญาติสามี กำพร้าทั้งพ่อและแม่ เพราะญาติสามีก็ไม่ให้สามีไปหาลูก ๆ เหมือนกัน ตอนนี้อายุเขียนจดหมายไปหาลูกก็ไม่กล้า เพราะทางบ้านเค้าไม่ชอบเคยเขียนไปขอเลขบัตรประชาชน 13 หลัก เพราะชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านพี่สามี ก็เขียนกลับมาให้แค่ตัวเลขไม่มีข้อความอะไรในจดหมาย จะเขียนไปหาลูกที่โรงเรียนก็กลัวครูหรือเพื่อน ๆ ลูกจะรู้และทำให้เค้าอาย ทุกวันนี้เลยไม่ได้ติดต่อใคร พ่อและแม่ก็ไม่ทราบเรื่อง กลัวเค้าเสียใจ เพราะพ่อก็ป่วยเป็นอัมพาต พี่น้องก็ไม่อยากให้รู้ทุกอย่างเป็นเพราะเราไม่ดีเอง เพื่อน ๆ ส่วนใหญ่ก็เป็นเพื่อนที่ติดยาทุกคนก็เอาตัวเองจะไม่รอด คงไม่มีใครอยากมา

เยี่ยมการที่ไม่มีใครมาเยี่ยมก็ทำให้ไม่มีเงินมาซื้อของใช้ที่จำเป็น ไม่มีใครฝากเงินให้ตอนนี้ต้องอาศัยเงินปันผลที่ทำงานในเรือนจำ และการแบ่งปันจากเพื่อนผู้ต้องขังเท่านั้น

บทเรียนที่ได้รับ

การได้เข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้รู้ว่าการดำเนินชีวิตที่ผ่านมาผิดพลาดมากเพียงใด กว่าที่จะรู้ทุกอย่างก็สายไปแล้ว ทำให้รู้ว่าตลอดเวลาที่ผ่านมาก็ใช้ชีวิตอย่างขาดสติ จนทำอะไรผิดพลาดหลายอย่าง ในตอนนั้นคิดว่าตัวเองทำถูก ทำดีแล้ว คิดว่าตัวเองเก่งแต่ไม่ใช่เลย ไม่น่าประหลาดสามิหันมาเสพยาจนทำให้ทุกอย่างพัง เรือนจำสอนให้เราเรียนรู้ชีวิตตนเองและคนรอบข้าง การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนที่มาจากต่างที่ต่างทาง ซึ่งมีทั้งดีและไม่ดี เห็นแก่ตัว เพราะฉะนั้นคนที่ดีก็จะสำนึกได้ และกลับตัว แต่คนไหนคิดไม่ได้ก็จะเห็นแก่ตัวมากยิ่งขึ้น แล้วแต่ใครจะเลือกเก็บสิ่งที่ดีหรือไม่ดีไป ทุกวันนี้พยายามไม่ทำความเดือดร้อนให้คนอื่นและเลือกที่จะไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำ

ทั้งกฎระเบียบต่าง ๆ และการดูแลของเจ้าหน้าที่ก็ดีขึ้นแล้ว แต่ในเรื่องของสิทธิประโยชน์อย่างการเยี่ยมญาติใกล้ชิด หรือการเลื่อนชั้น ผู้ต้องขังระหว่าง ๆ น่าจะมีจะมีสิทธิได้เหมือนกัน ถึงแม้ตัวเองจะไม่มีใครมาเยี่ยม แต่ก็อยากให้คนอื่น ๆ ที่มีญาติได้มีเวลาอยู่กับครอบครัวบ้าง และการเลื่อนชั้นก็จะเป็นแรงจูงใจให้คนอยากทำดี รู้จักกระตือรือร้น ส่วนการเรียนและฝึกวิชาชีพบางอย่าง ถ้าผู้ต้องขังระหว่าง ๆ อยากเรียน ก็น่าจะได้เรียน

ความคาดหวัง

การอยู่ร่วมกับของคนหมู่มาก ก็มีบ้างที่บางคนเห็นแก่ตัว ข่มเหงรังแกคนอื่น อยากให้เจ้าหน้าที่คอยดูแลและอบรมคนเหล่านี้บ้าง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นคนที่อยู่มานาน ตอนนี้หวังแค่อยากให้สามิและลูกมาเยี่ยม แต่ไม่กล้าเขียนจดหมายกลัวเค้าจะไม่มา และไม่ทราบว่าสามิจะเป็นอย่างไร ในตอนนี้คิดต่อไม่ได้ และไม่อยากให้ลูกรู้ว่าตัวเองเป็นแม่ที่ไม่ดี และไม่เคยให้ความอบอุ่นเค้าเลย อยากให้เค้าให้อภัยด้วย

*****

กรณีศึกษาที่ 2

ชื่อ-สกุล   ข.ช.สมชาย (นามสมมติ)   ปัจจุบันอายุ 44 ปี

คดี   กระทำผิดครั้งแรก ต้องโทษคดี ปลอมและใช้เอกสารสิทธิปลอม (ฉ้อโกง)

จบการศึกษาในระดับ มศ.3 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป (ทำระบบไฟฟ้า) รายได้ 10,000 บาท/เดือน

สถานภาพสมรสและสภาพครอบครัว

ข.ช.สมรสแล้ว (ไม่ได้จดทะเบียนสมรส) มีบุตรจำนวน 3 คน กำลังศึกษาอยู่ ม.1 ,ป.6 และอนุบาล
ภรรยาประกอบอาชีพค้าขายของชำ รายได้ไม่แน่นอน ช่วงหลังมีปัญหาจึงแยกกันอยู่โดยบุตรทั้งสามคนอยู่
กับภรรยาโดยที่ข.ช.เป็นผู้ให้เงินเลี้ยงดูบุตรกับภรรยา

ลักษณะที่พบ   อหังการดี ให้ความร่วมมือในการตอบคำถามด้วยดี

พฤติการณ์กระทำความผิด

เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2545 เวลาประมาณ 20.00 น. ข.ช.ได้เดินทางไปซื้อพาร์ทเม้นของเพื่อนเนื่องจากเพื่อนได้โทรติดต่อให้มาช่วยดูเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เสีย หลังจากดูเครื่องคอมพิวเตอร์เสร็จเรียบร้อยแล้วก็เดินออกจากห้องเพื่อจะกลับบ้านแต่ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม และเมื่อเดินทางไปสถานีตำรวจ จึงทราบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจได้วางแผนจับกุมเพื่อนของข.ช.อยู่เป็นอาทิอยู่แล้วเนื่องจากได้รับเบาะแสว่าเพื่อนของข.ช.มีพฤติการณ์ทำพาสปอร์ตปลอมมาเป็นเวลานานแล้ว ข.ช.ได้ปฏิเสธข้อกล่าวหา และขอประกันตัวโดยใช้หลักทรัพย์จำนวน 4 แสนบาท และจ้างทนายต่อสู้คดีเอง ส่วนเพื่อนของข.ช.ก็ประกันตัวด้วยเช่นกัน ข.ช.สู้คดีอยู่ข้างนอกหลายเดือนจนศาลชั้นต้นตัดสินจำคุก 2 ปี เนื่องจากไม่เชื่อว่าข.ช.ไม่มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดครั้งนี้ประกอบกับการปฏิเสธข้อกล่าวหาจึงไม่มีการลดโทษ ส่วนเพื่อน ข.ช.ที่เป็นคู่คดียอมรับสารภาพจึงได้รับการลดโทษถูกตัดสินจำคุก 1ปี2 เดือน แต่ต่อมาก็ได้หลบหนีไปและไม่สามารถจับกุมตัวได้

สาเหตุในการกระทำความผิด

ข.ช.อ้างว่าไม่มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดของเพื่อน เป็นความรู้เท่าไม่ถึงการณ์และไม่เคยทราบว่าเพื่อนเป็นคนปลอมแปลงเอกสารการเดินทาง

การดำเนินชีวิตในเรือนจำ

หลังจากศาลชั้นต้นตัดสิน ข.ช.ได้เข้ามาใช้ชีวิตในเรือนจำเป็นเวลาเกือบสองปีแล้ว ตั้งแต่วันที่ 2 สิงหาคม 2545 ในช่วงแรกเรือนจำได้มีการอบรมแรกรับให้เรียนรู้ถึงกฎ ระเบียบวินัยผู้ต้องขัง และการปรับตัวเป็นเวลา 1 อาทิตย์ การปรับตัวในระยะแรกมีความลำบาก นอนไม่หลับเพราะกังวลแต่เรื่องภายนอก ว่าเมื่อเข้ามาอยู่ในนี้แล้วก็ไม่สามารถทำงานหาเงินมาเลี้ยงดูลูกได้ การตัดขาดการติดต่อจากโลกภายนอก ห่วงพ่อแม่และแม่ ยอมรับว่าก่อนจะเข้ามาเห็นสภาพเรือนจำก็รู้สึกกลัว แต่พอเข้ามาเห็นแล้วก็รู้สึกว่ามัน

น่ากลัวอย่างที่คิด ส่วนใหญ่จะเป็นความกังวลถึงคนข้างนอก ตรงจุดนี้ใช้เวลาปรับความคิดต่างๆ ประมาณเดือนกว่า ๆ ก็จะดีขึ้น จนรู้สึกสงบขึ้น ทำงานในหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายให้อยู่กองงานปั่นด้วยกระดาษ ตอนนี้ไม่คิดโทษใครที่ต้องเข้ามาอยู่ในนี้ ถึงแม้ภรรยาจะไม่ได้มาเยี่ยมมานานแล้ว มีแต่น้องชายและแม่มาเยี่ยม และคิดว่าจะเริ่มต้นชีวิตใหม่ให้ได้

ผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี

การถูกคุมขังในเรือนจำรวมกับนักโทษเด็ดขาดก็รู้สึกว่ามีปัญหาอะไร เพราะผู้ต้องขังทุกคนก็ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบเหมือนกัน จึงไม่จำเป็นต้องแยก ถ้าจะแยกน่าจะมีความแตกต่างในการปฏิบัติถ้าเหมือนเดิมคงไม่ต้องแยกการมาอยู่ในเรือนจำนาน ๆ ก็มองไม่เห็นความแตกต่าง และเวลาเดินทางไปศาล ต้องสวมชุดผู้ต้องขังก็ไม่ได้รู้สึกอะไร เพราะคิดแต่เรื่องคดีมากกว่าว่าจะเป็นอย่างไร เพราะรู้ว่าเมื่อถูกตำรวจจับกุมสถานภาพก็ต้องต่างจากคนทั่วไปอยู่แล้ว

ที่สำคัญที่สุดเป็นผลกระทบกับสภาพจิตใจ ความวิตกกังวลในชีวิตครอบครัว และการเริ่มต้นใหม่ ในอาชีพการงานจะทำอย่างไร จะออกไปทำงานปั่นด้วยเหมือนในเรือนจำคงไม่ได้ งานที่เคยทำเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์คงตามไม่ทันการเปลี่ยนแปลงของระบบซอฟต์แวร์ต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้นทุกวัน ตอนนี้ไม่สามารถหาเงินเลี้ยงครอบครัว พ่อแม่ได้ ในช่วงแรกที่ภร่ายมายเยี่ยมก็มาเล่าถึงปัญหาว่าไม่มีเงินใช้ต้องเลี้ยงลูกตามลำพังและอยากให้หาเงินให้ แต่อยู่ในเรือนจำก็ไม่มีจะช่วยเหลืออย่างไร ได้แต่บอกให้ไปขอความช่วยเหลือจากพี่น้อง ญาติ ๆ ไปก่อนและเมื่อออกไปจะหาเงินไปใช้หนี้ให้ ทำให้รู้สึกว่าลูก ๆ คงต้องลำบากขาดพ่อที่คอยดูแล ห่วงเรื่องเรียนของลูกตอนนี้ต้องปิดบังลูกว่าพ่อไปทำงานต่างประเทศไม่อยากให้รู้ และแม่ก็อายุมากแล้วมีเพียงญาติห่าง ๆ ดูแลอยู่

บทเรียนที่ได้รับ

การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้รู้จักคุณค่าของเวลา ใช้เวลาในนี้ให้คุ้มค่าตอนนี้ก็ได้ฝึกภาษาอังกฤษกับผู้ต้องขังต่างชาติได้หลายภาษา เป็นการเปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส โอกาสอยู่ที่เราเป็นคนเลือก และการเลือกคบคนอย่าประมาท ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับคนอื่นมาก

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำ

การปฏิบัติของทางเรือนจำทุกวันนี้ก็ดีขึ้นแล้ว ไม่มีอะไรกดดัน แต่ในเรื่องสิทธิบางอย่างยังได้ไม่เหมือนกันระหว่างนักโทษเด็ดขาดกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี เช่น การศึกษาควรให้สิทธิเท่ากันเพราะผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีหากมีความต้องการที่จะเรียนก็น่าจะให้ เว้นแต่ว่าผู้ต้องขังคนนั้นจะประกันตัวออกไปถ้าไม่คิดจะประกันน่าจะให้เรียนได้ เพราะจะได้ไม่ปล่อยเวลาให้เปล่าประโยชน์ ถึงแม้จะมีการใช้โซ่ตรวนบ้างกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีเวลาเดินทางไปศาลแต่ก็เป็นระเบียบที่ทุกคนต้องปฏิบัติ เพราะสังคมบางกลุ่มอย่างสังคมผู้ต้องขังก็ต้องได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างจากคนภายนอก

*****

ข.ช.ถูกคุมขังที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง ตั้งแต่วันที่ 10 พฤศจิกายน 2543 และถูกย้ายมาคุมขังที่ เรือนจำพิเศษกรุงเทพ เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2544 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลาประมาณ 3 ปี 7 เดือนแล้วในการ ใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำ ข.ช.ซึ่งแขนซ้ายพิการไม่สามารถยกของหนักหรือทำงานหนักได้จึงไม่ได้ศึกษาชีพ

แต่มีหน้าที่อยู่ในกองงานปั่นถ้วยกระดาษ เพราะเป็นงานไม่หนักมาก การปรับตัวในระยะแรกใช้เวลาประมาณ 3 เดือนกว่าจึงทำใจยอมรับสภาพได้ เพราะรู้ว่าต้องทนยอมรับในความผิดที่ทำ ความจริงแล้วอยู่ในนี้ก็ไม่น่าลำบากมากนัก

ผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี

การควบคุมตัวปะปนกันระหว่างผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีกับนักโทษเด็ดขาดนั้น ไม่จำเป็นอะไร เพราะมองว่าก็เป็นนักโทษเหมือนกัน แต่ในบางครั้งก็รู้สึกอายที่ต้องสวมชุดนักโทษและถูกตีตรวนระหว่างเดินทางไปศาล มันทำให้รู้สึกว่าการกระทำในวันนั้นทำให้ต้องกลายเป็นนักโทษ กลัวและคิดว่าต่อไปจะไม่ทำผิดอีกแล้ว

ถึงแม้จะมีปัญหาที่แขนซ้ายต้องพิการ แต่ก็ยังออกกำลังกายได้บ้าง ทำให้ไม่มีปัญหาเรื่องสุขภาพร่างกาย แต่ด้านจิตใจก็มีความเครียดโดยเฉพาะในระยะแรกจะกลัวเจ้าหน้าที่มากเพราะเคยเข้าใจว่าในคุกมีแต่ความทารุณโหดร้ายแต่พออยู่ไปนาน ๆ ก็รู้ว่าไม่ได้น่ากลัวอย่างที่คิดและเจ้าหน้าที่ก็ให้ความช่วยเหลือดี ที่กังวลที่สุดคือกลัวโทษที่ได้รับจะหนักและห่วงครอบครัวภรรยาที่ต้องทำงานลำพังกับบุตรซึ่งยังเล็กอยู่ การติดต่อเยี่ยมเยียนก็ไม่สามารถทำได้เพราะอยู่ไกลทำให้ไม่มีเงินที่จะซื้อของใช้จำเป็นต่าง ๆ ในการใช้ชีวิตในเรือนจำเนื่องจากเงินปันผลที่ได้จากการทำถ้วยกระดาษมีเพียงเดือนละ 40-50 บาทเท่านั้น

บทเรียนที่ได้รับ

การถูกจองจำทำให้ได้ทราบว่าเมื่อทำผิดแล้วผลตอบแทนที่ได้รับมันทรามาน และรู้สึกเจ็บปวดทรมาน การขาดอิสรภาพไม่สามารถไปไหนมาไหนได้เหมือนตอนอยู่นอกเรือนจำ แต่เรือนจำก็สอนให้เป็นคนที่มีจักอดทน ทำงานเป็นเวลา มีระเบียบวินัยและการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น โดยไม่มีปัญหาขัดแย้งกัน

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

อยากให้มีการยกเลิกการใส่โซ่ตรวนในขณะที่เดินทางไปศาล ซึ่งอาจใช้กุญแจมือแทนจะดีกว่า เพราะการใส่โซ่ตรวนทำให้เดินไม่สะดวก และอยากให้ผู้ต้องขังระหว่างมีสิทธิในการได้รับการเยี่ยมญาติ ใกล้ชิดเหมือนกัน เพราะอยากได้พูดคุยอย่างใกล้ชิด อยากได้กำลังใจที่จะอดทนอยู่ในเรือนจำ อยากให้มีการให้ชั้นกับผู้ต้องขังระหว่างบันทึกความดีสะสมไว้ได้ ไม่ต้องรอให้กลายเป็นนักโทษเด็ดขาดก่อนแล้วค่อยเริ่มได้จากชั้นกลางขึ้นไป เพราะเวลาที่อยู่มานานก็เสียไปโดยไม่ได้อะไร

สิ่งที่คาดหวังจะได้รับความช่วยเหลือจากทางเรือนจำ คือ เรื่องสิ่งของจำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น สบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก ฯลฯ ซึ่งไม่มีเงินซื้อสิ่งของเหล่านี้ โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่มีญาติ หรือมีแต่ไม่เคยมาเยี่ยมก็จะมีความทุกข์เรื่องนี้น่ามาก จริง ๆ แล้วก็อยากให้ลูกและภรรยาเยี่ยม แต่ก็เข้าใจว่าคงเป็นไปได้ยาก เพราะไม่มีเงิน บัตรประชาชน หรือหนังสือเดินทาง ก็ไม่มี ตอนนี้หวังแค่เพียงอยากให้โอกาสพวกเราที่เคยผิดพลาดไปได้กลับตัว

*****

กรณีศึกษาที่ 4

ชื่อ-สกุล   ข.ช. กาน (นามสมมติ)

ปัจจุบันอายุ 35 ปี

คดี   กระทำผิดครั้งนี้เป็นครั้งแรกในคดีร่วมกันลักทรัพย์ มีคู่คดี 1 คน ตอนนี้อยู่ประกันตัวต่อผู้คดี
จบการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

ประกอบอาชีพ   ขับรถรับจ้างของบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง โดยเป็นลูกจ้างประจำ

มีรายได้ต่อเดือน 8,500 บาท

สถานภาพสมรสและสภาพครอบครัว   สมรสแล้ว โดยปัจจุบันภรรยาที่อยู่ด้วยเป็นภรรยาคนที่2
หลังจากเลิกกับภรรยาคนที่ 1 เมื่อประมาณ 3 ปีที่ผ่านมาโดยมีลูกติดมาจากภรรยาเดิมหนึ่งคนเป็น
ผู้หญิงปัจจุบันอายุ 6 ขวบ เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่1 ซึ่งในขณะที่ขช.อยู่ในเรือนจำภรรยาคนที่2
ก็ดูแลเลี้ยงลูกให้และไม่พบปัญหาระหว่างภรรยาคนใหม่กับลูกที่ติดมาจากภรรยาคนเดิม ปัจจุบัน
ภรรยาคนที่2 ต้องออกมาทำงานเนื่องจากขช.อยู่ในเรือนจำโดยมาเป็นลูกจ้างบริษัทเจียไนพลอยจาก
แต่เดิมที่ไม่ต้องทำงานเป็นแม่บ้านอย่างเดียว

ลักษณะที่พบ   สภาพร่างกายปกติดี ผิวดำแดง สูงประมาณ 163 เซนติเมตร ท่าทางคล่องแคล่ว
พูดจาฉะฉาน ตอบคำถามตรงไปตรงมา

พฤติการณ์กระทำความผิด

ข.ช.ทำงานเป็นพนักงานของบริษัทซีเคียวริตี้ซึ่งทำมาประมาณ 3 ปีแล้ว โดยมีหน้าที่ไขตู้
โทรศัพท์สาธารณะเพื่อเก็บเหรียญให้กับบริษัทที่มาทำสัญญาว่าจ้าง ในวันเกิดเหตุเมื่อวันที่ 3
มกราคม 2544. เมื่อขช.ไปเก็บเหรียญจะมีเหรียญบางส่วนที่อยู่บริเวณด้านบนที่เมื่อไขกุญแจเพื่อนำ
กล่องเหรียญออกมาจะปิดอัตโนมัติ จะมีเงินตกออกมาอีกส่วนหนึ่ง(โดยไม่ได้หล่นเข้าไปในกล่องที่
ต้องจัดส่งบริษัท) จึงเก็บใส่ภาชนะโดยรวบรวมไว้ได้ประมาณ 1,000 บาท เมื่อตระเวนไขตู้
โทรศัพท์ไปจนถึงบริเวณห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง ได้มีเจ้าหน้าที่ของบริษัทว่าจ้างได้เข้ามาตรวจสอบ
และเห็นเหรียญที่ขช.ได้รวบรวมไว้จึงแจ้งตำรวจดำเนินคดีกับขช.และคู่คดีจากการสอบสวน
นขช.ชี้แจงว่าขช.ตั้งใจที่จะนำเงินที่รวบรวมส่งบริษัทเทเลคอมเอเชียอยู่แล้ว พร้อมกล่องเหรียญอีก
ครั้งในตอนเลิกงานแต่มาโดนจับกุมตัวก่อน ซึ่งขช.ได้ปฏิเสธข้อกล่าวหา และต่อผู้คดีโดยใช้ทนาย
ส่วนตัว โดยในช่วงแรกได้ประกันตัวไปต่อผู้คดีนอกเรือนจำประมาณ 2 ปี โดยศาลชั้นต้นตัดสินจำ
คุก1 ปี 6 เดือน ซึ่งหลังจากศาลชั้นต้นตัดสิน ขช.ก็ไม่ได้ประกันต่อเนื่องจากไม่มีเงิน ขณะนี้คดีอยู่
ในระหว่างการอุทธรณ์

สาเหตุในการกระทำผิด

ข.ช.อ้างว่าเป็นเรื่องของผลประโยชน์ที่ขัดกันของ 2 บริษัทที่ต้องการผลประโยชน์ทางธุรกิจเพื่อบริษัทของตน โดยมีข.ช.เป็นเหมือนแพะ (ข.ช.อ้างว่าเป็นความต้องการของบริษัทว่าจ้างที่ต้องการเปลี่ยนบริษัทในการไปเก็บเงินที่ตู้โทรศัพท์จากบริษัทที่ข.ช.เป็นพนักงานอยู่กับอีกบริษัทหนึ่งที่ให้ส่วนแบ่งที่ดีกว่า)

การดำเนินชีวิตในเรือนจำ

เป็นระยะเวลา 1 ปี 3 เดือนแล้วที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำ ในช่วงแรกที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำก็จะได้รับการแนะนำในเรื่องกฎระเบียบ ข้อห้าม วิธีการในการใช้ชีวิตในเรือนจำโดยกิจกรรมที่ข.ช.ทำในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร คืองานโยธารับผิดชอบดูแลทำความสะอาดอ่างอาบน้ำของแดน อีกทั้งปัจจุบันข.ช.ได้ลงเรียนคอมพิวเตอร์พื้นฐาน 300 ชั่วโมงเรียนทุกวันจันทร์-ศุกร์ และในทุกๆ เช้าข.ช.จะออกกำลังกายประมาณวันละ 30 นาที

การต่อสู้คดีช่วงแรกข.ช.ได้ว่าจ้างทนายความในการปรึกษาและต่อสู้คดี โดยใช้เงินของตัวเอง ซึ่งเป็นทนายที่ตำรวจกองปราบปรามแนะนำให้ โดยบอกว่าคดีแบบของข.ช.ไม่น่าจะผิด ซึ่งในช่วง 2 ปีแรกตั้งแต่เกิดคดีข.ช.ก็ไปประกันต่อสู้คดีอยู่ภายนอก แต่หลังจากศาลชั้นต้นตัดสินจำคุก 1 ปี 6 เดือน ข.ช.ไม่มีเงินประกันต่อก็เข้ามาอยู่ในเรือนจำได้ 1 ปี 3 เดือน และได้พบทนายอีกเลย ขณะนี้ข.ช.รอศาลอุทธรณ์เรียกไปฟังคำตัดสินว่าจะลดโทษลงอีกหรือไม่จาก 1 ปี 6 เดือน ซึ่งชีวิตในเรือนจำข.ช.ก็ไม่มีปัญหาอะไร เพราะยอมรับสภาพที่ต้องมาอยู่ในเรือนจำแม้ว่าจะไม่ได้กระทำผิด

ผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี

การที่ต้องมาถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำทำให้ข.ช.รู้สึกว่าคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในตัวเองลดลง และเมื่อต้องสวมชุดนักโทษไปศาลรู้สึกอายมากเพราะไม่คิดว่าในชีวิตนี้จะต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ ถือเป็นจุดที่ตกต่ำที่สุดในชีวิต เมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำใช้เวลาในการปรับตัวประมาณ 3 เดือน กล่าวคือ พยายามยอมรับสภาพ ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เรือนจำกำหนดไว้ พยายามที่จะไม่คิดกังวลหรือเครียด ประกอบกับมีกำลังใจจากครอบครัวและญาติทำให้มีกำลังใจทำให้ข.ช.ปรับตัวกับชีวิตที่ต้องอยู่ในเรือนจำ พยายามพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส ปัจจุบันข.ช.ก็ได้มีโอกาสเรียนคอมพิวเตอร์เพื่อเป็นประโยชน์กับข.ช.เมื่อพ้นโทษออกไป

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัว แม้ว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวทั้งกับพ่อแม่ พี่น้อง ภรรยาจะเหมือนเดิมและเป็นกำลังใจให้ แต่การที่ต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำก็ทำให้ต้องห่างกับภรรยา และลูกซึ่งยังเล็กมาก ซึ่งปัจจุบันลูกสาวก็ไม่ทราบว่ามีพ่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำ โดยทุกคนในครอบครัวบอกว่าพ่อไปทำงาน กับภรรยาที่แต่เดิมเป็นแม่บ้านดูแลบ้านและลูกปัจจุบันก็ต้องไปทำงานเงินเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว จากการที่ต้องขาดรายได้ในการทำงานของข.ช.ที่เคยเป็นผู้ดูแลเลี้ยงดู หา

ค่าใช้จ่ายในครอบครัวทั้งหมด ซึ่งเป็นสิ่งที่ข.เสียใจมากที่สุดที่ต้องทำให้ภรรยาลำบาก ซึ่งในช่วง 2-3 เดือนที่ผ่านมาภรรยาไม่มาเยี่ยมเลยทำให้ข.รู้สึกกังวลไม่รู้ว่าเป็นอย่างไรบ้าง หรือมีใครใหม่หรือเปล่า ในส่วนของพ่อแม่ข.ก็รู้เป็นห่วงมากเพราะแต่เดิมข.จะส่งเสียพ่อแม่เดือนละประมาณ 3,000 บาท แต่ปัจจุบันพี่น้องคนอื่นดูแลอยู่แต่ข.ก็เป็นกังวลและห่วงเนื่องจากพ่อแม่ก็อายุมากแล้ว

บทเรียนที่ได้รับ

การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้รู้จักคิดมากขึ้น ไม่ควรจะใช้ชีวิตอย่างประมาท ชีวิตไม่มีความแน่นอน รู้จักการปรับตัวในการอยู่ร่วมกับคนในเรือนจำที่มีหลายประเภท การอยู่ในเรือนจำทำให้เข้าใจคนมากขึ้นว่าแต่ละคนมีความแตกต่าง เมื่อเราจะอยู่ให้ได้ในสังคมไม่ว่าจะในเรือนจำหรือข้างนอกเราต้องรู้จักปรับตัว เป็นคนใจเย็นมากขึ้นหลังเข้ามาอยู่ในเรือนจำ และที่สำคัญการเข้ามาอยู่ที่นี่ทำให้รู้ว่าเวลาที่เรากำลังเสียไปนั้น เป็นเวลาที่มีค่ามาก รู้สึกเสียเวลาและโอกาสในชีวิตที่ต้องหยุดไปขณะหนึ่งเมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำ แต่อย่างไรก็ตามเรือนจำก็สอนให้รู้จักอดทนและพยายามใช้เวลาที่มีอยู่อย่างมีค่าโดยไม่สูญเปล่า

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำ

ทั้งในเรื่องการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่าง กฏระเบียบต่างๆและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติดีอยู่แล้ว มีความเสมอภาค รักษากฎระเบียบเป็นอย่างดี ปฏิบัติต่อทุกคนเสมอภาคกัน การลงโทษเมื่อทำผิดระเบียบวินัยของเรือนจำก็มีความยุติธรรม ส่วนในเรื่องการใช้ชีวิตร่วมกับผู้ต้องขังนั้นคิดว่าน่าจะพิจารณาเป็นรายๆไปตามคดี เรือนจำก็เหมาะสมอยู่แล้วไม่คิดว่าเป็นการริดรอนสิทธิมนุษยชน มองจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่และประชาชนเป็นหลัก และอยากจะขอให้ผู้ต้องขังระหว่างได้รับสิทธิประโยชน์ในเรื่องของการเยี่ยมญาติใกล้ชิดเพื่อให้เกิดความอบอุ่นคลายความคิดถึงและเป็นห่วง อีกทั้งอยากให้ผู้ต้องขังระหว่างได้รับสิทธิในการกำหนดชั้นระหว่างอยู่ในเรือนจำในช่วงเป็นผู้ต้องขังระหว่างด้วยเพื่อว่าเมื่อเป็นผู้ต้องขังเด็ดขาดแล้วจะได้มีประวัติหรือบันทึกความดีไว้สำหรับจัดชั้นที่อาจจะเร็วขึ้น สำหรับผู้ต้องขังที่ปฏิบัติระหว่างอยู่ในเรือนจำ

ความคาดหวัง

ถ้าเป็นความคาดหวังที่จะได้รับจากครอบครัวคือเมื่อออกไปแล้วก็ขอให้เข้าใจและเหมือนเดิม ในส่วนของเรือนจำไม่คาดหวังอะไรเพราะสิ่งที่เรือนจำปฏิบัติดีในระดับหนึ่งแล้ว ไม่มีการบีบบังคับ อีกทั้งยังมีการเปิดโอกาสให้กับผู้ต้องขังหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การฝึกอาชีพ ฯลฯ ขึ้นอยู่กับผู้ต้องขังมากกว่าว่าจะไปฝ่าหาโอกาสหรือเปล่า และในส่วนของความคาดหวังที่จะได้รับจากสังคม หวังเพียงแค่อายากให้สังคมยอมรับคนที่เคยต้องโทษ เพราะสิ่งที่มองเห็นอาจจะไม่ใช่สิ่งที่เลวร้ายเกินไป คนบางคนเข้ามาอยู่ในเรือนจำบางคนก็ไม่ได้เป็นคนเลว คนข้างนอกอาจจะเป็นคนไม่ดีมากกว่าก็ได้ สำคัญที่สุดคือ “แค่สังคมเปิดโอกาสและยอมรับ”

เป็นคนรับผิดชอบน้องชาย(เหมือนแพะต้องรับผิดชอบน้องชายที่ค้ายาบ้า) โดยน้องชายของชญ.ที่มีพฤติกรรมในการค้ายาบ้า ซึ่งชญ.และแม่ก็ทราบและพยายามดักเตือนให้เลิก แต่น้องชายก็ไม่เชื่อฟังยังคงค้ายาบ้ามาโดยตลอดประมาณ5ปีแล้ว ไม่มีอาชีพและไม่ได้อาศัยอยู่ที่บ้านที่ชญ.อาศัยอยู่ กลับมาบ้านบ้างเป็นบางครั้งแต่ไม่เคยนำยาเสพติดเข้าบ้าน ในวันที่เกิดเหตุน้องชายเข้ามาที่บ้านชญ.ก็ไม่ได้สงสัยอะไร ได้แอบนำยาบ้าเข้ามาซ่อนไว้ในตู้เสื้อผ้าในห้องนอนของชญ. โดยชญ.

ไม่รู้เรื่องเลย เมื่อตำรวจ 191 เข้าจับกุมน้องชายไม่ได้ในบ้านแล้ว ขณู. น้ำชายและน้องสาวจึงถูกจับกุมแทน(หลังจากขณู.และคู่คดีถูกจับกุม แม่มาเยี่ยมและบอกว่าน้องชายฝากขอโทษที่ต้องทำให้ต้องถูกจำคุกแทน โดยได้ยอมรับว่านายน้าไปซ่อนในตู้เสื้อผ้าในห้องของขณู.จริงๆ แต่ปัจจุบันน้องชายก็ยังค้ายาบ้าอยู่)

การดำเนินชีวิตในเรือนจำ

เป็นระยะเวลา 2 ปี แล้วที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำ ซึ่งเริ่มจากการถูกคุมขังที่ทัณฑสถานหญิงธนบุรี ประมาณ 1 ปี 6 เดือน และย้ายมาอยู่ที่ทัณฑสถานหญิงกลางอีกประมาณ 6 เดือนหลังจากศาลชั้นต้นตัดสิน ในช่วงแรกที่เข้ามาอยู่ในทัณฑสถานหญิงธนบุรีได้รับการแนะนำในเรื่องกฎระเบียบ ข้อห้าม การปฏิบัติตัวในเรือนจำและเมื่อมาอยู่ที่ทัณฑสถานหญิงกลางก็ได้รับการแนะนำแบบเดียวกัน โดยกิจกรรมที่ขณู.ทำระหว่างที่อยู่ในทัณฑสถาน ขณู.ทำงานปั่นตุ๊กตา ทำฟิมเสน และปักเกลือ

การต่อสู้คดีขณู. คนที่ขณู.ปรึกษาและต่อสู้คดีคือ ทนายความและแฟน(ที่คบกันมา 10 ปีและมีโครงการจะแต่งงานกันก่อนที่จะต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ) โดยทนายที่ช่วยในการปรึกษาและต่อสู้คดีเป็นทนายที่ใช้เงินของแม่และแฟนออกเงินจ้างทนายก่อน ก่อนที่ศาลชั้นต้นตัดสินจะพบทนายเดือนละ 2 ครั้ง แต่หลังศาลชั้นต้นตัดสินและย้ายมาอยู่ที่ทัณฑสถานหญิงกลางยังไม่ได้พบทนายอีกเลย ขณะนี้คดีอยู่ในชั้นอุทธรณ์ว่าจะลดโทษลงอีกหรือไม่จากตลอดชีวิต ปัจจุบันขณู.ก็ได้รับกำลังใจจากแม่ น้องๆและแฟนที่มาเยี่ยมสม่ำเสมอทุกอาทิตย์ซึ่งทำให้คลายความกังวลและเครียดไปได้บ้าง ชีวิตในเรือนจำขณู.ก็ไม่มีปัญหาอะไร เพราะคิดว่าจะต้องอยู่ให้ได้ ทำใจให้ยอมรับสภาพที่ต้องมาอยู่ในเรือนจำแม้ว่าจะไม่ได้กระทำผิด มองว่าเพื่อนผู้ต้องขังคนอื่นๆก็มีโทษสูงๆเหมือนกันพยายามมีกำลังใจในการมีชีวิตในเรือนจำให้ได้

ผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี

การที่ต้องมาถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำทำให้ขณู.รู้สึกว่าคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในตัวเองลดลง รู้สึกว่าตัวเองไม่เหมือนเดิม มีตราบาปอยู่ในจิตใจและในชีวิต ต้องถูกจำกัดอิสรภาพต้องมาอยู่ในกฎระเบียบ จากการที่เป็นคนที่มีความสามารถ ทำงานเลี้ยงตัวเอง เลี้ยงแม่เลี้ยงน้องได้เมื่อต้องมาอยู่ที่นี่ก็ไม่สามารถทำได้ รู้สึกเหมือนเป็นการกดตัวเราไว้ ในส่วนของการที่ต้องสวมชุดนักโทษไปศาลไม่รู้สึกลายเพราะคิดเป็นกฎเป็นระเบียบที่ตั้งไว้ ไม่ว่าจะชอบหรือไม่ชอบก็ต้องใส่ หลังจากเข้ามาอยู่ในทัณฑสถานใช้เวลาในการปรับตัวประมาณ 1 เดือน กล่าวคือ พยายามปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ทัณฑสถานกำหนดไว้ ทำตามเพื่อนๆที่อยู่มาก่อน ค่อยๆพยายามเรียนรู้การอยู่ในเรือนจำ และยอมรับความเป็นจริงว่าอย่างไรเราก็ต้องอยู่ในเรือนจำแม้ว่าไม่ได้กระทำผิด พยายามไม่

คิดมากประกอบกับมีกำลังใจจากครอบครัวและแฟนที่ยังเหมือนเดิม ทำให้มีกำลังใจในการมีชีวิตอยู่ในเรือนจำ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัว แม้ว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวทั้งกับแม่ และน้อง แฟน จะเหมือนเดิมและเป็นกำลังใจให้ แต่การที่ต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำก็ทำให้ต้องห่างกับแม่ น้องและแฟน ขณูกล่าวทั้งน้ำตาว่ารู้สึกเป็นห่วงแม่มากเพราะแม่ก็แก่แล้ว จากเมื่อก่อนที่เป็นคนดูแลเลี้ยงดูแม่แต่ปัจจุบัน 'ไม่รู้'ว่าแม่จะลำบากมากหรือไม่ แม้ว่าจะรู้จากแม่น้องๆและแฟนช่วยกันดูแล แต่ก็กังวลเพราะน้องๆก็ไม่ได้มีอาชีพที่มั่นคงมากนัก กลัวแม่จะลำบาก และการที่ต้องมาอยู่ที่นี่รู้สึกเสียใจ ว่าทำให้แม่ลำบากขึ้นแทนที่เราจะดูแลแม่ แต่ต้องให้แม่มาดูแลเราแทน เพราะแม่มาเยี่ยมทุกอาทิตย์ส่วนแฟนก็เป็นกำลังใจให้มาตลอดเวลา 2 ปีที่ผ่านมาไม่ค่อยดูแล มาเยี่ยม คอยเป็นกำลังใจให้เสมอ แต่ไม่รู้ว่าจะในชีวิตนี้จะมีโอกาสที่จะได้ไปอยู่ด้วยกันหรือเปล่า เพราะต้องโทษในคดีที่หนักมาก

บทเรียนที่ได้รับ

การเข้ามาอยู่ในทัณฑสถานทำให้รู้ว่าจะต้องมีความระมัดระวังในชีวิตให้มากขึ้น อะไรในชีวิตก็ไม่แน่นอน บางครั้งสิ่งที่เราไม่รู้เรื่องหรือเกี่ยวข้องเลย แต่อาจส่งผลต่อชีวิตอย่างมากมายโดยไม่สามารถทดแทนสิ่งที่เสียไป ทำให้ได้คิดว่าอะไรก็ตามที่ไม่ดีที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตของเราหรือคนในครอบครัว ควรที่จะต้องมีการจัดการให้เด็ดขาด อย่าปล่อยไว้หรือไม่แก้ไข เพราะไม่เช่นนั้นปัญหาย่อมจะเกิดตามมาแน่ๆ ซึ่งการที่ต้องเข้ามาอยู่ในทัณฑสถานยังทำให้เข้าใจคนมากขึ้นว่าคนมีหลายประเภทเมื่อต้องมาอยู่รวมกันเราต้องรู้จักปรับตัว ทำให้ตัวเองเป็นคนมีความอดทนมากขึ้น และที่สำคัญการเข้ามาอยู่ที่นี่ทำให้รู้เสียเวลาและ โอกาสในชีวิตที่ควรจะมีวิถีชีวิตแบบปกติธรรมดาข้างนอก

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำ

ทั้งในเรื่องการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่าง กฏระเบียบต่างๆและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติดีอยู่แล้ว มีความเสมอภาค รักษากฎระเบียบเป็นอย่างดี ส่วนในเรื่องการใช้ไต่สวนกับผู้ต้องขังนั้นคิดว่าไม่ควร เพราะเห็นแล้วหุดหู่แค่ใส่กุญแจก็พอ แต่อยากให้เจ้าหน้าที่เข้ามาพูดคุย แนะนำกับผู้ต้องขังให้มากขึ้น เพื่อลดความกดดัน ลดความเครียดทั้งในเรื่องของคดีและสภาพจิตใจ อีกทั้งอยากให้ผู้ต้องขังมีโอกาสฝึกอาชีพมากขึ้นไม่จำกัดว่าโทษสูงแล้วไม่ได้รับโอกาสในการฝึกอาชีพ ในเรื่องของการเยี่ยมญาติใกล้ชิดอยากให้ผู้ต้องขังระหว่างได้รับสิทธิในการเยี่ยมญาติใกล้ชิด เพราะทำให้เรามีกำลังใจ ผ่อนคลาย รวมทั้งควรได้รับสิทธิในการให้ผู้ต้องขังระหว่างมีการกำหนดชั้นนักโทษเพราะเมื่อถึงเวลาที่คดีเด็ดขาดไปแล้วก็สามารถเอาชนะหรือบันทึกความดีไปพิจารณาเพื่อประโยชน์ในการลดวันต้องโทษหรือภัยโทษ

ความคาดหวัง

ถ้าเป็นความคาดหวังที่จะได้รับจากครอบครัวและแฟนคืออยากให้เข้าใจและเป็นกำลังใจให้เราดูต่อไป เพราะจะทำให้เรามีกำลังใจ ในส่วนของเรือนจำไม่คาดหวังอะไรเพราะสิ่งที่ทัณฑสถานปฏิบัติที่ดีในระดับหนึ่งแล้วสำหรับการต้องควบคุมคนหมู่มาก แต่อยากให้ทัณฑสถานเจ้าหน้าที่เอื้ออำนวยในเรื่องการติดตามคดีให้ว่าขณะนี้คดีเป็นอย่างไร และผู้ต้องขังจะต้องทำอย่างไรกับคดีต่อไปเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพิจารณาคดี และในส่วนของความคาดหวังที่จะได้รับจากสังคม หวังเพียงแค่ออกให้สังคมยอมรับคนที่เคยต้องโทษเมื่อพ้นโทษออกไป ว่าไม่ใช่ทุกคนที่ผ่านเรือนจำ ทัณฑสถานจะเป็นคนเลวหรือเป็นคนไม่ดี บางครั้งเหตุการณ์หรือสถานการณ์ก็บีบบังคับให้คนดีๆ ให้ต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ ทัณฑสถานก็ได้

*****

ส่วนที่ 7 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

จากการศึกษาลักษณะข้อมูลทางกายภาพของเรือนจำ/ทัณฑสถานและสภาพปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ทำให้ทราบแนวทางปฏิบัติของเรือนจำ/ทัณฑสถานซึ่งได้ทำการศึกษาโดยแยกตามเรือนจำต่าง ๆ ได้ดังนี้

เรือนจำกลางเชียงใหม่

1. โครงสร้างทางกายภาพของแต่ละแดนในเรือนจำไม่สามารถรองรับได้ การแบ่งแดนของเรือนจำเป็นการแบ่งแดนที่มีขนาดใหญ่เป็นจำนวนกว่าพันคนทำให้ไม่สามารถแยกนักโทษเด็ดขาดและผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีได้เหมือนเรือนจำที่แบ่งจำนวนแดนมากกว่า ในขณะนี้สามารถแยกได้เฉพาะแดนแรกรับ ส่วนในแดนอื่น ๆ ต้องมีการปะปนกันบ้าง
2. ปัญหาด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเนื่องจากโทรศัพท์มีจำนวนจำกัด ไม่สามารถติดตั้งในห้องขังของเรือนนอนได้ทำให้มีโอกาสดูโทรทัศน์เฉพาะในช่วงกลางวัน เมื่อขึ้นเรือนนอนจึงไม่มีกิจกรรมทำ ส่วนใหญ่ผู้ต้องขังมีความต้องการมากแต่ทางเรือนจำขาดงบประมาณเนื่องจากมีจำนวนห้องขังถึง 192 ห้องทำให้ไม่สามารถจัดหาได้ ถ้าติดตั้งไม่ครบทุกห้องอาจมองว่าไม่เสมอภาคกัน รวมทั้งถ้าติดตั้งต้องมีค่าไฟอีกจำนวนมากจึงเป็นข้อจำกัดในการรับรู้ข่าวสารของผู้ต้องขัง
3. การเยี่ยมญาติปกตินั้นผู้ต้องขังระหว่างสามารถเยี่ยมได้ทุกวัน แต่นักโทษเด็ดขาดจะสามารถเยี่ยมได้ในวันจันทร์ พุธ ศุกร์เท่านั้น แต่ผู้ต้องขังระหว่างฯ ก็ยังมีความต้องการในการเยี่ยมญาติใกล้ชิดเช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาดซึ่งถ้าหากกรมฯ สั่งการก็สามารถทำได้แต่ควรดูระยะเวลาด้วย
4. การใช้เครื่องพันธนาการสำหรับผู้ต้องขังระหว่างฯ ปัจจุบันทางเรือนจำได้ลดจำนวนผู้ต้องขังที่ต้องติดข้อมลวด โดยกำหนดให้ผู้ต้องขังในคดีอาชญากรรมที่มีจำนวน 6,000 เม็ดขึ้นไปจะใส่ไว้ 1 ปีซึ่งยังจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการควบคุมของทางเรือนจำและทำให้ผู้ต้องขังมีจิตใจที่สงบนิ่งขึ้น

เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร

1. การควบคุมผู้ต้องขังระหว่างฯ จะอยู่ในแดน 1 และแดน 4 แต่ในแดน 4 มีข้อจำกัดที่เป็นสถานที่ตั้งของโรงงานช่างไม้ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักโทษเด็ดขาดที่ทำงานในโรงงานช่างไม้เพราะฉะนั้นจึงมีข้อยกเว้นที่นักโทษเด็ดขาดในสังกัดช่างไม้ต้องปะปนอยู่ในแดน 4

2. การใช้เครื่องพันนาการ เรือนจำไม่สามารถแยกได้ว่าใครจะคิดหนีหรือไม่ซึ่งจะดูที่พฤติการณ์ในระหว่างอยู่ในเรือนจำว่าเป็นอันตรายต่อการหลบหนีหรือไม่ แม้ว่าในคดีลักทรัพย์เล็กน้อยเราอาจคิดว่าไม่หนีแต่จริง ๆ แล้วผู้ต้องขังอาจกระทำผิดหลายคดีเมื่อนำโทษมารวมกันอาจจะสูงกว่าคดีอุกฉกรรจ์เพียงคดีเดียว เพราะฉะนั้นในส่วนนี้ยังจำเป็นต้องใช้เครื่องพันนาการกับผู้ต้องขัง
3. เครื่องแต่งกายทางเรือนจำอนุญาตให้ผู้ต้องขังใช้เสื้อผ้าส่วนตัวได้แต่กรณีที่ต้องออกไปพบญาติหรือไปศาลจำเป็นต้องใส่ชุดผู้ต้องขังเพื่อป้องกันการปะปนกับผู้อื่น ในส่วนของอาหารทุกคนทานเหมือนกันทางเรือนจำจัดให้ตามมาตรฐานขั้นต่ำที่ควรได้รับ
4. การรักษาพยาบาล เรือนจำมีแพทย์เต็มเวลา 1 คน และแพทย์บางเวลา 1 คน ในขณะที่มีผู้ต้องขังจำนวน 5,000 กว่าคน เพราะฉะนั้นทางเรือนจำต้องคัดกรองคนไข้ที่ป่วยให้แพทย์เท่าที่จำเป็นจริง ๆ เพราะไม่เช่นนั้นก็ไม่สามารถรองรับได้
5. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจะเปิดให้เสรี แต่อาจมีบางช่วงที่ต้องจำกัดบ้าง เช่น ในกรณีที่มีข่าวการแหกหักหลบหนีของผู้ต้องขังทางโทรทัศน์ ซึ่งอาจมีผลต่อการเลียนแบบพฤติกรรมได้

ทัศนสถานหญิงกลาง

1. ปัญหาด้านความแออัดของผู้ต้องขังหญิงซึ่งเกินอัตราความจุของเรือนจำ ทำให้ไม่สามารถแยกกลุ่มผู้ต้องขังระหว่างออกจากนักโทษเด็ดขาดได้ เนื่องจากทัศนสถานหญิงกลางควบคุมผู้ต้องขังตั้งแต่กำหนดโทษเล็กน้อยไปจนถึงโทษประหารชีวิต
2. การนำผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีมาควบคุมไว้โดยเฉพาะมิให้รวมกับนักโทษเด็ดขาด เป็นไปได้ยากเนื่องจากการทำงานนอกต้องใช้เวลาของนักโทษเด็ดขาด หากมีเฉพาะผู้ต้องขังระหว่างฯ ก็ไม่สามารถออกไปทำงานได้
3. ส่วนใหญ่ผู้ต้องขังหญิงจะเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งมีตั้งแต่จำนวนเล็กน้อยไปจนถึงผู้ค้ารายใหญ่ซึ่งสิทธิต่าง ๆ อาจไม่เท่ากัน เช่น จำนวนยาเสพติดไม่มากจะสามารถเยี่ยมได้ทุกวัน แต่ถ้าจำนวนยาเสพติดสูงจะเยี่ยมได้อาทิตย์ละครั้ง และทางเรือนจำไม่รับฝากอาหารจากญาติผู้ต้องขังซึ่งตรวจสอบยากเพื่อป้องกันการลักลอบสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ
4. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจะมีการตรวจสอบ ซึ่งจะให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นความรู้หรือความบันเทิงเท่านั้น ทางทัศนสถานจะให้ดูโทรทัศน์วงจรปิด ซึ่งให้ดูข่าวในพระราชสำนักดนตรี ละครทีวี หรือจัดวีดีโอให้ดูตั้งแต่เวลา 18.00 – 21.30 น.
5. เครื่องแต่งกายของผู้ต้องขังไม่เพียงพอเพราะงบประมาณมีจำกัด

เรือนจำกลางนครราชสีมา

1. พื้นที่ของเรือนจำจะแยกเป็นเรือนนอนไม่ได้แยกแดน จึงมีการจำแนกผู้ต้องขังระหว่างๆ ด้วยการแยกห้องนอนเท่านั้น
2. การปฏิบัติเมื่อแรกจับจะให้อยู่แดนกลางซึ่งจะให้ความรู้เรื่องระเบียบวินัย และสภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำ มีการตรวจสุขภาพร่างกาย และจิตใจส่วนทางคดีให้ฝ่ายควบคุมจัดหาทนายความให้ และมีการให้ความรู้จากทนายอาสาในคลินิกยุติธรรมซึ่งจัดโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
3. หากจะมีการแยกเรือนจำพิเศษจำนวน 4 แห่งเพื่อรองรับผู้ต้องขังระหว่างๆ โดยเฉพาะน่าจะทำได้แต่ปัญหาคือสถานที่รองรับเพียงพอหรือไม่จากทั่วประเทศ

เรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี

1. เรือนจำมีสถานที่จำกัดสภาพพื้นที่ไม่อำนวย ซึ่งแบ่งได้เพียง 2 แดนคือเขตควบคุมและเรือนนอน การรับผู้ต้องขังเข้าใหม่จะควบคุมไว้ในส่วนกลางซึ่งเป็นเขตควบคุมเพื่ออบรมระเบียบวินัย ทดสอบสภาพร่างกาย จึงจำแนกเข้าโรงงาน
2. การออกกกำลังกายไม่สามารถทำได้เพราะสถานที่มีจำกัด
3. ขาดแคลนแพทย์มีพยาบาลเทคนิคเพียง 2 คนต้องให้แพทย์จากโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานีเข้ามารักษบ้าง และยารักษาโรคไม่เพียงพอ

*****

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ระยะเวลาการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ นักโทษเด็ดขาด และผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ซึ่งถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ/ทัณฑสถานเป้าหมายทั้ง 5 แห่ง ประกอบด้วย เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ทัณฑสถานหญิงกลาง เรือนจำกลางเชียงราย เรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี และเรือนจำกลางนครราชสีมา ทั้งนี้โดยมีการสุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ดังนี้ ซึ่งคณะวิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีจากทะเบียนรายตัว (รท.101) จำนวน 6,884 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ส่วนกลุ่มผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม ณ เรือนจำ/ทัณฑสถานเป้าหมายทั้ง 5 แห่ง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี จำนวน 367 ชุด

นอกจากนั้นได้ดำเนินการสัมภาษณ์ข้อมูลในเชิงลึกกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี เพื่อจัดทำเป็นกรณีศึกษา (Case Study) จำนวน 5 คน ในเรื่องสภาพชีวิตในเรือนจำ ผลกระทบของการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี บทเรียนที่ได้รับจากการถูกคุมขัง และการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของเรือนจำ

ในบทนี้ คณะผู้วิจัยจะสรุปผลการศึกษาจากการศึกษาวิจัยเอกสารและการศึกษาวิจัยภาคสนาม ซึ่งได้กล่าวมาในบทที่ 4 โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ส่วนแรกเรื่องระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีของนักโทษเด็ดขาด และส่วนที่ 2 เรื่องข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร ส่วนที่ 3 เรื่องผลกระทบในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี และส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน ซึ่งนำมาสรุปบทสรุปในการเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการคุมขังผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีต่อไป

ส่วนที่ 1 ระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีของนักโทษเด็ดขาด

โดยสรุปการศึกษาเปรียบเทียบระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีของทั้งเพศชายและเพศหญิง พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมเพศหญิงจะมีระยะเวลาที่ถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดียาวนานกว่าเพศชายในทุกคดี ซึ่งคดีเกี่ยวกับเพศของเพศหญิงจะมีระยะเวลาเฉลี่ยถึง 2 ปี 2 เดือน 19 วัน ส่วนในเพศชายคดีอาชญากรรมใช้เวลาเฉลี่ยนานที่สุด เป็นเวลาเฉลี่ย 1 ปี 5 เดือน 25 วัน ซึ่งค่าเฉลี่ย

โดยรวมในทุกประเภทคดีพบว่า เพศชายมีระยะเวลาเฉลี่ย 11 เดือน 10 วัน ในขณะที่เพศหญิงมีระยะเวลาเฉลี่ยถึง 1 ปี 9 เดือน 11 วัน และโดยภาพรวมทั้งหญิงและชายเท่ากับ 1 ปี 2 เดือน

โดยสรุปประเด็นเรื่องระยะเวลาเฉลี่ยในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีของนักโทษเด็ดขาดโดยเฉลี่ยคือ 1 ปี 2 เดือนจะเห็นได้ว่าปัจจุบันการพิจารณาคดีของศาลซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเป็นการพิจารณาแบบต่อเนื่องนั้นสามารถทำให้ระยะเวลาในการพิจารณาคดีมีความรวดเร็วขึ้น แต่ในคดีอาชญากรรมที่ยังมีความล่าช้ากว่าในคดีอื่น ๆ โดยเฉลี่ยใช้เวลา 1 ปี 7 เดือน 14 วัน และเป็นคดีที่มีจำนวนมากที่สุดในกลุ่ม ทำให้กลุ่มผู้ต้องขังในคดีอาชญากรรมได้รับผลกระทบมากที่สุด

จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าเพศหญิงจะใช้เวลาในการพิจารณาคดีนานกว่าเพศชาย ซึ่งน่าจะมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการที่ส่วนใหญ่เพศหญิงจะปฏิเสธในการกระทำผิดและต่อสู้คดีมากกว่าเพศชายที่จะตัดสินใจยอมรับสารภาพเพื่อไม่ให้เสียเวลาในการต่อสู้คดี ซึ่งสิ่งดังกล่าวมีผลต่อคดีตรงที่การยอมรับสารภาพนั้นทำให้ศาลตัดสินคดีได้โดยเร็วและมีผลในการลดโทษลงกึ่งหนึ่งเมื่อรับสารภาพ แต่หากปฏิเสธต่อสู้คดีซึ่งนอกจากจะใช้เวลาในการสืบพยานหลักฐานต่าง ๆ นานแล้วหากว่าสู้แล้วแพ้คดีศาลจะไม่ลดโทษให้เหมือนกรณีที่รับสารภาพทำให้เพศหญิงมีระยะเวลาในการพิจารณาคดีและมีโทษสูงกว่าเพศชาย

ส่วนที่ 2 ปัจจัยภูมิหลังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

ปัจจัยภูมิหลังของกลุ่มประชากรจะประกอบด้วยกลุ่มเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งมีอายุต่ำกว่า 25 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีครอบครัวแล้ว โดยประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด รายได้โดยประมาณจะต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน และส่วนใหญ่จะมีภาระหนี้สินเนื่องจากมีภาระรับผิดชอบในครอบครัว มีภูมิเส้นทางภาคเหนือสูงที่สุดและรองลงมาคือในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล

ในส่วนของคดีนั้นจะกระทำผิดในคดีอาชญากรรมมากกว่ากลุ่มอื่น และจะต่อสู้คดีโดยหาทนายเองหรือรับสารภาพโดยไม่ต่อสู้คดีใกล้เคียงกัน แต่ส่วนใหญ่จะไม่มีหลักทรัพย์ในการประกันตัวจึงต้องถูกคุมขังในเรือนจำ ส่วนระยะเวลาในการถูกคุมขังน้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 55 ส่วนการยอมรับว่ากระทำผิด ร้อยละ 57.2 ปฏิเสธ ร้อยละ 42.8

ส่วนที่ 3 ผลกระทบในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

ในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านการควบคุมตัวผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่ามีผลกระทบด้านการควบคุม อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการขาดโอกาสในการศึกษาและประกอบอาชีพเพื่อช่วยเหลือครอบครัว ($\bar{X} = 4.38$)

ในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านสภาพร่างกายต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่ามีผลกระทบด้านสภาพร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะในเรื่องความแออัดของเรือนนอนผู้ต้องขัง ($\bar{X} = 3.44$)

ในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านสภาพจิตใจต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่ามีผลกระทบด้านสภาพจิตใจอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่องความวิตกกังวลในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและการต่อสู้คดี ($\bar{X} = 4.17$)

ในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการได้รับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีอยู่ในระดับมากจึงได้รับผลกระทบน้อยในทันทีหมายถึงได้รับสิทธิในการศึกษาฝึกวิชาชีพ หรือการร้องทุกข์ต่าง ๆ จากเรือนจำเป็นอย่างดีแต่ต้องการสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เพิ่มเติม โดยเฉพาะในเรื่องความต้องการในการได้รับสิทธิในการเยี่ยมญาติใกล้ชิดเช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$)

ในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีมีผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหมายถึงได้รับการยอมรับและให้กำลังใจจากครอบครัวเป็นอย่างดี โดยประเด็นในเรื่องความเข้าใจและให้กำลังใจในการต่อสู้คดีจากครอบครัวอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$)

ในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านเศรษฐกิจในครอบครัวของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีมีผลต่อเศรษฐกิจในครอบครัวของผู้ต้องขังอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นในเรื่องครอบครัวต้องทำงานหนักมากยิ่งขึ้นเมื่อต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$)

ในภาพรวมของประเด็นเรื่องผลกระทบด้านการยอมรับของสังคมของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 แสดงว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีมีผลต่อการยอมรับจากสังคมต่อตัวผู้ต้องขังอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นในเรื่องการเคยถูกคุมขังในเรือนจำเป็นอุปสรรคต่อการหางานทำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$)

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยภูมิหลังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีมีความสัมพันธ์กับผล

กระทบของระยะเวลาในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ประกอบด้วย

เพศมีความสัมพันธ์กับผลกระทบในด้านสภาพจิตใจ ด้านสิทธิประโยชน์ ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวและด้านเศรษฐกิจในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าเพศหญิงจะมีผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีในทุกด้านที่ปรากฏ ($P = .000^*$, $.000^*$, $.000^*$ และ $.022^*$ ตามลำดับ) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่าเพศหญิงเมื่อถูกควบคุมตัวในเรือนจำจะมีความอ่อนแอในด้านสภาพจิตใจมากกว่าและยอมรับสภาพที่เกิดขึ้นได้ไม่เท่าเพศชาย และผู้หญิงจะเป็นฝ่ายดูแลใกล้ชิดลูกมากกว่า ซึ่งเมื่อครอบครัวขาดแม่บ้านจะทำให้เกิดปัญหาครอบครัว

อายุมีความสัมพันธ์กับผลกระทบในด้านสภาพจิตใจ ด้านสิทธิประโยชน์ ด้านเศรษฐกิจในครอบครัวและด้านการยอมรับจากสังคม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .016^*$, $.034^*$, $.008^*$ และ $.003^*$ ตามลำดับ) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีอายุ 26-35 ปีซึ่งอยู่ในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวส่วนใหญ่จึงมีผลทางด้านสภาพจิตใจมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ส่วนกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 46-55 ปีซึ่งเป็นช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนปลายเป็นช่วงวัยที่มีหน้าที่การงานมั่นคงและระยะเวลาการทำงานที่นานกว่ากลุ่มอื่นย่อมมีรายได้สูงกว่าในกลุ่มอื่น ๆ เมื่อต้องถูกคุมขังในเรือนจำจึงมีผลต่อรายได้ของครอบครัวมากที่สุด ส่วนกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 56 ปีขึ้นไปจะมีผลกระทบในด้านต่าง ๆ น้อยกว่าในกลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากมีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตที่ยาวนานกว่ากลุ่มอื่น ๆ เป็นผู้สูงวัยซึ่งมีฐานะทางอารมณ์มากกว่าและความมั่นคงในชีวิตสูงกว่าและหากมีบุตรก็จะอยู่ในช่วงวัยที่สามารถดูแลตัวเองได้แล้วจึงมีผลน้อยกว่าในทุกกลุ่ม

ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบในด้านการควบคุม ด้านสิทธิประโยชน์ และด้านการยอมรับจากสังคม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .003^*$, $.007^*$ และ $.000^*$ ตามลำดับ) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไปจะมีผลกระทบมากกว่าทุกกลุ่มในทุกด้าน เนื่องจากกลุ่มนี้มีการศึกษาสูงและทราบในเรื่องสิทธิต่าง ๆ รวมทั้งเป็นกลุ่มที่มีหน้าที่การงานและมีหน้าที่ในสังคมซึ่งต่างจากกลุ่มอื่น ๆ ที่จบการศึกษาในระดับที่น้อยกว่า ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษาจะเป็นกลุ่มที่มีผลกระทบน้อยที่สุดในทุกด้าน

สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับผลกระทบในแต่ละด้าน พบว่า ผลกระทบในด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มที่ย่ำร้างมีผลกระทบมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มที่สมรสแล้ว กลุ่มที่เป็นหม้าย และกลุ่มที่น้อยที่สุดคือกลุ่มที่ยังโสด ($P = .000^*$) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่ย่ำร้างซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องหาเลี้ยงชีพเพียงลำพังนั้น เมื่อต้องโทษจำคุกทำให้บุตรหรือสมาชิกในครอบครัวขาดหลักในการหารายได้ให้ครอบครัว จึงเกิดผลกระทบมากที่สุด ส่วนในกลุ่มที่สมรสแล้วมีผลกระทบรองลงมาเนื่องจากยังมีผู้ที่สามารถทำหน้าที่แทนได้ไม่ว่าจะเป็นสามีหรือภรรยา ส่วนกลุ่มที่ยังโสดนั้นไม่ได้มีการรับผิดชอบในครอบครัวเหมือนกลุ่มอื่นจึงมีผลกระทบน้อยที่สุดในกลุ่ม

อาชีพก่อนต้องโทษมีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบในด้านการควบคุม ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .008^*$, $.000^*$ และ $.000^*$ ตามลำดับ) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่เคยประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจซึ่งเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงที่สุดและมีเกียรติมีหน้าตาในสังคมทำให้ส่งผลกระทบในทุกด้าน ทั้งการต้องมาถูกควบคุมตัวในเรือนจำ การแยกจากครอบครัวและรายได้ที่ต้องขาดหายไป ส่วนกลุ่มที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปหรือไม่ได้ประกอบอาชีพนั้นมีผลกระทบน้อยกว่าเนื่องจากไม่ได้เป็นหลักในการหารายได้ให้กับครอบครัวอยู่แล้วหรืองานรับจ้างทั่วไปซึ่งมีรายได้ไม่แน่นอนตั้งแต่ก่อนเข้ามาอยู่ในเรือนจำก็ประสบปัญหานี้อยู่แล้วจึงมองว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมีน้อยกว่า

รายได้มีความสัมพันธ์กับผลกระทบในด้านสิทธิประโยชน์ และด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .032^*$ และ $.000^*$) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีรายได้สูงซึ่งเป็นกลุ่มที่อยู่ในชนชั้นระดับกลางขึ้นไปในสังคมและเคยมีความเป็นอยู่ที่ดีในดำเนินชีวิตอยู่ในภายนอกเรือนจำเมื่อต้องเข้ามาอยู่ในระบบเรือนจำซึ่งมีกฎระเบียบต่าง ๆ เข้มงวดและถูกจำกัดสิทธิในหลายประการทำให้มีผลกระทบมากกว่ากลุ่มอื่น รวมทั้งในด้านเศรษฐกิจในครอบครัวที่ต้องสูญเสียรายได้ส่วนนี้ไปไม่สามารถประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวได้ ส่วนกลุ่มที่ไม่มีรายได้นั้นมีผลกระทบด้านเศรษฐกิจในครอบครัวน้อยที่สุดเนื่องจากไม่ได้เป็นหลักในการหารายได้เลี้ยงครอบครัวตั้งแต่อยู่ภายนอกเรือนจำจึงไม่มีผลมากนัก

ภาระหนี้สินมีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่ากลุ่มที่มีภาระหนี้สินจะได้รับผลกระทบมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีภาระหนี้สิน ($P = .000^*$) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีภาระหนี้สินจะทำให้มีปัญหาในด้านการเงินในครอบครัวมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีภาระหนี้สิน เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีฐานะยากจนและยังต้องมี

ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นทั้งในการต่อสู้คดี การที่ครอบครัวต้องขาดรายได้และยังต้องแบกรับภาระหนี้สินซึ่งต้องชดใช้ทำให้เป็นการเพิ่มภาระมากยิ่งขึ้น

ภาระรับผิดชอบในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบด้านสภาพร่างกาย สภาพจิตใจ และด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่ากลุ่มที่มีภาระรับผิดชอบในครอบครัวจะได้รับผลกระทบมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีภาระรับผิดชอบในครอบครัว ($P = .030^*$, $.007^*$, $.000^*$ ตามลำดับ) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีภาระรับผิดชอบในครอบครัวคือผู้ที่ต้องเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นบิดา มารดา ภรรยาหรือบุตรย่อมมีความวิตกกังวลและความเครียดในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวภายนอกเมื่อครอบครัวต้องขาดคนเป็นหลักในการดูแลรับผิดชอบรวมทั้งปัญหาทางการเงินในครอบครัวซึ่งขาดรายได้และต้องมีค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีหรือการมาเยี่ยมเยียนตนเองที่ต้องถูกคุมขังในเรือนจำทำให้มีผลต่อสภาพจิตใจและความเครียดและวิตกกังวลนี้มีผลต่อสภาพร่างกายซึ่งทำให้มีโอกาสที่เจ็บป่วยได้ง่าย

ภูมิลำเนามีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบในด้านสภาพร่างกาย ด้านสิทธิประโยชน์ และด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และด้านการยอมรับจากสังคม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .011^*$, $.029^*$, $.029$ และ $.039^*$) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีภูมิลำเนาจากภาคกลาง กรุงเทพและปริมณฑลจะมีผลกระทบในด้านต่าง ๆ มากกว่ากลุ่มที่มาจากภูมิลำเนาอื่น ๆ เนื่องจากสภาพสังคมเป็นลักษณะสังคมเมืองประกอบด้วยประชากรที่มีการศึกษาสูงกว่ากลุ่มอื่นทำให้ทราบถึงสิทธิต่าง ๆ ที่พึงได้รับมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และความผูกพันกันระหว่างคนในชุมชนหรือสังคมจะไม่เหมือนกับในสังคมชนบททำให้มีลักษณะแข่งขันทางสังคมสูงและต่างคนต่างอยู่การยอมรับจากสังคมสำหรับผู้ที่ต้องโทษในเรือนจำจึงไม่เหมือนกับสังคมชนบทรวมทั้งความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยวและมีความแตกแยกในครอบครัวสูงจึงมีปัญหาในด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และความเป็นอยู่ในสังคมเมืองซึ่งมีมลพิษสูงทำให้มีสภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรงเหมือนคนชนบทซึ่งไม่มีมลภาวะและต้องทำงานทางการเกษตรซึ่งมีสุขภาพแข็งแรงกว่า

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านคดีของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีมีความสัมพันธ์กับผล

กระทบของระยะเวลาในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

ฐานความผิดมีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบในด้านสภาพจิตใจ ด้านสิทธิประโยชน์ และด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .015^*$, $.000^*$ และ $.023^*$) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่กระทำผิดในคดียาเสพติดจะมีผลกระทบในด้านต่าง ๆ มากที่สุด เนื่องจากในปัจจุบันรัฐเน้นให้มีการปราบปรามกระบวนการค้ายาเสพติดและผลักดันให้ผู้เสพ

เป็นกลุ่มผู้ป่วยที่ให้การบำบัดรักษา ดังนั้นส่วนใหญ่การจับกุมผู้กระทำผิดซึ่งเข้ามาสู่ระบบเรือนจำจะเป็นกลุ่มที่กระทำผิดในข้อหาจำคุกซึ่งมีโทษสูง หรือมีจำนวนยาเสพติดในครอบครองจำนวนมาก เป็นผู้ค้ารายใหญ่ซึ่งบางครั้งจำเป็นต้องมีมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนี เช่น การใช้เครื่องพันธนาการสำหรับผู้ต้องขังระหว่างฯ ที่ศาลชั้นต้นได้ตัดสินกำหนดโทษตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต และเรือนจำมีมาตรการในการป้องกันการลักลอบนำยาเสพติดเข้าเรือนจำซึ่งจำเป็นต้องมีข้อจำกัดบางประการเพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแล เช่น การงดฝากสิ่งของจากญาติ ส่วนในด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นอีกประการหนึ่งที่เป็นผลกระทบสำหรับผู้ต้องขังคดียาเสพติดเนื่องจากคดียาเสพติดจะมีกระบวนการในการสืบพยานและใช้ระยะเวลาในการพิจารณาคดีนานกว่าในคดีอื่น ๆ ทำให้มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ส่วนในคดีอื่น ๆ เช่น คดีปลอมแปลงเอกสาร ฉ้อโกง จะเป็นคดีความที่ไม่ได้ถือเป็นคดีร้ายแรงแต่ลักษณะผู้กระทำผิดจะเป็นกลุ่มที่มีฐานะทางสังคมมีการวางแผนการต่าง ๆ ซึ่งจะมีผลในเรื่องของการยอมรับจากสังคมมากกว่า

การต่อสู้คดีมีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบในด้านการควบคุม ด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .002^*$, $.010^*$, $.000$ และ $.002^*$) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่กลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือกลุ่มที่ต่อสู้คดีโดยหาทนายเองเนื่องจากเป็นกลุ่มที่ปฏิเสธในการกระทำผิดและไม่ยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น ดังนั้นเมื่อต้องมีการต่อสู้คดีจึงได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจ ความห่างไกลจากครอบครัวรวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการต่อสู้คดี ซึ่งต่างจากกลุ่มที่ยอมรับสารภาพในการกระทำผิดซึ่งไม่มีภาระในค่าใช้จ่ายหรือความวิตกกังวลต่าง ๆ และยอมรับสภาพในสิ่งที่เกิดขึ้นได้

การประกันตัวต่างกันมีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบในด้านการควบคุม ด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว และด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .005^*$, $.016^*$, $.000$, $.009$ และ $.001^*$) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่กลุ่มที่ศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัวมีผลมากในเรื่องของสภาพจิตใจ การควบคุมและความสัมพันธ์ในครอบครัว เนื่องจากไม่ได้รับสิทธิในการขอประกันตัวด้วยเหตุผลในการพิจารณาจากศาล เช่น กรณีที่อาจมีผลต่อพยานหลักฐาน ความรุนแรงในการกระทำผิด ฯลฯ ทำให้มีความวิตกกังวลสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ความไม่พร้อมทั้งสภาพในการถูกควบคุม และความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ต้องแยกจากคนในครอบครัว ส่วนกลุ่มที่ขาดหลักทรัพย์ในการประกันตัวจะมีผลทางด้านการเงินในครอบครัวเนื่องจากส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจนไม่สามารถหาหลักทรัพย์มาประกันตัวได้ ทำให้ไม่มีโอกาสที่จะต่อสู้คดีภายนอกเรือนจำ และกลุ่มที่มีผลน้อยที่สุดคือกลุ่มที่ไม่ทราบเรื่อง

การประกันตัว และกลุ่มที่ยอมรับสารภาพซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ทราบในสิทธิหรือกลัวที่จะต่อสู้คดีและ
กรณีที่กระทำผิดจริงก็ยอมรับสภาพกับการกระทำผิดของตนเอง

ช่วงระหว่างการพิจารณาคดีมีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบในด้านการควบคุม ด้านสภาพจิตใจ
และด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .000^*$, $.016^*$ และ
 $.017^*$) โดยสรุปจากตารางแสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่กลุ่มที่ถูกคุมขังในช่วงระหว่างการพิจารณา-
ไต่สวน ซึ่งเป็นช่วงที่ศาลประทับฟ้องและยังไม่ได้ทราบผลการพิจารณาจากศาลชั้นต้นทำให้เป็น
ระยะเวลาที่มีความวิตกกังวลสูง รวมทั้งการถูกควบคุมตัวในระยะแรกนั้นยังไม่สามารถปรับตัวได้
ส่วนกลุ่มที่อยู่ในช่วงระหว่างอุทธรณ์-ฎีกาซึ่งทราบการตัดสินจากศาลชั้นต้นแล้วจะมีความวิตก
กังวลน้อยกว่ารวมทั้งการปรับตัวเข้ากับสภาพเรือนจำได้ดีขึ้นเมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งแต่จะมี
ความวิตกกังวลด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวแทนที่เนื่องจากการถูกคุมขังไปในระยะเวลานาน
ขึ้นอาจได้รับการเยี่ยมจากญาติคนน้อยลงหรือความกังวลถึงสภาพความเป็นอยู่ภายนอกของครอบ
ครัว

ระยะเวลาในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีมีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบในด้านสภาพ
จิตใจและด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = .000^*$ และ $.000^*$)
โดยสรุปจากตารางแสดงให้หายังการพิจารณาคดีมีระยะเวลานานเท่าไรยิ่งส่งผลกระทบต่อ
สภาพจิตใจของผู้ต้องขังและความสัมพันธ์ในครอบครัวมากขึ้นเท่านั้น เนื่องจากความเครียดในผล
ของคดีที่ใช้ระยะเวลาในการพิจารณานานและการห่างเหินจากครอบครัว

การยอมรับในการกระทำผิดมีความสัมพันธ์กับ ผลกระทบด้านสภาพจิตใจ ด้านความ
สัมพันธ์ในครอบครัวและด้านเศรษฐกิจในครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า
กลุ่มที่ปฏิเสธในการกระทำผิดจะมีผลกระทบมากกว่ากลุ่มที่ยอมรับสารภาพ ($P = .000^*$,
 $.001^*$, $.039^*$ ตามลำดับ) โดยสรุปจากตารางแสดงให้หายากลุ่มที่ยอมรับสารภาพในการกระทำ
ผิดจะสามารถยอมรับสภาพในการถูกคุมขังในเรือนจำได้มากกว่า รวมทั้งไม่ต้องวิตกกังวลในการ
ต่อสู้คดีซึ่งกลุ่มที่ปฏิเสธจะต้องมีทั้งค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีรวมทั้งความวิตกกังวลในเรื่องผลคดีจึง
ได้รับผลกระทบมากกว่า

จากการศึกษาถึงผลกระทบในการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีทั้งผลกระทบ
โดยตรงต่อตัวผู้ต้องขัง และผลกระทบโดยอ้อมต่อครอบครัวของผู้ต้องขังในการที่ต้องถูกคุมขังใน
ระหว่างการพิจารณาคดี พบว่า การถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีมีผลกระทบทั้งสองส่วนคือทั้งตัว
ผู้ต้องขังเองและครอบครัวของผู้ต้องขัง ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีจะเป็นกลุ่มวัย

ทำงานเป็นกำลังของประเทศชาติซึ่งยังสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและสังคมได้ เป็นกลุ่มที่มีครอบครัวแล้วเป็นส่วนใหญ่ซึ่งเป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัวและมีภาระรับผิดชอบสมาชิกในครอบครัว แต่อาชีพการงานจะเป็นกลุ่มแรงงานรับจ้างทั่วไปซึ่งมีรายได้ไม่แน่นอนถือเป็นชนชั้นล่างในสังคมซึ่งมีการศึกษาน้อยทำให้ขาดความรู้ในเรื่องกฎหมายหรือสิทธิต่าง ๆ ของตนเองทำให้ส่วนใหญ่ยอมรับสารภาพเพื่อให้คดีสิ้นสุดและไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดี

การถูกคุมขังในระหว่างพิจารณาคดีส่งผลกระทบต่อผู้ต้องขังในด้านสภาพจิตใจมากที่สุดเพราะความเครียดและวิตกกังวลทั้งในเรื่องคดีและความเป็นอยู่ของครอบครัวภายนอกที่เดือดร้อนหลักพึ่งพิงขาดหัวหน้าครอบครัวซึ่งสภาพจิตใจของผู้ต้องขังจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายได้เช่นเดียวกัน ส่วนผลกระทบต่อครอบครัวนั้นส่งผลทั้งต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวและเศรษฐกิจในครอบครัวเนื่องจากระยะเวลาในการพิจารณาคดียาวนานเท่าไร ค่าใช้จ่ายยิ่งสูงขึ้นในขณะที่รายได้ของครอบครัวต้องขาดหายไปทำให้เกิดภาระหนี้สินและปัญหาสังคมตามมาอีกหลายประการ และส่วนหนึ่งก็ทำให้เกิดความแตกแยกของครอบครัว จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อยและมีฐานะค่อนข้างยากจนส่วนใหญ่จึงขาดความรู้ในการต่อสู้คดี และไม่มีหลักทรัพย์ที่จะประกันตัวออกไปสู้คดีภายนอกต้องใช้ทุนายขอแรงที่มีภารกิจมากและมีคดีความที่ต้องรับผิดชอบจำนวนมาก ซึ่งโอกาสที่จะชนะคดีมีน้อยเพราะขาดความรู้และคนที่ให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องคดี นอกจากนี้การถูกควบคุมตัวในระหว่างการพิจารณาคดียังกระทบต่อสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เพราะระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ไม่มีความแตกต่างจากการเป็นนักโทษเด็ดขาดทำให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีซึ่งตามกฎหมายรัฐธรรมนูญยังถือเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่นั้นมีสภาพไม่ต่างจากนักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการพิพากษาลงโทษแล้วเหตุผลที่ไม่สามารถทำได้ในทางปฏิบัติเนื่องจากข้อจำกัดต่าง ๆ ของทางเรือนจำทั้งความแออัดของสถานที่ และขาดแคลนบุคลากร รวมทั้งสิทธิประโยชน์ต่างๆ ไม่เท่าเทียมกับนักโทษเด็ดขาดทำให้ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีส่วนใหญ่ตัดสินใจยอมรับสารภาพเพื่อตัดปัญหาเรื่องการต่อสู้คดี อันจะส่งผลต่อการให้ความเป็นธรรมของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งหากมองปัญหาดังกล่าวคงต้องมองปัญหาทั้งระบบในกระบวนการยุติธรรมที่นำคนเข้าสู่ระบบเรือนจำมากเกินไปทำให้กรมราชทัณฑ์ไม่สามารถปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีได้ตามหลักการของรัฐธรรมนูญ ดังนั้นหากลดปริมาณผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีที่จะเข้าสู่ระบบเรือนจำให้ลดลงและมีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีให้มีความแตกต่างจากนักโทษเด็ดขาดน่าจะทำให้กระบวนการยุติธรรมสร้างความยุติธรรมให้กับคนในสังคมได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะของคณะผู้วิจัย แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนก่อนเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดี

การลดจำนวนผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีที่จะเข้าสู่ระบบในกระบวนการยุติธรรม เป็นการป้องกันปัญหาในเชิงรุก โดยเบี่ยงเบนผู้กระทำความผิดออกไปจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ

1. การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้นและสิทธิเสรีภาพของบุคคล (Citizens Right Education) การมีสิทธิที่จะรู้สิทธิเบื้องต้นตามกฎหมายของตนจะช่วยลดความไม่ถูกต้องเหมาะสมของการถูกจับกุมคุมขังซึ่งเป็นด่านแรกของการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้บางส่วน รวมทั้งกระบวนการต่าง ๆ หลังการจับกุมว่าสิทธิมีอะไรบ้าง เช่น การขอประกันตัว การสู้คดี ฯลฯ เนื่องจากผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาน้อยขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิต่าง ๆ ที่พึงได้รับ

2. การผลักดันให้มีมาตรการในการเบี่ยงเบนผู้กระทำความผิดออกจากระบบ (Diversion) ก่อนเข้าสู่กระบวนการศาล ได้แก่

- พระราชบัญญัติชะลอการฟ้อง (Suspended in Prosecution) เพื่อลดปริมาณคดีเข้าสู่ศาล เป็นการให้ดุลยพินิจของอัยการที่จะสั่งชะลอการฟ้องคดีที่อยู่ในหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อลดปริมาณคดีบางประเภทเข้าสู่ศาลลงได้โดยต้องเป็นโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี เป็นการกระทำโดยประมาท ผู้ต้องหารับสารภาพและยื่นคำร้องต่ออัยการขอให้มีการชะลอการฟ้องและผู้เสียหายต้องให้ความยินยอม

- การแก้ไขกฎหมายให้คดีอาญาบางประเภทยอมความได้ เนื่องจากในปัจจุบันคดีที่ยอมความได้นั้นมีน้อยมาก เช่น หมิ่นประมาท ยักยอก ล้อ โกง ฯลฯ แต่มีคดีจำนวนมากที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของสังคมและฟ้องเป็นประจำ ซึ่งบางกรณีอาจจะอยากตกลงแต่ทำไม่ได้ เช่น คดีลักทรัพย์เล็กน้อย คดีทำร้ายร่างกาย เด็กตีกัน ผู้ใหญ่ทะเลาะวิวาทกัน บางที่สามารถตกลงกันได้หมดแล้ว บาดแผลก็ไม่ร้ายแรง แต่ต้องฟ้องเพราะเป็นคดีที่ยอมความกันไม่ได้ เป็นต้น

ขั้นตอนการดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดี

1. การเปิดทำการศาลในวันหยุดและภาคค่ำ (Weekend and night courts) เป็นการเพิ่มเวลาในการทำงานสำหรับหน่วยงานศาล เพื่อให้มีช่วงเวลาที่เหมาะสมและเพิ่มการให้บริการแก่ประชาชนเพิ่มขึ้น

2. การเร่งรัดพิจารณาพิพากษาคดีบางประเภท(short deferminate sentences) เป็นแนวคิดเชิงบริหารจัดการที่ช่วยให้คดีความบางประเภทที่สมควรได้รับการพิจารณาให้แล้วเสร็จโดยเร็วสามารถดำเนินการได้เพื่อไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในทางเสียหายขึ้น

3. เพิ่มอำนาจการพิจารณาคดีของศาลแขวง โดยการเพิ่มอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีที่มีอัตราโทษเพิ่มขึ้นจาก 3 ปี เป็น 5 ปี และในกรณีผู้ต้องหารับสารภาพ ซึ่งมีอัตราโทษไม่เกิน 5 ปี ให้ศาลลงโทษได้โดยไม่ต้องสืบพยาน

4. การให้สิทธิที่จะได้รับการประกันตัว (Right to Bail) การให้ศาลตรวจสอบถึงความจำเป็นที่จะควบคุมตัวผู้ต้องหา ควรกำหนดหลักทรัพย์ที่จะใช้เป็นหลักประกันในการปล่อยตัวชั่วคราวไม่สูงเกินไป หรือเปลี่ยนจากการใช้การประกันตัวโดยใช้เงิน Money Bail มาเป็น Alternative Bail เช่น การยินยอมให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยใช้ตนเองเป็นประกันได้ โดยต้องมีหลัก การตรวจสอบประวัติผู้ต้องหาว่ามีความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างไร ภูมิหลังทางสังคม ฐานะทาง เศรษฐกิจ ประวัติการกระทำความผิดในการพิจารณาประกันตัว เนื่องจากอิสรภาพของผู้ต้องหาในช่วง เวลาก่อนฟ้องคดีถือเป็นประโยชน์อย่างมากในการต่อสู้คดีของผู้ต้องหา ทำให้ไม่ต้องได้รับผลร้าย หรือถูกลงโทษก่อนการพิจารณาคดี และเป็นการที่ให้หลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยเป็นผู้ บริสุทธิ์ (presumption of innocence) ได้รับการปฏิบัติตามอย่างแท้จริง

5. ระบบการพิจารณาคดีในศาลของไทยควรวางกรอบเวลา โดยเฉพาะในคดีที่ผู้ต้องหา ไม่ได้รับการประกันตัวให้วางกรอบเวลาไว้ในแต่ละศาลจะใช้ระยะเวลาานเท่าใด แต่ถ้าทำไม่ทันตามกรอบเวลาสามารถขยายเวลาได้เป็นช่วง ๆ

ขั้นตอนภายหลังการพิจารณาพิพากษาคดี

หลังจากที่ผู้ต้องหาเข้าสู่ระบบเรือนจำในการควบคุมดูแลของกรมราชทัณฑ์ ควรมีการปรับปรุงแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีให้แยกแนวทางปฏิบัติ ออกจากกลุ่มนักโทษเด็ดขาดอย่างชัดเจนเพื่อคุ้มครองสิทธิจำเลยที่ถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีซึ่ง ถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ รวมทั้งการให้สิทธิต่าง ๆ เท่าเทียมหรือมากกว่านักโทษเด็ดขาด

2. ควรมีการจัดการบริหารระบบในเรือนจำพิเศษให้มีลักษณะเดียวกับ ตะราง (Jail) ซึ่งมีใช้ เรือนจำ (Prison) โดยมีติดต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงการเคารพในสิทธิของผู้ต้องขังประเภทนี้อย่าง ชัดเจน

3. การเสนอให้ผู้ต้องขังระหว่างฯ ได้มีการบันทึกความประพฤติของผู้ต้องขังในช่วงถูก ควบคุมตัวระหว่างการพิจารณาคดีแม้ว่าศาลจะยังมิได้ตัดสิน ทั้งนี้สามารถนำข้อมูลความประพฤติ ของผู้ต้องขังนำไปประกอบการพิจารณาการเลื่อนชั้นเมื่อมีสถานภาพเป็นนักโทษเด็ดขาดโดยไม่ ต้องเริ่มจากการเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นกลางซึ่งทำให้เสียเวลาและเสียประโยชน์ที่ต้องถูกคุมขัง ระหว่างพิจารณาคดีเป็นระยะเวลานาน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีแรงกระตุ้นในการ ประพฤติตนในทางที่ดีและได้รับสิทธิประโยชน์ได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

4. เรือนจำ/ทัณฑสถานควรจัดหาทนายหรือผู้ให้ความรู้ด้านกฎหมายมาให้คำปรึกษาแนะนำ ในเรื่องคดี เช่น การยื่นอุทธรณ์ การไม่ขออุทธรณ์หรือฎีกา ฯลฯ

5. การให้สิทธิในการเยี่ยมญาติใกล้ชิด ควรให้สิทธิกับกลุ่มผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีเช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาด ซึ่งเป็นผลดีต่อสภาพจิตใจของผู้ต้องขังและญาติที่มาเยี่ยมเพื่อรักษาสภาพความสัมพันธ์ของครอบครัว รวมทั้งผู้ต้องขังระหว่างฯ ต้องการกำลังใจและการปรึกษาด้านคดีกับญาติมากกว่านักโทษเด็ดขาดซึ่งมีความเครียดน้อยกว่า

6. การทดลองทำเรือนจำร่องในการควบคุมผู้ต้องขังระหว่าง โดยเฉพาะเพื่อศึกษาสภาพความเป็นไปได้ ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ และนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

7. การอบรมหรือทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้ตระหนักถึงอำนาจและหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อมิให้มีการละเมิดสิทธิของผู้ต้องขังและปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อผู้ต้องขังกลุ่มนี้เนื่องจากยังมิได้มีสถานภาพเป็นนักโทษหรือผู้กระทำความผิดจนกว่าศาลจะมีการพิพากษา

8. จัดบุคลากรที่ได้รับการฝึกฝนมาโดยเฉพาะในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี โดยเน้นการปฏิบัติที่คำนึงถึงสิทธิตามกฎหมายของผู้ต้องขังกลุ่มนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยที่ครอบคลุมกลุ่มผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีที่อยู่ในเรือนจำที่มีความมั่นคงสูงซึ่งมีกำหนดโทษสูง
2. ควรมีการศึกษาถึงทัศนคติของเจ้าหน้าที่และผู้บริหารของกรมราชทัณฑ์ในการปฏิบัติกับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “ระยะเวลาการถูกคุมขังของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี”

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้ในการศึกษาเท่านั้น คำตอบจะถือเป็นความลับและไม่มีผลประการใดต่อตัวท่าน
2. กรุณาตอบตามความเป็นจริง
3. กรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ป้อนข้อมูลหลัง)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับตัวท่าน

1. เพศ

☐ 1. ชาย

☐ 2. หญิง

2. ปัจจุบันอายุ.....ปี

3. จบการศึกษาในระดับใด

☐ 1. ไม่ได้ศึกษา

☐ 2. ประถมศึกษา

☐ 3. มัธยมศึกษา

☐ 4. อาชีวศึกษา/อนุปริญญา

☐ 5.ปริญญาตรีขึ้นไป

4. สถานภาพสมรส

☐ 1. โสด

☐ 2. สมรส

☐ 3. หม้าย

☐ 4. หย่าร้าง

5. อาชีพก่อนต้องโทษ

☐ 1. ไม่ได้ประกอบอาชีพ

☐ 2. เกษตรกรรม

☐ 3. รับจ้างทั่วไป

☐ 4. ค้าขาย

☐ 5. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

☐ 6. ธุรกิจส่วนตัว

☐ 7. อื่นๆ ระบุ.....

6. รายได้จากการประกอบอาชีพ

☐ 1. ไม่มีรายได้

☐ 2. ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน

☐ 3. 5,001 – 10,000 บาท/เดือน

☐ 4. 10,001 – 15,000 บาท/เดือน

☐ 5. 15,001 บาทขึ้นไป

7. ท่านมีภาระหนี้สินหรือไม่

☐ ไม่มี

☐ มี ระบุจำนวน .....บาท

8. ท่านมีภาระรับผิดชอบสมาชิกในครอบครัว

☐ ไม่มี

☐ มี (ระบุจำนวน).....คน

9. ภูมิลำเนาของท่าน

☐ 1. กรุงเทพมหานคร

☐ 2. ภาคกลาง

☐ 3. ภาคเหนือ

☐ 4. ภาคใต้

☐ 5. ภาคตะวันออก

☐ 6. ภาคตะวันตก

☐ 7. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ส่วนที่ 2   ข้อมูลเกี่ยวกับคดี

10. ท่านถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดทางอาญาในความผิดฐานใด

☐ 1. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

☐ 2. ความผิดต่อพ.ร.บ.ยาเสพติด/สารระเหย

☐ 3. ความผิดต่อชีวิต

☐ 4. ความผิดต่อร่างกาย

☐ 5. ความผิดเกี่ยวกับเพศ

☐ 6. ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน

☐ 7. ความผิดอื่นๆ ระบุ.....

11. ท่านกระทำความผิดเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

12. ท่านถูกคุมขังในเรือนจำเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

13. ท่านต่อสู้คดีความหรือไม่

☐ 1. ต่อสู้คดีและจัดหาทนายด้วยตนเอง

☐ 2. ต่อสู้คดีและใช้ทนายขอแรงที่รัฐจัดหาให้

☐ 3. ไม่ต่อสู้เนื่องจากรับสารภาพ

14. เหตุผลที่ท่านไม่ประกันตัว

☐ 1. ศาลไม่อนุญาตให้ประกันตัว

☐ 2. ไม่มีหลักทรัพย์ในการประกัน

☐ 3. รับสารภาพว่าทำผิด

☐ 3. ไม่ทราบเรื่องการประกันตัว

15. ปัจจุบันท่านถูกคุมขังในชั้นตอนใด

- ☐ 1. ระหว่างสอบสวน ระยะเวลา.....
- ☐ 2. ระหว่างพิจารณา – ไต่สวน ระยะเวลา.....
- ☐ 3. ระหว่างอุทธรณ์ - ฎีกา

16. ท่านถูกคุมขังในเรือนจำมาเป็นระยะเวลา.....ปี.....เดือน.....วัน

17. ท่านยอมรับว่าได้กระทำความผิดจริง

- ☐ 1. ยอมรับ ☐ 2. ไม่ยอมรับ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของระยะเวลาในการพิจารณาคดี

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ผลกระทบต่อตัวผู้ต้องขัง (ด้านการควบคุม)					
1. ท่านได้รับการปฏิบัติระหว่างอยู่ในเรือนจำด้วยความเสมอภาค					
2. ท่านถูกควบคุมตัวปะปนกับนักโทษเด็ดขาด					
3. ในความเห็นของท่านเรือนจำควรมีการแยกควบคุมผู้ต้องขังระหว่างกับนักโทษเด็ดขาดออกจากกัน					
4. การถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีทำให้ท่านขาดโอกาสในการศึกษาหรือประกอบอาชีพเพื่อช่วยเหลือครอบครัว					
5. ในการถูกควบคุมตัวไปยังศาลเพื่อพิจารณาคดีท่านต้องสวมเครื่องแต่งกายของทางเรือนจำซึ่งทำให้รู้สึกอับอาย					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(ด้านสภาพร่างกาย)					
6. ท่านประสบปัญหาด้านสุขภาพร่างกายหลังจากเข้ามาอยู่ในเรือนจำ					
7. ท่านได้รับประทานอาหารในปริมาณที่เพียงพอและมีประโยชน์ในการบำรุงสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง					
8. ท่านมีโอกาสดูออกกำลังกายและทำกิจกรรมนันทนาการร่วมกับผู้ต้องขังอื่น ๆ อยู่เสมอ					
9. ท่านพักอาศัยในเรือนนอนที่สะอาด มีอากาศถ่ายเทและมีแสงสว่างเพียงพอ					
10. ท่านพักอาศัยในเรือนนอนที่มีพื้นที่นอนเพียงพอ ไม่แออัด					
11. เรือนจำได้จัดหาน้ำสะอาดและของใช้จำเป็นในการทำความสะดวกสบายตามสมควร					
12. เรือนจำได้จัดที่อาบน้ำและห้องสุขาเพียงพอถูกสุขลักษณะ					
13. การรักษาพยาบาลในเรือนจำ ยังขาดแพทย์ และยารักษาโรค					
(ด้านสภาพจิตใจ)					
14. ระหว่างถูกคุมขังในเรือนจำทำให้ท่านรู้สึกเครียดและไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมของทางเรือนจำ					
15. การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ท่านรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่าหรือเป็นภาระต่อสังคม					
16. ท่านเห็นว่าสังคมมักตีตราผู้ที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำ แม้ว่าเมื่อคดีถูกยกฟ้องหรือศาลตัดสินว่ามีได้เป็นผู้กระทำผิด					
17. ท่านมีความวิตกกังวลในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและการต่อสู้คดี					
18. เมื่อท่านรู้สึกเครียดหรือวิตกกังวลจะรู้สึกอยากอยู่คนเดียวมากกว่าระบายให้ผู้อื่นรับรู้					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
19. การได้พูดคุยปรึกษากับเพื่อนผู้ต้องขังหรือเจ้าหน้าที่ทำให้รู้สึกว่ามีกำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ					
(ด้านสิทธิต่าง ๆ)					
20. ท่านได้รับความคุ้มครองระหว่างอยู่ในเรือนจำไม่让您ปฏิบัติโดยใช้ความรุนแรง					
21. ท่านได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ให้ทราบถึงระเบียบ ข้อบังคับสำหรับผู้ต้องขัง รวมถึงวิธียื่นคำร้องทุกข์ต่าง ๆ					
22. ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีควรได้รับสิทธิในการพบญาติใกล้ชิด เช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาด					
23. กรณีที่ญาติหรือสมาชิกในครอบครัวเสียชีวิต ผู้ต้องขังระหว่างฯ ควรได้รับสิทธิในการลาออกไปร่วมพิธีภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่เช่นเดียวกับนักโทษเด็ดขาด					
24. ท่านเห็นว่าไม่ควรใช้โซ่ตรวนต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในระหว่างอยู่ในเรือนจำ					
25. ท่านถูกจำกัดสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ มากจนเกินไป					
26. เรือนจำให้สิทธิในการพบและปรึกษาทนายความเป็นการส่วนตัวในที่ซึ่งจัดไว้ให้เหมาะสม					
27. ท่านได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและมีความเป็นธรรมจากศาล					
28. ท่านถูกจำกัดสิทธิในการได้รับการศึกษาและฝึกวิชาชีพจากทางเรือนจำ					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ผลกระทบต่อครอบครัว (ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว)					
1. สมาชิกในครอบครัวเข้าใจและให้กำลังใจในการต่อสู้คดีของท่านด้วยดี					
2. ท่านได้รับการเยี่ยมเยียน หรือการติดต่อทางจดหมายจากครอบครัวและญาติมิตรอยู่เสมอ					
3. การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ครอบครัวของท่านเกิดความขัดแย้งกันภายในครอบครัว					
4. ท่านคิดว่าการเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ท่านกลายเป็นภาระของครอบครัวที่ต้องคอยดูแล					
5. ท่านกลัวว่าเมื่อออกจากเรือนจำไปแล้ว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของท่านจะไม่เหมือนเดิม					
6. ท่านคิดว่าครอบครัวของท่านไม่ยอมรับและไม่ต้อนรับเมื่อท่านต้องถูกคุมขังในเรือนจำ					
(ด้านฐานะทางเศรษฐกิจ)					
7. การเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้ครอบครัวขาดรายได้ เนื่องจากท่านเป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว					
8. ครอบครัวของท่านประสบปัญหาในการหาเงินเพื่อนำมาใช้ในการต่อสู้คดี					
9. การที่ท่านเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้มีภาระหนี้สินเพื่อนำมาใช้จ่ายในการเลี้ยงชีพของสมาชิกในครอบครัว					
10. ท่านคิดว่าระบบงานในกระทรวงยุติธรรมให้ความเป็นธรรมกับคนทุกคนเท่าเทียมกัน					
11. การที่ท่านเข้ามาอยู่ในเรือนจำทำให้คนในครอบครัวต้องทำงานหนักมากขึ้นเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(ด้านการยอมรับจากสังคม)					
12. ท่านคิดว่าสังคมไม่ให้อาสาคนที่เคยผ่านการเข้ามาอยู่ในเรือนจำมีความรังเกียจและมองว่าเป็นคนชั่วๆ					
13. คนในครอบครัวต้องปิดบังญาติหรือเพื่อนบ้านที่ท่านต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ					
14. หากเพื่อนบ้านทราบว่าท่านอยู่ในเรือนจำ คนในชุมชนจะมองครอบครัวของท่านไปในทางไม่ดีด้วย					
15. หากท่านออกจากเรือนจำไปแล้ว ท่านจะถูกผู้อื่นดูถูกและแสดงความรังเกียจ					
16. หากท่านออกจากเรือนจำไปแล้วจะไม่สามารถกลับไปศึกษาหรือประกอบอาชีพในสถานศึกษาหรือที่ทำงานเดิมได้อีก					
17. การถูกคุมขังในเรือนจำ เป็นอุปสรรคต่อการหางานทำ					

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นต่อแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำ

1. ในเรือนจำของท่านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างกับนักโทษเด็ดขาดแตกต่างกันหรือไม่

☐ 1.แตกต่าง

☐ 2. ไม่แตกต่าง

2. ท่านคิดว่าการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำอยู่ในระดับใด

☐ 1.ดี

☐ 2.ปานกลาง

☐ 3. ไม่ดี

3 ท่านคิดว่าการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำมีความเหมาะสมหรือไม่

☐ 1. เหมาะสม

☐ 2. ควรปรับปรุงในด้าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. อาหาร

☐ 2. การลงโทษเมื่อผิดวินัย

☐ 3. การรักษาพยาบาล

☐ 4. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ☐ 5. อื่นๆ (ระบุ).....

4. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

เรื่อง ผลกระทบในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี (เพื่อจัดทำเป็นกรณีศึกษา)

ประวัติทางสังคม

1. ชื่อ – สกุล.....2.ปัจจุบันอายุ.....ปี 3.จบการศึกษา.....
4. อาชีพก่อนต้องโทษ.....5. รายได้.....
6. สถานภาพสมรส.....
7. คู่สมรสประกอบอาชีพ.....8. รายได้.....
9. จำนวนบุตร.....คน 10.ระดับการศึกษา.....
- 11.ลักษณะที่พบ (บุคลิก , ท่าทาง , ลักษณะการพูด).....

ข้อมูลคดี

กระทำผิดเป็นครั้งที่.....ต้องโทษคดี.....

พฤติการณ์กระทำผิด.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สาเหตุในการกระทำผิด.....

.....

.....

.....

.....

การยอมรับผิด

☐

ยอมรับ

☐

ปฏิเสธ

ขณะอยู่ในเรือนจำ

ระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำนานเท่าไร.....

การอบรมแรกจับ (หลักสูตร,จำนวนวัน).....

กิจกรรมที่ทำในเรือนจำ.....

.....

การพบทนาย.....ครั้ง ผู้ให้คำปรึกษาเรื่องคดี.....

การเยี่ยมญาติ (ใครมาเยี่ยม , กี่เดือนครั้ง).....

ปัญหาในการใช้ชีวิตในเรือนจำ.....

.....

ความคิดเห็นในเรื่องผลกระทบต่อการถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี

1. ด้านการควบคุม (ควรมีการแยกควบคุมหรือไม่ เพราะอะไร / การไปศาลสวมเครื่องแต่งกายของทางเรือนจำไม่รู้สึกลาย เพราะอะไร)

.....

.....

.....

.....

2. ด้านสภาพร่างกาย.....

.....

.....

3. ด้านสภาพจิตใจ (ความเครียด ความกลัว ความวิตกกังวล)

.....

.....

.....

3.1 การปรับตัวในระยะแรก.....

.....

3.2 ใช้เวลานานเท่าไรในการปรับตัวกับสภาพเรือนจำ.....

.....

.....

3.3 ความรู้สึกสูญเสียคุณค่าในตนเอง หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์.....

.....

.....

4. ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว.(พ่อแม่ ภรรยา บุตร กระทั่งอย่างไร).....

.....

.....

.....

5. ด้านปัญหาทางเศรษฐกิจ อาชีพ

.....

.....

.....

7. ด้านการยอมรับจากสังคม

7.1 การปิดบังญาติหรือเพื่อนบ้าน / การให้โอกาสจากบุคคลรอบข้าง / ทักษะของคนในชุมชน

.....

.....

.....

7.2 บทเรียนที่ได้รับ ในเชิงบวก / เชิงลบ

.....

.....

.....

.....

ทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำ

1. ท่านต้องการให้เรือนจำปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ผู้ต้องขังระหว่างฯ ควรได้รับสิทธิประโยชน์ด้านใดเพิ่มเติม (การเยี่ยมญาติใกล้ชิด , การกำหนด
ชั้นนักโทษ การลาพัก ฯลฯ) เพราะอะไร.....

.....

.....

สิ่งที่คาดหวังจะได้รับความช่วยเหลือจากทางเรือนจำ.....

.....

.....

สิ่งที่คาดหวังจะได้รับจากครอบครัว.....

.....

.....

สิ่งที่คาดหวังจะได้รับจากสังคม.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี

- ด้านการใช้โซ่ตรวน

.....

.....

- ด้านการแยกควบคุม

.....

.....

- ด้านปัจจัย 4

.....

.....

- ด้านเจ้าหน้าที่เรือนจำ

.....

.....

- ด้านกฎ ระเบียบของเรือนจำ

.....

.....

*****

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความในหนังสือ

ผศ.สุคตสวณ สุธีสร.อาชญาวิทยาและงานสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2546

อรัญ สุวรรณบุบผา .หลักอาชญาวิทยา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด , 2518

วีระพงษ์ บุญโยภาส .อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม , 2544

กรมราชทัณฑ์ .ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกับข้อเสนอแนะในเรื่องที่
เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ : โรงพิมพ์ราชทัณฑ์ , 2505

กรมราชทัณฑ์ .แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างและผู้ต้องขังคดีเด็ดขาด , 2546

เอกสารการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 1 .กระบวนการทัศน์ใหม่ของ
กระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด : โรงพิมพ์คุรุสภา , 2546

เอกสารอื่น ๆ

ขนิษฐา ขาเมระนียะ . “การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในระหว่างพิจารณาคดี : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำ
กลางอุดรธานี” . สารนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ,
2542

เฉลิมชัย มาตย์เมือง . “ความพึงพอใจของผู้ต้องขังในการได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายจาก
ทนายขอแรง : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2544

ดร.โชคชัย สุทธาเวช . “การจัดการเชิงสิทธิมนุษยชนสำหรับผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์”
รายงานวิจัย (ฉบับก่อนสมบูรณ์)

ดวงแข พุ่มเพ็ชร . “ความพึงพอใจของผู้ต้องขังคดีระหว่างอุทธรณ์-ฎีกา ต่อการจัดการสวัสดิการ

ผู้ต้องขัง : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางบางขวาง” วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย
คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2546

ว่าที่ร้อยตรียุทธนา เจ้าคูรี . “การพิทักษ์สิทธิจำเลยในคดีอาญา : ศึกษาเฉพาะกรณีการรับรู้สิทธิของ
จำเลยและการใช้สิทธิตามกฎหมาย” วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ,
2539

สมชาย อุดมโชค . “การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีไข้ในคุกไทยเค็ดขาด : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลาง
เชียงใหม่ เรือนจำพิเศษเชียงใหม่ และทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย
บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ . 2545

สมพล พงษ์พิพัฒน์ . “การสงเคราะห์และการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างสอบสวน : ศึกษาเฉพาะ
กรณีเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย
คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2535

อารีลักษณ์ สินธพพันธ์ . “การปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการ
ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของเรือนจำในประเทศไทย” .วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย
คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2535

*****